

Lakivaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 29/2018 vp): Asia on saapunut lakivaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Eduskunta-aloite

Esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt seuraavan aloitteen:

- Lakialoite LA 1/2015 vp Kalle Jokinen kok Lakialoite laiksi hallintolainkäyttölain 6 §:n 2 momentin muuttamisesta

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:

- perustuslakivaliokunta PeVL 50/2018 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- lainsäädäntöneuvos Arja Manner, oikeusministeriö
- lainsäädäntöneuvos Olli Wikberg, oikeusministeriö
- erityisasiantuntija Anu Koivuluoma, oikeusministeriö
- neuvotteleva virkamies Annika Parsons, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö
- oikeusneuvos Anne E. Niemi, korkein hallinto-oikeus
- hallinto-oikeustuomari Virpi Ikkela, Helsingin hallinto-oikeus
- ylituomari Juha Pystynen, vakuutuslaitosten keskuslautakunta
- markkinaoikeustuomari Sami Myöhänen, markkinaoikeus
- Helsingin oikeusaputoimiston julkinen oikeusavustaja Klas Weckman, Etelä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
- ylitarkastaja Suvi Okkonen, Maahanmuuttovirasto
- yleishallintolakimies Anne Bäckman, Etelä-Suomen aluehallintovirasto
- johtava asiantuntija Soili Sinisalo, Verohallinto
- toiminnanjohtaja Hanna Heinonen, Lastensuojelun Keskusliitto

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

- asianajaja Ville Punto, Suomen Asianajajaliitto
- haastemies Tommi Paasikivi, Suomen Haastemiehet JHL ry
- lainsäädäntöasioiden päällikkö Tiina Toivonen, Suomen Yrittäjät ry
- professori Olli Mäenpää
- professori Mikko Vuorenpää

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- sisäministeriö
- valtiovarainministeriö
- opetus- ja kulttuuriministeriö
- ympäristöministeriö
- oikeuskanslerinvirasto
- Varsinais-Suomen käräjäoikeus
- Ahvenanmaan hallintotuomioistuin
- Hämeenlinnan hallinto-oikeus
- Itä-Suomen hallinto-oikeus
- Pohjois-Suomen hallinto-oikeus
- Turun hallinto-oikeus
- Vaasan hallinto-oikeus
- työtuomioistuin
- HAIPA-hanketoimisto
- Kirkkohallitus
- Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta
- Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta (TELK)
- Suomen Kuntaliitto
- Auktorisoidut Lakimiehet ry
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Pakolaisneuvonta ry
- Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- Suomen tuomariliitto ry

HALLITUKSEN ESITYS JA EDUSKUNTA-ALOITE

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa. Lailla kumottaisiin voimassa oleva hallintolainkäyttölaki.

Uudessa laissa säädettäisiin hallintoasioita koskevasta oikeudenkäynnistä nykyistä täsmällisemmin ja informatiivisemmin. Esityksessä otettaisiin huomioon muussa lainsäädännössä tapahtuneet muutokset ja muut uudistustarpeet.

Ehdotetun yleislain mukaan hallintopäätöksestä saisi valittaa hallintotuomioistuimeen riippumatta päätöksentekijän organisatorisesta asemasta. Toimivalta antaa väliaikaisia määräyksiä hallintolainkäyttöasioissa siirrettäisiin kokonaisuudessaan hallintotuomioistuimille. Hallintotuomiois-

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

tuimen päätös voitaisiin nykyistä useammin antaa tiedoksi tavallisena tiedoksiantona todisteellisen asemesta.

Ehdotetussa laissa säädettäisiin mahdollisuudesta suulliseen valmisteluun, tarkastuksen tekemiseen ja eri hallinto-oikeuksissa vireillä olevan asiakokonaisuuden yhdistämiseen käsiteltäväksi samassa hallinto-oikeudessa. Laissa korostettaisiin nykyistä enemmän päätöksen tehneen hallintoviranomaisen velvollisuuksia asian selvittämisessä. Todistelua koskeviin säännöksiin sisällytettäisiin säännökset itsekriminointisuojaan. Lakiin sisältyisi myös säännös siitä, että uuden lisäselvityksen toimittamista voidaan rajoittaa asettamalla määräaika, jonka jälkeen toimitetun selvityksen hallintotuomioistuin voi jättää huomioon ottamatta.

Merkittävä muutos voimassa olevaan sääntelyyn olisi, että haettaessa muutosta hallinto-oikeuden päätökseen korkeimmalta hallinto-oikeudelta muutoksenhaku edellyttäisi lähtökohtaisesti valituslupaa. Myös hallintopäätöksen tehneellä viranomaisella olisi mahdollisuus valittaa hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen valitusluvalla, jos hallinto-oikeus on muuttanut viranomaisen päätöstä tai kumonnut sen.

Ylimääräisessä muutoksenhaussa yhdistettäisiin kanteluperusteet purkuperusteisiin ja luovuttaisiin kantelusta itsenäisenä ylimääräisenä muutoksenhakeinona.

Viittauksia oikeudenkäymiskaareen ja hallintolakiin vähennettäisiin ottamalla viittaussäännösten sijaan nimenomaiset säännökset uuteen lakiin.

Lisäksi ehdotetaan muutoksia 51 lakiin lähinnä niissä olevien viittaussäännösten johdosta. Erikoiskasvien markkinoimismaksuista annettu laki kumottaisiin tarpeettomana.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2019 alussa tai alkupuolella.

Lakialoite

Lakialoitteessa LA 1/2015 vp ehdotetaan muutettavaksi hallintolainkäyttölain (586/1996) 6 §:n 2 momenttia siten, että viranomaisen valitusoikeus rajataan vain asioihin, joissa valitusoikeudesta on laissa nimenomainen erityissäännös. Tämän vuoksi aloitteessa ehdotetaan 2 momentista poistettavaksi säännös siitä, että viranomaisella on valitusoikeus myös, jos valitusoikeus on viranomaisen valvottavana olevan julkisen edun vuoksi tarpeen.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Yleistä

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (jäljempänä myös hallintoprosessilaki). Samalla voimassa oleva hallintolainkäyttölaki (586/1996) kumotaan. Kysymys on hallintolainkäytön yleissääntelyn kokonaisuudistuksesta.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

Uudella lailla pyritään hallintoasioita koskevan oikeudenkäyntimenettelyn ajantasaistamiseen sekä nykyistä täsmällisemmän ja informatiivisemman sääntelyn aikaansaamiseen. Hallintolainkäytön erityispiirteiden vuoksi ehdotettu sääntely ei kaikilta osin vastaa oikeudenkäymiskaaren vastaavaa sääntelyä.

Hallintolainkäytön toiminnallinen ydin on nykyään kaksiasteisessa hallintotuomioistuinjärjestelmässä ylimmän asteen, korkeimman hallinto-oikeuden, toimiessa enenevässä määrin valituslupatuomioistuimena. Korkeimman hallinto-oikeuden oikeudellista asemaa on kehitetty viime vuosina ennakkopäätöstuomioistuimen suuntaan. Tätä vahvistetaan edelleen lakiesityksessä. Lakiesitykseen sisältyy myös muita yksittäisiä uudistuksia, joiden tavoitteena on tehostaa oikeusturvan saatavuutta samoin kuin ajantasaistaa ja selkeyttää toimintatapoja hallintotuomioistuinprosessin sisällä. Tavoitteena on oikeudenkäyntien tehostaminen vahvistamalla hallintotuomioistuinten mahdollisuuksia tehokkaaseen prosessinjohtoon.

Hallituksen esityksessä selostetuista syistä ja saamansa selvityksen perusteella lakivaliokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomioin ja muutosehdotuksin.

Valituslupajärjestelmä

Hallintoprosessilakiehdotuksen 107 §:n mukaan hallinto-oikeuden hallintolainkäyttöasiassa antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Ehdotus merkitsee periaatteellista muutosta hallinto-oikeudelliseen muutoksenhakujärjestelmään. Ehdotuksen mukaan valituslupaa lähtökohtaisesti edellytetään valitettaessa hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valituslupajärjestelmä on sinällään kuitenkin jo aikaisemmin laajentunut eri hallinnonalojen lainsäädännössä niin, että valitusluvan piiriin kuuluu nykyisin lukumääräisesti suurin osa korkeimmassa hallinto-oikeudessa käsiteltävistä valitusasioista (HE, s. 15).

Hallituksen esityksen mukaan (s. 221) valituslupasääntelyn tavoitteena on kehittää korkeimman hallinto-oikeuden asemaa nykyistä enemmän hallintoa ja hallintotuomioistuimia ratkaisullaan ohjaavan tuomioistuimen suuntaan. Valituslupajärjestelmän käyttöalan laajentamisen katsotaan mahdollistavan sen, että korkein hallinto-oikeus voi keskittyä nykyistä paremmin vaativiin oikeuskysymyksiin ja oikeuskäytännön yhtenäisyyden turvaamiseen. Lakivaliokunta katsoo perustuslakivaliokunnan esityksestä antaman lausunnon suuntaisesti (PeVL 50/2018 vp, s. 5), että tällaista korkeimman hallinto-oikeuden ennakkopäätösroolia korostavaa tavoitetta voidaan pitää oikeusturvan toteutumisen ja yhdenvertaisuuden edistämisen kannalta tärkeänä ja hyväksyttävänä perusteena ehdotetulle muutoksenhakuoikeuden kavennukselle. Korkeimman hallinto-oikeuden ennakkopäätösroolin vahvistamisen voidaan katsoa osaltaan lisäävän hallinto-oikeudellisen oikeusturvajärjestelmän toimivuutta, vaikka samalla yksittäisten valitusten tutkimiselle korkeimmassa hallinto-oikeudessa asetettu kynnys jossakin määrin korottuu.

Valituslupasääntelyn katsotaan hallituksen esityksessä myös turvaavan osaltaan korkeimman hallinto-oikeuden mahdollisuuksia turvata oikeudenkäynnin viivytyksettömyys asioissa, joissa

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

on tärkeää saada ylimmän oikeusasteen ratkaisu (s. 221). Lakivaliokunta pitää myös oikeudenkäynnin kestoon liittyviä näkökohtia tärkeinä perusteina ehdotetulle muutokselle.

Kaiken kaikkiaan lakivaliokunta katsoo perustuslakivaliokunnan esityksestä antaman lausunnon suuntaisesti (PeVL 50/2018 vp), että ehdotetulle kattavalle valituslupajärjestelmälle hallinto-oikeuden ratkaisuihin korkeimpaan hallinto-oikeuteen on painavia hallintolainkäytön tehostamiseen ja korkeimman hallinto-oikeuden ennakkopäätösroolin vahvistamiseen liittyviä perusteita. Valituslupajärjestelmässä ei ole kyse uudentyyppisestä sääntelystä, vaan pikemminkin jo toteutuneen kehityksen tunnustamisesta myös periaatteellisesti ja eri asiaryhmien valitusten yhdenmukaisesta kohtelusta. Edellä todetun valossa lakivaliokunta pitää ehdotettua muutosta perusteltuna.

Lakivaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että ehdotus merkitsee sitä, että poikkeuksista ehdotettuun valituslupasääntelyyn tulee jatkossa säätää erikseen (HE, s. 56). Poikkeussäännösten tarpeen arvioinnissa on otettava huomioon, että muuhun lainsäädäntöön sisältyvät yleisviittaukset hallintolainkäyttölakiin tarkoittavat ehdotetun yleislain tultua voimaan viittausta uuteen yleislakiin (hallintoprosessilakiehdotus, 127 §). Säännös, jonka mukaan hallinto-oikeuden päätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, merkitsee, että sovellettaviksi tulevat myös uuden yleislain säännökset valituslupamenettelystä. Esimerkiksi lastensuojelulaki (417/2007) sisältää tietyiltä osin viittauksen (92 §:n 1 mom.), jonka mukaan muutosta haetaan valittamalla korkeimmalta hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valiokunta painottaa, että mahdolliset erityissääntelyn tarpeet tulee kiireellisesti selvittää ennen uuden hallintoprosessilain voimaantuloa.

Hallituksen esityksen mukaan esityksessä tarkoitetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2019 alussa tai alkupuolella. Lakivaliokunnan asian käsittelyn aikana saaman selvityksen mukaan lakien ei kuitenkaan ole tarkoitus tulla voimaan ennen vuoden 2020 alkua. Valiokunta pitää tätä perusteltuna ottaen huomioon muun muassa edellä todetut selvitystarpeet.

Määritelmät

Hallintoprosessilain 4 §:ssä ehdotetaan selkeyden vuoksi säädettäväksi lain keskeisten käsitteiden määritelmistä. Perustuslakivaliokunta on esityksestä antamassaan lausunnossa (PeVL 50/2018 vp, s. 3—4) kiinnittänyt huomiota siihen, että hallintoprosessilakiehdotukseen ei sisälly asianosaisen eikä oikeudenkäynnin osapuolen määritelmää. Lausunnon mukaan erityisesti asianosaisen ja oikeudenkäynnin osapuolen käsitteitä voidaan pitää perustuslain 21 §:ssä turvatun oikeusturvan kannalta keskeisen lain soveltamisen ja soveltamisen ennakoitavuuden kannalta ratkaisevan keskeisinä. Lausunnossa kiinnitetään huomiota myös siihen, että asianosaiseen ja oikeudenkäynnin osapuoleen viitataan ehdotetuissa säännöksissä useita kymmeniä kertoja. Lausunnon mukaan on perusteltua, että lailla määriteltävien prosessuaalisten oikeuksien ja velvollisuuksien subjektit määritellään säädösperustaisesti. Perustuslakivaliokunta katsoo lausunnossaan, että lakivaliokunnan on täydennettävä määritelmäsäännöstä asianosaisen ja oikeudenkäynnin osapuolen määrittelyllä.

Myös lakivaliokunta on esitystä käsitellessään kiinnittänyt huomiota siihen, että esityksessä ei ehdoteta asianosaisen ja oikeudenkäynnin osapuolen käsitteiden määrittelyä. Esityksen perusteista ilmi käyvin tavoin kyseessä on harkittu ratkaisu. Perusteluiden mukaan (s. 51—52) lähtö-

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

kohtana on, että sillä, jonka oikeutta tai velvollisuutta päätös koskee, on perustuslain ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaisesti oikeus saada päätöksen lainmukaisuus tutkittavaksi tuomioistuimessa. Selvää on myös, että sillä, jonka oikeudesta tai velvollisuudesta tuomioistuimessa päätetään, on oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin tässä tuomioistuimessa.

Asianosaisuuteen perustuvasta valitusoikeudesta säädetään ehdotuksen mukaan (HE, s. 51) niin, ettei yleissäännöksissä käytettäisi asianosaisen käsitettä, vaan ratkaisevaa olisi, kenelle valituksen kohteena oleva päätös on kohdistettu tai kenen oikeuteen, etuun tai velvollisuuteen se välittömästi vaikuttaa.

Asiansaista koskevilla säännöksillä on perustelujen mukaan otettu huomioon erilaiset asianosaistilanteet ja niihin liittyvät oikeusturvatarpeet. Tarkoituksena on, että ehdotettuja säännöksiä sovellettaessa otetaan huomioon erityisesti niiden oikeusturvatarpeet, joihin hallintotuomioistuimen päätös kohdistuu tai joiden oikeuksiin tai velvollisuuksiin hallintotuomioistuimen päätös välittömästi vaikuttaa.

Ehdotuksen mukaan (HE, s. 51) asianosaisen käsitettä käytettäisiin asianosaisen kuulemista koskevilla säännöksillä ja useissa muissakin asianosaisen oikeuksia tai velvollisuuksia koskevilla yleislain säännöksillä samalla tavoin kuin nykyisin. Säännöksissä on otettu huomioon myös, että oikeudenkäynnin osapuolena hallintotuomioistuimessa on prosessuaalisten asianosaisten lisäksi myös viranomainen, joka on tehnyt valituksen kohteena olevan hallintopäätöksen.

Lakivaliokunta on esitystä käsitellessään arvioinut, olisiko asianosainen ja osapuoli kuitenkin mahdollista määritellä säädöstasolla esimerkiksi siten, että määrittelyn lähtökohtana olisi asianosaisen osalta tavanomainen hallinto-oikeudellinen asianosaisen määritelmä. Sen mukaisesti hallintoasiaa koskevassa oikeudenkäynnissä asianosaisena olisi perusteltua pitää sitä, johon hallintotuomioistuimen päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa. Oikeudenkäynnin osapuolia taas olisivat asianosainen ja valituksen kohteena olevan päätöksen tehnyt viranomainen. Muun hallintolainkäyttöasian käsittelyssä oikeudenkäynnin osapuolia olisivat vaatimuksen esittäjä ja vaatimuksen kohde.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan asianosaisuus on hallintolainkäytössä osin materiaalista, osin prosessuaalista. Yksiselitteiset määritelmäsäännökset edellyttäisivät tämän huomioon ottamista määritelmässä selkeällä ja riittävällä tavalla. Lisäksi hallintoasioita koskevat oikeudenkäynnit ovat vain harvoin kahden asianosaisen tai osapuolen välisiä ja sellaisia, että prosessiaseitelmat säilyvät muuttumattomina prosessin eri vaiheissa.

Valiokunnan edellä arvioima säädöstasoinen määritelmä vastaisi keskeiseltä sisällöltään voimassa olevaa yleissäännöstä (hallintolainkäyttölain 6 §:n 1 momentti: "se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa"), joka koskee valitusoikeutta lähinnä materiaalisella perusteella.

Hallintoprosessilakiehdotuksessa (7 §:n 1 momentti ja 109 §:n 1 momentti) asianosaisuuteen perustuva valitusoikeus määritellään samalla tavoin kuin voimassa olevassa laissa.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

Yleissäännöksestä poikkeava materiaalsen asianosaisen määritelmä on ympäristönsuojelulaissa (527/2014) (43 §: "ne, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea").

Oikeus valittaa hallintotuomioistuimeen ei aina perustu materiaaliseen asianosaisuuteen vaan esimerkiksi kunnan jäsenyyteen tai järjestön toimintaan. Tästä säädetään esimerkiksi kuntalaissa, ympäristönsuojelulaissa, vesilaissa sekä maankäyttö- ja rakennuslaissa. Tällöin esimerkiksi kunnan jäsen tai järjestö, joka on käyttänyt laissa säädettyä valitusoikeuttaan, on oikeudenkäynnissä asianosaiseen rinnastuvassa roolissa, vaikka kyse ei ole materiaalisesta asianosaisesta.

Valiokunnan oikeusministeriöltä saaman selvityksen mukaan termit "asianosainen" ja "osapuoli" eivät ole hallintolainkäytössä vakiintuneet. Oikeuskirjallisuudessa on todettu esimerkiksi, että asianosaisaseman määräytyminen hallintolainkäytössä on ratkaistava materiaalsen lainsäädännön valossa. Edelleen oikeuskirjallisuudessa on todettu, että hallintolainkäytön osapuoliasetelmat ovat hyvin moninaisia, vaihtelevia, tilanneriippuvaisia ja usein irrallaan asianosaiskäsitteestä tai ainakin yhdenmukaisesta asianosaiskäsitteestä. (ks. esim. Mirjami Paso — Petri Saukko — Veijo Tarukannel — Matti Tolvanen: Hallintolainkäyttö, Talentum 2015, s. 60).

Hallintotuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa annettava päätös voi vaikuttaa välittömästi myös niiden oikeuteen, etuun tai velvollisuuteen, joilla olisi ollut oikeus valittaa materiaalsena asianosaisena hallintopäätöksestä, mutta jotka eivät ole valittaneet eivätkä siten ole hallintotuomioistuimessa ainakaan kyseessä olevassa oikeusasteessa prosessuaalisia asianosaisia. Oikeudellisen intressin perusteella heitä kuitenkin kuullaan tässä oikeudenkäynnissä.

Asianosaisuus (materiaalinen tai prosessuaalinen) ratkeaa sovellettavan lainsäädännön kautta. Sovellettavasta lainsäädännöstä tulee ilmi, mikä on se oikeudellinen intressi, jonka vuoksi asia-asianosaista on kuultava oikeudenkäynnissä. Korkeimmassa hallinto-oikeudessa asetelman perustana on hallinto-oikeuden ratkaisu ja mahdollisesti myös edelleen hallintoviranomaisen ratkaisu, jos alkuperäinen vaatimus on hylätty.

Oikeudellinen intressi ratkaisee myös niitä tilanteita, joissa asiaa ei voida ratkaista valituskelpoisella hallintopäätöksellä, vaan kysymys on julkisoikeudellista oikeussuhdetta koskevasta hallintoriidasta.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan käytännössä hallintotuomioistuimissa esiintyy eri asiarühmissä ja oikeudenkäynnin vaiheissa erilaisia asianosaisasetelmia. Tällöin oikeudenkäynnissä kuultavien aseman määrittämisessä otetaan huomioon, mistä asiassa on kysymys ja mitä sen aikaisemmissa vaiheissa on tapahtunut.

Saadun selvityksen mukaan hallituksen esityksen valmistelussa on selvitetty erilaisia asianosais- ja osapuolutilanteita ja päädytty siihen, että kaikkia asiaryhmiä ja tilanteita kattavaa määritelmää ei ole mahdollista kirjoittaa. Asianosaisen ja osapuolen yleismääritelmistä ja niiden tulkinnasta aiheutuisi todennäköisesti uusia rajanvetotilanteita. Niistä voisi aiheutua myös oikeustilan muutoksia, joihin ei ole perusteita ja joita ei ole tarkoitettu. Tämä ei selkeyttäisi menettelyä nykyisestä vaan olisi oikeusturvan kannalta haitallista.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

Myöskään voimassaolevaan hallintolainkäyttölakiin ei sisälly yleistä asianosaisen ja osapuolen määritelmää. Valiokunnan oikeusministeriöltä saaman selvityksen mukaan tiedossa ei ole, että tästä olisi aiheutunut käytännössä oikeusturvaongelmia.

Edellä selostetun valossa lakivaliokunta katsoo, että hallituksen esityksessä ehdotettu ratkaisu on asianmukainen eikä asianosaisen ja oikeudenkäynnin osapuolen määrittäminen ole tarpeen. Hallintolainkäytön erilaiset asianosaisasetelmat voidaan ottaa huomioon oikeuskäytännössä niin kuin nykyisinkin.

Oikaisuvaatimuksen tekijän valituksen rajoittamisesta

Hallintoprosessilakiehdotuksen 15 §:n 3 momentin mukaan oikaisuvaatimuksen tekijä saa valittaessaan oikaisuvaatimus päätöksestä esittää vaatimuksilleen uusia perusteluja. Hän saa kuitenkin esittää uuden vaatimuksen vain, jos se perustuu olosuhteiden muutokseen tai oikaisuvaatimuksen tekemisen määräajan päättymisen jälkeen valittajan tietoon tulleeseen seikkaan.

Perustuslakivaliokunta on esityksestä antamassaan lausunnossa (PeVL 50/2018 vp, s. 8) todennut, että esityksen perusteluissa on viitattu unionin tuomioistuimen ratkaisuihin C-137/14 (komissio v. Saksan liittotasavalta), C-115/09 (Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, Landesverband Nordrhein Westfalen) ja C-570/13 (Karoline Gruber), joiden perusteella katsotaan, että ehdotettu sääntely ei ole EU-oikeudellisesti ongelmallista. Lausunnossaan perustuslakivaliokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että uudemman oikeuskäytännön mukaan on otettava huomioon myös puolustautumisoikeuksien suojaaminen, oikeusvarmuuden periaate sekä menettelyn moitteeton kulku ja viittaa ratkaisuihin C-505/14 (Klausner Holz Niedersachsen) ja C-429/15 (Evelyn Danqua). Lausunnon mukaan lakivaliokunnan on syytä tarkastella rajoituksen EU-oikeudenmukaisuutta.

Ehdotetun 15 §:n 3 momentin säännöksen tarkoituksena on turvata, että muutoksenhaku ei ensi vaiheen jälkeen laajene koskemaan vaatimuksia, joita ei ole esitetty muutoksenhaun ensi vaiheessa. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ei ilmene estettä ehdotetulle sääntelylle.

Valiokunnan oikeusministeriöltä saaman selvityksen mukaan unionin tuomioistuin on asiassa C-73/16 (Peter Puškár) todennut, että unionin perusoikeuskirjan 47 artikla ei ole esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa asetetaan sen edellytykseksi, että henkilö voi saattaa asian tuomioistuimen käsiteltäväksi, se, että hän on ensin käyttänyt kaikki kansallisissa hallintoviranomaisissa käytettävissä olevat oikeussuojakeinot, kunhan näiden oikeussuojakeinojen käyttämistä koskevat konkreettiset menettelysäännöt eivät vaikuta suhteettomasti kyseisessä määräyksessä tarkoitettuun oikeuteen tehokkaiisiin oikeussuojakeinoihin tuomioistuimessa. Erityisesti edellytetään, että kaikkien käytettävissä olevien hallinnollisten oikeussuojakeinojen käyttämisestä ensin ei aiheudu merkittävää viivästystä asian saattamiselle tuomioistuimen käsiteltäväksi, että se keskeyttää asianomaisten oikeuksien vanhentumisen ja että siitä ei aiheudu kohtuuttomia kuluja.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan unionin tuomioistuimen käytännössä on pidetty unionin oikeuden vastaisena sääntelyä, jonka mukaan tuomioistuimessa ei voi vedota seikkaan, jota ei ole esitetty hallintomenettelyvaiheessa (esim. C-137/14). Perustuslakivaliokunnan mainitsemis-

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

sa unionin tuomioistuimen uudemmissa ratkaisuisa (C-505/14 ja C-429/15) on saadun selvityksen mukaan kyse selvästi toisen tyyppisistä tilanteista kuin ehdotuksessa. Ehdotetussa momentissa ei rajoiteta uusien perustelujen esittämistä hallintotuomioistuimelle eikä ehdotus muutoinkaan ole unionin oikeuden vastainen. Edellä selostetun valossa lakivaliokunta katsoo, että 3 momentin sääntely on tältä osin asianmukainen.

Päätöksen täydentäminen

Hallintoprosessilakiehdotuksen 103 §:n mukaan hallintotuomioistuin voi täydentää päätöstään valitusajassa, kuitenkin viimeistään 30 päivän kuluttua päätöksen tiedoksisaannista, jos päätös ei sisällä ratkaisua kaikkiin asiassa esitettyihin sivuvaatimuksiin. Päätöstä ei kuitenkaan saa täydentää, jos se johtaa asianosaiselle kohtuuttomaan tulokseen. Lakiehdotuksen 104 §:ssä säädetään täydentämismenettelystä. Pykälässä ei säädetä asianosaisten kuulemisesta, vaikka täydentämismenettelyssä on tarkoitus arvioida myös täydentämisen kohtuullisuutta.

Perustuslakivaliokunta on esityksestä antamassaan lausunnossa (PeVL 50/2018 vp, s. 8) perustuslain 21 §:n 2 momenttiin viitaten todennut, että perustuslain säännös edellyttää, että laintasoisessa sääntelyssä turvataan perustuslain mukainen pääsääntö kuulemisesta oikeudenkäynnissä. Lausunnossa kiinnitetään huomiota siihen, että oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 11 luvun 10 §:n säännös tuomion täydentämisestä tilanteessa, jossa yksityisoikeudellisesta vaatimuksesta on jäänyt tuomioissa lausumatta, sisältää säännöksen asianosaisten kuulemisesta. Myös riita-asiassa annettavan tuomion täydentämistä koskeva oikeudenkäymiskaaren 24 luvun 11 § sisältää vastaavat säännökset asianosaisten kuulemisesta. Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan lakivaliokunnan on täydennettävä 104 §:ää sääntelyllä asianosaisten kuulemisesta.

Lakivaliokunta pitää perustuslakivaliokunnan huomiota perusteltuna ja ehdottaa yksityiskohtaisissa perusteluissa tarkemmin selostetuin tavoin 104 §:n täydentämistä sääntelyllä asianosaisten kuulemisesta.

Oikeus selvityksen esittämiseen

Hallintoprosessilakiehdotuksen 39 §:n 2 momentin mukaan tuomioistuin voi jättää huomioon ottamatta sellaisen aineiston, joka selvästi ei kuulu käsiteltävään asiaan. Tällainen aineisto rajautuu myös lakiehdotuksen 44 §:n mukaisen kuulemisvelvollisuuden ulkopuolelle.

Perustuslakivaliokunta on edellä todetun sääntelyn osalta esityksestä antamassaan lausunnossa (PeVL 50/2018 vp, s. 8—9) korostanut hallituksen esityksen yleisperusteluistakin (s. 37) ilmenevän EIT:n oikeuskäytännön merkitystä. Sen mukaan asianosaisten itsensä tulee lähtökohtaisesti saada päättää, onko jokin lausuma tai selvitys sen luonteinen, että se edellyttää hänen kannanottoaan. Tuomioistuin voi poiketa kuulemisvelvoitteesta vain hyvin poikkeuksellisesti.

Perustuslakivaliokunta toteaa lausunnossaan, että EIT:n oikeuskäytännössä on vakiintuneesti korostettu sitä, että asianosaiselle on varattava tilaisuus tutustua kaikkeen oikeudenkäyntiaineistoon ja annettava mahdollisuus kommentoida sitä. Tuomioistuin ei siten yleensä voi asianosaisten puolesta arvioida, onko jokin selvitys niin merkittävä, että asianosaista pitäisi kuulla siitä (esimerkiksi EIT Vilén v. Suomi 2009 ja EIT Fortum v. Suomi 2003). Lausunnon mukaan lakivalio-

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

kunnan on syytä tarkastella, mitä säännöksen rajauksen "selvästi ei kuulu" on tarkoitus kattaa, ja tarvittaessa täsmentää sääntelyä.

Lakivaliokunta toteaa, että 2 momentin säännös liittyy pykälän 1 momenttiin, jonka mukaan asianosaisella on oikeus esittää haluamansa selvitys hallintotuomioistuimelle, ja selkeyttäisi sitä, että asiaan selvästi kuulumaton aineisto voidaan kuitenkin jättää oikeudenkäyntiaineiston ulkopuolelle. Tällöin tästä selvityksestä ei ole tarpeen kuulla oikeudenkäynnin muita osapuolia.

Ehdotettu säännös vastaa sisällöltään ja tarkoitukseltaan tältä osin oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 8 §:ää, mutta on rajattu oikeudenkäymiskaaren säännöstä tiukemmin vain aineistoon, joka selvästi ei kuulu käsiteltävään asiaan. Tällaista aineistoa voisi olla esimerkiksi tietyn julkisen hankinnan kilpailutusta koskevassa asiassa esitetty selvitys muusta, esimerkiksi aiemmasta tai muualla tapahtuneesta kilpailutuksesta, tai kunnanjohtajan virkavalintaa koskevassa asiassa esitetty selvitys saman kunnan muussa virkavalinnassa tapahtuneista puutteista.

Edellä todetun perusteella lakivaliokunta katsoo, että ehdotettu 39 §:n 2 momentin säännös on asianmukainen.

Vajaavaltaisen kuuleminen

Hallintoprosessilakiehdotuksen 68 § sisältää säännökset niistä edellytyksistä ja tavoista, joilla vajaavaltaista voidaan kuulla henkilökohtaisesti hallintotuomioistuimen suullisessa käsittelyssä hänen omassa asiassaan tai muussa asiassa. Arvioitaessa sitä, kuullaanko lasta hänen omassa asiassaan tai muussa asiassa, kiinnitettäisiin huomiota myös siihen, onko kuuleminen lapsen kehitystasoon nähden tarkoituksenmukaista (ks. myös HE, s. 113).

Jos vajaavaltaisen suojaamiseksi tai hänen itsenäisen mielipiteensä selvittämiseksi on tarpeen, vajaavaltaista kuullaan henkilökohtaisesti siten, että hänen lisäksi läsnä on vain yksi tai useampi hallintotuomioistuimen jäsen. Osapuolille on tällöin varattava tilaisuus tutustua kuulemisen sisällöstä laadittuun tai tallennettuun oikeudenkäyntiaineistoon ja lausua mielipiteensä sen sisällöstä. Oikeutta tietojen saamiseen voidaan rajoittaa, jos tiedon antamatta jättäminen on tarpeen vajaavaltaisen suojaamiseksi tai hänen muun erittäin tärkeän etunsa turvaamiseksi. Perustelujen (s. 135) mukaan tiedonsaannin rajoittaminen edellyttäisi aina tapauskohtaista arviointia. Arvioinnissa olisi pyrittävä sovittamaan yhteen esimerkiksi vajaavaltaisen yksityisyyden ja turvallisuuden suojaamiseen liittyvät näkökohdat sekä oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaatimukset, joihin sisältyy tasapuolisuus ja vastavuoroisuus sekä asianosaisen oikeus tulla kuulluksi.

Esityksen perusteluissa tuodaan esiin (s. 134), että vajaavaltaista ei ole välttämätöntä kuulla istuntosalissa. Lakivaliokunta pitääkin perusteltuna, että vajaavaltaisia kuullaan mahdollisuuksien mukaan lapsiystävällisissä tiloissa.

Perustuslakivaliokunnan esityksestä antaman lausunnon (PeVL 50/2018 vp, s. 9) mukaan ehdotetut säännökset ovat sinänsä oikeasuuntaisia perustuslain 6 §:n 3 momentin kannalta. Perusoikeussäännöksen mukaan lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti. Lausunnon mukaan 68 §:n säännöksellä rajoitetaan perustuslain 21 §:n 2 momentissa turvattua oikeutta tulla kuulluksi samoin kuin perus-

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

tuslain 6 §:n 3 momentissa ja lapsen oikeuksien yleissopimuksen 12 artiklassa lapselle taattuja vaikuttamis- ja kuulemismahdollisuuksia. Rajoitukselle on kuitenkin lapsen etuun ja lasten suojeluun liittyviä hyväksyttäviä ja erittäin painavia perusteita. Lausunnon mukaan sääntelyä on perustuslain 21 §:stä johtuvista syistä syytä kuitenkin täsmentää siten, että siitä ilmenee säädösperustaisesti oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaatimusten huomioon ottaminen harkinnassa sekä vajaavaltaisen kuulemisen että tiedonsaannin rajoittamisen osalta. Lisäksi lakivaliokunnan on lausunnon mukaan syytä tarkastella sääntelyn suhdetta oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annettuun lakiin ja tarvittaessa selkeytettävä sääntelyä.

Lakivaliokunta toteaa, että pykälässä on kyse vajaavaltaisen henkilökohtaisesta kuulemisesta, jossa tarkoituksena on selvittää vajaavaltaisen henkilökohtainen mielipide oikeudenkäynnissä. Säännös täydentää vajaavaltaisen puhevaltaa koskevaa 25 §:ää, jossa lähtökohtana on, että vajaavaltaisen puhevaltaa käyttää hänen edunvalvojansa, huoltajansa tai muu laillinen edustajansa.

Oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetun lain (381/2007) 9 §:ssä säädetään asianosaisen oikeudesta tiedonsaantiin. Lähtökohtana on, että oikeudenkäynnin osapuolena olevalla asianosaisella on oikeus saada tieto muustakin kuin julkisesta oikeudenkäyntiasiakirjasta, joka voi tai on voinut vaikuttaa hänen asiansa käsittelyyn.

Asianosaisen oikeus tiedonsaantiin ei kuitenkaan ole ehdoton. Poikkeuksia asianosaisen tiedonsaantioikeudesta ovat esimerkiksi viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 11 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettut tiedot. Niissä on kyse tiedoista, joiden antaminen olisi vastoin erittäin tärkeää yleistä etua taikka lapsen etua tai muuta erittäin tärkeätä yksityistä etua. Tällöin hallintotuomioistuin voi oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetun lain 9 §:n 3 momentin mukaisesti jättää antamatta tiedon, jos tiedon antamatta jättäminen on välttämätöntä salassapitosäännöksessä tarkoitettun edun suojaamiseksi eikä tiedon antamatta jättäminen vaaranna oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin toteutumista.

Valiokunnan oikeusministeriöltä saaman selvityksen mukaan tarkoituksena on, että ehdotetut säännökset vajaavaltaisen kuulemisesta ja tiedon antamisen rajoituksista vastaisivat oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetun lain säännöksiä. Osapuolten oikeutta tietojen saamiseen voitaisiin rajoittaa, jos tiedon antamatta jättäminen olisi tarpeen vajaavaltaisen suojaamiseksi tai hänen muun erittäin tärkeän etunsa turvaamiseksi. Lakivaliokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että ehdotettu 68 §:n 2 momentin säännös on osin ristiriidassa oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetun lain säännöksen kanssa. Viimeksi mainitussa laissa on kyse suojaamisen välttämättömyydestä. Ehdotetussa laissa edellytetään suojaamisen olevan tarpeen. Edellä todetun vuoksi lakivaliokunta ehdottaa yksityiskohtaisissa perusteluissa tarkemmin selostetuin tavoin, että edellä mainituissa säännöksissä oleva kynnys yhdenmukaistetaan siten, että myös 68 §:n 2 momentissa edellytetään välttämättömyyttä.

Lakivaliokunta myös ehdottaa yksityiskohtaisissa perusteluissa tarkemmin selostetuin tavoin säännöksen täsmentämistä siten, että siitä ilmenee säädösperustaisesti oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaatimusten huomioon ottaminen harkinnassa sekä vajaavaltaisen kuulemisen että tiedonsaannin rajoittamisen osalta.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

Lakivaliokunta pitää lapsen oikeuksien huomioimista hallintolainkäytössä tärkeänä. Valiokunta korostaa sitä esityksen perusteluissakin (s. 134) todettua seikkaa, että lapsen kuulemista koskevissa tilanteissa tulee ottaa huomioon muun muassa YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista (SoPS 59—60/1991).

Asiakokonaisuuden yhdistäminen hallinto-oikeudessa

Hallintoprosessilakiehdotuksen 10 §:ssä säädetään toimivaltaisesta tuomioistuimesta ja 11 §:ssä asiakokonaisuuden yhdistämisestä hallinto-oikeudessa. Viimeksi mainitun pykälän mukaan hallinto-oikeus on siinä säädetyin edellytyksin toimivaltainen käsittelemään 10 §:n estämättä "asian, joka kuuluu samaan asiakokonaisuuteen hallinto-oikeudessa vireillä olevan asian kanssa". Perustuslakivaliokunta on esityksestä antamassaan lausunnossa (PeVL 50/2018 vp, s. 10) kiinnittänyt huomiota siihen, että perustelujen mukaan yhdistämisellä yhdessä käsiteltäväksi tarkoitetaan sitä, että asiat käsitellään samanaikaisesti samassa tuomioistuimessa ja niistä annetaan ratkaisu yhtä aikaa. Perustelujen mukaan kyse ei siis ole asiakokonaisuuksien yhdistämisestä yhdeksi asiaksi (s. 80). Lausunnon mukaan sääntelyä on syytä sanonnallisesti täsmentää.

Lakivaliokunta pitää perustuslakivaliokunnan huomiota perusteltuna. Valiokunta ehdottaa jäljempänä yksityiskohtaisissa perusteluissa 11 §:n kohdalla selostetuin tavoin sääntelyn täsmentämistä.

VALIOKUNNAN YKSITYSKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa

7 §. Valitusoikeus hallintopäätöksestä. Pykälä sisältää säännökset valitusoikeudesta. Pykälän 1 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa, ja se, jonka valitusoikeudesta laissa erikseen säädetään. Ehdotetussa yleislain säännöksessä ei siten säädetä tyhjentävästi niistä tahoista, joilla on valitusoikeus. Valiokunta pitää ehdotettua ratkaisua asianmukaisena. Valiokunnan näkemyksen mukaan on perusteltua, että erityislainsäädännössä, kuten ympäristönsuojelulaissa, säädetään esimerkiksi ympäristönsuojelun edistämisen alalla toimivien rekisteröityjen yhdistysten valitusoikeudesta.

11 §. Asiakokonaisuuden yhdistäminen hallinto-oikeudessa. Pykälässä säädetään asiakokonaisuuden yhdistämisestä hallinto-oikeudessa. Edellä yleisperusteluissa todetuin tavoin perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 50/2018 vp, s. 10) kiinnittänyt huomiota siihen, että perustelujen mukaan yhdistämisellä yhdessä käsiteltäväksi tarkoitetaan sitä, että asiat käsitellään samanaikaisesti samassa tuomioistuimessa ja niistä annetaan ratkaisu yhtä aikaa. Perustelujen mukaan kyse ei siis ole asiakokonaisuuksien yhdistämisestä yhdeksi asiaksi (s. 80). Edellä todetun johdosta lakivaliokunta ehdottaa, että selkeyssyistä pykälän *otsikkoa* tarkistetaan siten, että sana "yhdistäminen" korvataan muotoilulla "yhdessä käsitteleminen". Pykälän säännösten sanamuotoa ei tältä osin ole tarpeen tarkistaa.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

Säännöksen perustelujen (s. 81) mukaan asiakokonaisuuteen liittyvien hallinto-oikeuksien tulee ennen siirtoon ryhtymistä sopia keskenään siitä, mikä hallinto-oikeus asiakokonaisuuden käsittelee. Tarkoituksena on, että asiakokonaisuuden yhdistäminen voi tapahtua mahdollisimman joustavasti ja asianomaiset hallinto-oikeudet voivat sopia siirrosta kussakin tapauksessa tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Lakivaliokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että säännöstasolla ei käy ilmi se, että siirrosta tulee sopia vastaanottavan tuomioistuimen kanssa. Edellä todetun johdosta lakivaliokunta ehdottaa pykälän *3 momentin* tarkistamista lisäämällä momenttiin muotoilu "sovittuaan asiasta vastaanottavan tuomioistuimen kanssa".

15 §. Valituksen sisältö. Pykälä sisältää säännökset valituksen sisällöstä. Pykälän 2 momentissa säädetään valittajan ja hänen yhteystietojensa ilmoittamisesta. Momentissa säädetään myös prosessiosoitteen ilmoittamisesta, johon asiaa koskevat kutsut, kehotukset ja ilmoitukset voidaan lähettää. Esityksen perustelujen mukaan (s. 85) tilanteessa, jossa valittaja on ilmoittanut kaksi prosessiosoitetta, tuomioistuin voi valita prosessiosoitteen. Lakivaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että tämä ei ilmene säädöstekstistä. Edellä todetun johdosta valiokunta ehdottaa, että kyseinen valinnan mahdollisuus sisällytetään säännökseen.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että prosessiosoitteeseen lähetettävien asiakirjojen luettelo ei vaikuta täysin kattavalta ja siinä ei huomioida esimerkiksi välipäätöksiä ja päätöksiä. Asiassa saamaansa selvitystä arvioituaan lakivaliokunta katsoo, että prosessiosoitteeseen lähetettävien asiakirjojen luettelo on perusteltua kirjata yleisempään muotoon, jotta käytettävä ilmaisu pitää sisällään kaikki oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat. Edellä todetun vuoksi lakivaliokunta ehdottaa, että 2 momentin sisältämä luettelo korvataan muotoilulla "oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat".

Selkeyssyistä lakivaliokunta ehdottaa myös, että esityksessä ehdotettu *2 momentti* jaetaan kahdeksi momentiksi, joista jälkimmäinen koskee prosessiosoitteen ilmoittamista (*2 ja uusi 3 momentti*).

Lakivaliokunnan edellä ehdottamien muutosten johdosta esityksen *3 momentti* siirtyy *4 momentiksi*.

16 §. Valituksen liitteet. Pykälä sisältää säännökset siitä, mitä valitukseen on liitettävä. Pykälän 1 kohdan mukaan valitukseen on liitettävä valituksen kohteena oleva päätös. Lakivaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että 1 kohdassa ei mainita valitusosoitusta. Säännöksen selkeyttämiseksi lakivaliokunta ehdottaa, että pykälän *1 kohtaan* lisätään maininta valitusosoituksesta siten, että valitukseen on liitettävä valituksen kohteena oleva päätös valitusosoituksineen.

20 §. Hallintoriita-asia. Pykälässä säädetään siitä, milloin asia käsitellään hallintoriita-asiana hallinto-oikeudessa. Säännöksessä määritellään keskeiset hallintoriitamenettelyn kohteena olevat asiat.

Hallintosopimuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003). Hallintolain soveltamisesta hallintosopimukseen säädetään lain 3 §:ssä. Hallintolain 66 §:n mukaan hallintosopimusta koskeva riita käsitellään hallintoriita-asiana hallinto-oikeudessa siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Lakivaliokunta ehdottaa, että selvyuden ja informatiivisuuden vuoksi pykälän *1 momenttiin* lisä-

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

tään *uusi 4 kohta*, jossa todetaan hallintosopimusta koskevan riidan käsitteleminen hallintoriita-asiana. Lakivaliokunnan ehdottama muutos edellyttää myös 1 momentin kirjoitusasuun teknistä tarkistamista.

28 §. Edunvalvojan määrääminen oikeudenkäyntiä varten. Ehdotettu pykälä sisältää säännökset edunvalvojan määräämisestä oikeudenkäyntiä varten. Säännökset edunvalvojan määräämisestä oikeudenkäyntiä varten sisältyvät voimassa olevassa hallintolainkäyttölaissa (586/1996) lain 19 a §:ään. Mainittua hallintolainkäyttölain 19 a §:ää on hallituksen esityksen antamisen jälkeen muutettu (HE 88/2018 vp, EV 175/2018 vp) siten, että niihin tilanteisiin, joissa tuomioistuin voi viran puolesta määrätä asianosaiselle edunvalvojan oikeudenkäyntiä varten, on lisätty edunvalvojan esteellisyys tai muusta syystä johtuvan puhevallan käytön estymisen lisäksi huoltajan tai muun laillisen edustajan esteellisyys tai puhevallan käytön estyminen. Lakivaliokunta ehdottaa, että kyseinen tarkistus huomioidaan myös ehdotetussa 28 §:n 2 *momentissa* mainiten säännöksessä edunvalvojan lisäksi huoltaja tai muu laillinen edustaja.

30 §. Asiamies ja avustaja. Pykälässä säädetään oikeudenkäynnin osapuolen oikeudesta käyttää asiamiestä tai avustajaa sekä siitä, kuka saa toimia asiamiehenä tai avustajana. Pykälän 3 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan asiamiehenä tai avustajana ei saa toimia se, joka on asiaa käsittelevään tuomariin tai esittelijään oikeudenkäymiskaaren 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettussa suhteessa.

Lakivaliokunta toteaa, että tuomioistuimen tehtävänä on turvata, ettei ehdotetun 3 momentin 1 virkkeessä tarkoitettua esteellisyystilannetta syntyisi. Jos tuomioistuin havaitsee tällaisen esteellisyystilanteen sen jälkeen, kun oikeudenkäynti on alkanut, eikä esittelijän tai tuomioistuimen ratkaisukokoonpanon vaihtaminen ole enää kesken oikeudenkäynnin tarkoituksenmukaista, tuomioistuin ilmoittaa asiasta asiamiehelle tai avustajalle. Lakivaliokunta katsoo, että edellä mainittu ilmoitusvelvollisuus on selkeyssyistä syytä sisällyttävä pykälän 3 momenttiin. Edellä esitetyn perusteella lakivaliokunta ehdottaa, että 3 *momentin* loppuun lisätään uusi virke, jonka mukaan hallintotuomioistuimen havaitessa, että asiamies tai avustaja on oikeudenkäymiskaaren 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettussa suhteessa asiaa käsittelevään tuomariin tai esittelijään, tuomioistuimen on ilmoitettava siitä asiamiehelle tai avustajalle.

34 §. Asiamiehen ja avustajan salassapitovelvollisuus. Pykälässä säädetään asiamiehen ja avustajan salassapitovelvollisuudesta. Lakivaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että pykälässä säädetty salassapitovelvollisuus ei yksiselitteisesti ulotu hallintoprosessilakiehdotuksen 68 §:ssä tarkoitettuun vajaavaltaisen tukihenkilöön. Valiokunta katsoo, että myös vajaavaltaisen tukihenkilön salassapitovelvollisuudesta tulee säätää ehdotetussa 34 §:ssä. Edellä todetun vuoksi lakivaliokunta ehdottaa, että pykälän 3 *momenttiin* lisätään maininta 68 §:ssä tarkoitettusta vajaavaltaisen tukihenkilöstä rinnastaen tukihenkilön salassapitovelvollisuus muun muassa tulkin ja kääntäjän salassapitovelvollisuuteen. Lakivaliokunnan esittämä muutos edellyttää tarkistusta myös momentin tekniseen kirjoitusasuun.

Hallituksen esityksen HE 49/2018 vp johdosta on muutettu voimassa olevan hallintolainkäyttölain 39 b §:ää (laki 707/2018) ja useita muita lakeja siten, että liike- ja ammattisalaisuus -termin asemesta käytetään termiä liikesalaisuus. Tämä termin muuttuminen on otettava huomioon ehdo-

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

tetussa 34 §:ssä. Lakivaliokunta ehdottaa, että pykälän *1 momenttia* tarkistetaan siten, että momentissa käytetään termiä liikesalaisuus.

38 §. Velvollisuus selvityksen esittämiseen. Pykälä sisältää säännökset velvollisuudesta selvityksen esittämiseen. Pykälän 1 momentin mukaan jokaisella on velvollisuus sallia katselmuksen toimittaminen. Pykälän 2 momentti sisältää säännökset poikkeuksista velvollisuuteen sallia muun muassa katselmuksen toimittaminen. Lakivaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että 2 momentin poikkeuksia koskevassa säännöksessä mainitaan myös tarkastuksen toimittaminen, vaikka 1 momentti ei sisällä tarkastusta koskevia velvoitteita.

Tarkastuksesta säädetään hallintoprosessilakiehdotuksen 49 §:ssä. Kyseinen 49 §:n säännös tarkastuksesta on uusi. Tarkastus on katselmusta kevyemmässä menettelyssä toteutettava asian selvittämiskeino. Sitä voidaan käyttää vain tosiseikan todentamiseksi. Esityksen perustelujen (s. 115) mukaisesti tarkastusta ei olisi mahdollista tehdä kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa. Asiassa olisi tarkastuksen sijaan toimitettava katselmus silloin, jos tarkastus edellyttäisi käyntiä kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa. Myös tilanteissa, joissa jonkin seikan olemassaolon tai ominaisuuden toteaminen edellyttää arviointia tai harkintaa, tarkastus ei tulisi kysymykseen, vaan asiassa tulisi toimittaa katselmus. Tarkastuksesta ilmoitettaisiin asianosaisille ja päätöksen tehneelle viranomaiselle etukäteen, mutta ketään ei kutsuttaisi tai velvoitettaisi saapumaan paikalle.

Koska tarkastus toimitettaisiin vain julkisissa tiloissa, ei kenelläkään ole oikeutta sallia tai kieltää tarkastuksen toimittamista. Tästä syystä tarkastusta ei ole ehdotetulla tavalla sisällytettävä ehdotetun 38 §:n 2 momenttiin. Edellä todetun perusteella lakivaliokunta ehdottaa, että maininta tarkastuksesta poistetaan 38 §:n *2 momentista*.

47 §. Suullinen valmistelu. Pykälässä säädetään suullisen valmistelun järjestämisestä. Suullista valmistelua koskeva säännös on uusi, ja sen tarkoituksena on ohjata tuomioistuimia järjestämään suullinen valmistelu tilanteissa, joissa se kirjallista valmistelua tarkoituksenmukaisemmin palvelee asian selvittämistä ja joutuisaa käsittelyä. Ehdotetussa pykälässä ei säädetä siitä, missä kokonpanossa suullinen valmistelu toimitetaan. Esityksen perustelujen (s. 113) mukaan laissa ei säädettäisi erikseen kokonpanosta, jossa suullisesta valmistelusta päätetään. Tältä osin sovellettaviksi tulisivat tuomioistuimia koskevien lakien säännökset kokonpanoista.

Lakivaliokunnan oikeusministeriöltä saaman selvityksen mukaan esitystä valmisteltaessa on tarkoitettu, että suullisen valmistelun voi järjestää yksi tuomari. Selvyyden vuoksi lakivaliokunta ehdottaa myöhemmin 4. lakiehdotuksen osalta, että hallinto-oikeuslain 12 §:n 3 momenttiin sisällytetään säännös siitä, että yksi lainoppinut jäsen voi toimittaa myös suullisen valmistelun.

49 §. Tarkastus. Pykälä sisältää säännökset tarkastuksesta. Tarkastus on uusi katselmusta kevyemmässä menettelyssä toteutettava menettely tietyn tosiseikan todentamiseksi.

Esityksen perustelujen (s. 115) mukaan tarkastusta ei olisi mahdollista tehdä kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa. Asiassa olisi tarkastuksen sijaan toimitettava katselmus silloin, jos tarkastus edellyttäisi käyntiä kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa. Katselmusta koskevassa 48 §:ssä käytetään tältä osin käsitettä pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävä tila.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

Edellä todetun vuoksi lakivaliokunta ehdottaa, että selvyuden vuoksi tarkastusta koskevan pykälän *1 momenttiin* lisätään maininta siitä, ettei tarkastusta saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa. Kyseinen sanamuoto vastaa perustuslakivaliokunnan käytäntöä, jonka mukaan perustuslain 10 §:ssä turvattu kotirauhan piiri kattaa lähtökohtaisesti kaikenlaiset pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyt tilat (esim. PeVL 43/2010 vp).

57 §. Suullisen käsittelyn järjestäminen. Pykälä sisältää säännökset suullisen käsittelyn järjestämisestä. Pykälän 2 momentin 2 kohdan mukaan tuomioistuin voi asianosaisen vaatimuksesta huolimatta jättää suullisen käsittelyn järjestämättä, jos asian ratkaisemiseksi merkityksellisistä tosiseikoista on jo saatu riittävä selvitys, jonka perusteella asia voidaan ratkaista ilman, että tuomioistuimelle jää varteenotettavaa epäilystä ratkaisun oikeellisuudesta.

Lakivaliokunta katsoo, että 2 momentin 2 kohdan ilmaisu, jonka mukaan tuomioistuimelle ei jää varteenotettavaa epäilystä "ratkaisun oikeellisuudesta" ei ole onnistunut, sillä kohdassa tarkoitetaan asiallisesti tosiseikkoja koskevaa epäilystä. Edellä todetun vuoksi lakivaliokunta ehdottaa, että *2 momentin 2 kohdassa* oleva muotoilu "ratkaisun oikeellisuudesta" korvataan sanalla "tosiseikoista".

68 §. Vajaavaltaisen kuuleminen. Pykälässä säädetään niistä edellytyksistä ja tavoista, joilla vajaavaltaista voidaan kuulla henkilökohtaisesti hallintotuomioistuimen suullisessa käsittelyssä hänen omassa asiassaan tai muussa asiassa. Pykälän 2 momentti sisältää myös säännökset siitä, milloin osapuolten oikeutta vajaavaltaisen kuulemisen sisältöä koskeviin tietoihin voidaan rajoittaa.

Edellä yleisperusteluissa todetuista tavoista perustuslakivaliokunta on esityksestä antamassaan lausunnossa (PeVL 50/2018 vp, s. 9—10) katsonut, että sääntelyä on syytä täsmentää siten, että siitä ilmenee säädösperustaisesti oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaatimusten huomioon ottaminen harkinnassa sekä vajaavaltaisen kuulemisen että tiedonsaannin rajoittamisen osalta. Lisäksi lakivaliokunnan on lausunnon mukaan syytä tarkastella sääntelyn suhdetta oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annettuun lakiin ja tarvittaessa selkeytettävä sääntelyä.

Osapuolten oikeutta tietojen saamiseen voidaan pykälän 2 momentin mukaan rajoittaa, jos tiedon antamatta jättäminen olisi tarpeen vajaavaltaisen suojaamiseksi tai hänen muun erittäin tärkeän etunsa turvaamiseksi. Valiokunnan oikeusministeriöltä saaman selvityksen mukaan tarkoituksena on, että ehdotetut säännökset vajaavaltaisen kuulemisesta ja tiedon antamisen rajoituksista vastaisivat oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetun lain (381/2007) säännöksiä. Edellä yleisperusteluissa todetuista tavoista ehdotettu 68 §:n 2 momentin säännös on osin ristiriidassa oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetun lain säännöksen (9 §:n 3 mom.) kanssa. Oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetussa laissa on kyse suojaamisen välttämättömyydestä. Ehdotetussa laissa edellytetään suojaamisen olevan tarpeen. Valiokunta katsoo, että edellä mainituissa säännöksissä olevien kynnysten tulee olla yhdenmukaiset. Edellä todetun johdosta lakivaliokunta ehdottaa, että 68 §:n *2 momenttia* täsmennetään edellyttämällä myös siinä välttämättömyyttä.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

Perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta lakivaliokunta ehdottaa 2 momentin tarkistamista myös siten, että momentin loppuun lisätään edellytys siitä, että tiedon antamatta jättäminen ei saa vaarantaa oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin toteutumista.

Perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta lakivaliokunta ehdottaa myös *1 momentin* tarkistamista siten, että momenttiin lisätään säännös, jonka mukaan harkittaessa vajaavaltaisen henkilökohtaista kuulemista on otettava huomioon oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaatimukset.

69 §. Todistajan vaitiolo-oikeus. Ehdotetussa pykälässä tarkoitettua todistajan vaitiolo-oikeutta koskeva sääntely sisältyy voimassa olevassa hallintolainkäyttölaissa mainitun lain 39 b §:ään. Hallintolainkäyttölain 39 b §:n 3 momentin 1 kohtaa on nyt käsiteltävän hallituksen esityksen antamisen jälkeen muutettu lailla (707/2018) tarkistamalla kohdassa aiemmin ollut muotoilu "liike- ja ammattisalaisuus" muotoon "liikesalaisuus". Lakivaliokunta ehdottaa, että vastaava tarkistus tehdään 69 §:n 3 momentin 1 kohtaan.

84 §. Rangaistuksen luonteisen hallinnollisen taloudellisen seuraamuksen käsittelyn viivästyminen. Pykälä sisältää sääntelyn koskien rangaistuksen luonteisen hallinnollisen taloudellisen seuraamuksen käsittelyn viivästyistä koskevia tilanteita.

Lakivaliokunta ehdottaa teknisenä tarkistuksena, että pykälän *otsikossa ja 1 momentissa* käytetty termi "rangaistuksen luonteinen hallinnollinen taloudellinen seuraamus" muutetaan nykyisin yleisesti käytettävään muotoon "rangaistusluonteinen...".

85 §. Äänestäminen. Pykälä sisältää säännökset äänestämisestä. Lakivaliokunta ehdottaa teknisenä tarkistuksena, että pykälän *2 momentissa* käytetty termi "rangaistuksen luonteinen hallinnollinen seuraamus" muutetaan nykyisin yleisesti käytettävään muotoon "rangaistusluonteinen...".

87 §. Päätöksen perusteleminen. Pykälä sisältää säännökset hallintotuomioistuimen päätöksen perustelemisestä. Pykälän 1 momentin mukaan hallintotuomioistuimen on perusteltava päätöksensä. Perusteluista on ilmevä sovelletut lainkohdat sekä se, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun ja mihin oikeudelliseen päättelyyn ratkaisu perustuu. Pykälän 2 momentin mukaan välipäätös voidaan perustella esittämällä pelkästään sovelletut lainkohdat, jollei asian luonne edellytä muita perusteluja. Valiokunta pitää pykälän säännöksiä perusteltuina. Pykälän 2 momentin osalta valiokunta toteaa, että asian luonne saattaa edellyttää momentissa tarkoitettuja muita perusteluita esimerkiksi ulkomaalaisasioissa, jos hallinto-oikeus hylkää käännätyispäätöksen täytäntöönpanokieltoa koskevan hakemuksen.

104 §. Korjaamis- ja täydentämismenettely. Pykälässä säädetään korjaamisen ja täydentämisen kannalta merkityksellisistä menettelysäännöksistä. Hallintoprosessilakiehdotuksen 103 §:n mukaan hallintotuomioistuin voi täydentää päätöstään valitusajassa, kuitenkin viimeistään 30 päivän kuluttua päätöksen tiedoksisaannista, jos päätös ei sisällä ratkaisua kaikkiin asiassa esitettyihin sivuvaatimuksiin. Päätöstä ei kuitenkaan saa täydentää, jos se johtaa asianosaiselle kohtuuttomaan tulokseen. Lakiehdotuksen 104 §:ssä säädetään puolestaan täydentämismenettelystä.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan päätöksen täydentäminen voi tulla kyseeseen lähinnä silloin, kun tuomioistuin on epähuomiossa jättänyt päätöksessään lausumatta oikeudenkäyntiku-

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

lujen korvaamista koskevasta vaatimuksesta. Hallintotuomioistuin voi täydentää päätöstään omasta aloitteestaan, mutta täydentäminen voi tapahtua myös osapuolen tai muun tahon ilmoituksen pohjalta.

Pykälässä ei kuitenkaan säädetä asianosaisten kuulemisesta, vaikka täydentämismenettelyssä on tarkoitus arvioida myös täydentämisen kohtuullisuutta. Edellä yleisperusteluissa selostetuista syistä lakivaliokunta katsoo, että 104 §:n sääntelyä on täydennettävä sääntelyllä asianosaisten kuulemisesta. Tämän johdosta lakivaliokunta ehdottaa, että pykälän 2 momentin alkuun lisätään virke, jonka mukaan ennen päätöksen täydentämistä on kuultava niitä oikeudenkäynnin osapuolia, joita täydentäminen koskee.

114 §. Menetetyn määräajan palauttaminen. Pykälässä säädetään menetetyn määräajan palauttamisesta. Sen mukaan korkein hallinto-oikeus voi palauttaa menetetyn määräajan sille, joka 53 §:ssä tarkoitetun laillisen esteen tai muun erittäin painavan syyn vuoksi ei ole voinut määräajassa panna vireille hallintolainkäyttöasiaa tai vaatia oikaisua päätökseen.

Voimassa olevassa hallintolainkäyttölaissa menetetyn määräajan palauttamisesta säädetään nyt ehdotettua vastaavilta osin sen 61 §:ssä. Mainitun säännöksen mukaan menetetty määräaika voidaan palauttaa sille, joka laillisen esteen tai muun erittäin painavan syyn vuoksi ei ole voinut määräajassa: 2) hakea muutosta päätökseen; tai 3) ryhtyä muuhun toimenpiteeseen hallintomenettelyssä tai hallintolainkäyttömenettelyssä.

Saamansa selvityksen perusteella lakivaliokunta katsoo, että ehdotettu 114 §:n säännös on perusteltua muotoilla mahdollisimman paljon voimassa olevaa sääntelyä ja sen rakennetta vastaavaksi. Tällöin säännös kattaisi hallituksen esityksessä ehdotettua selkeämmin erilaiset tilanteet hallintoasioiden ja hallintolainkäyttöasioiden käsittelyssä. Tämän vuoksi lakivaliokunta ehdottaa, että 114 § tarkistetaan kuulumaan seuraavasti: Korkein hallinto-oikeus voi palauttaa menetetyn määräajan sille, joka 53 §:ssä tarkoitetun laillisen esteen tai muun erittäin painavan syyn vuoksi ei ole voinut määräajassa: 1) panna vireille oikaisuvaatimusta tai hakea muutosta päätökseen; tai 2) ryhtyä muuhun toimenpiteeseen hallintomenettelyssä tai hallintoasian oikeudenkäynnissä.

118 §. Purkuhakemus. Pykälässä säädetään siitä, miten hallintopäätökseen haetaan purkua ja kuka purkua saa hakea. Ehdotetussa pykälässä säädetään nykyistä tarkemmin tahoista, jotka voivat hakea purkua. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tarkoituksena ei ole ollut muuttaa oikeustilaa tältä osin. Käytännössä myös hallintotuomioistuimella on voinut olla oikeus hakea oman päätöksensä purkua. Lakivaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että tätä ei ole nimenomaisesti huomioitu ehdotetussa pykälässä. Valiokunta katsoo, että pykälää tulee tältä osin täydentää.

Edellä selostetun valossa lakivaliokunta ehdottaa, että pykälän 2 ja 5 momenttia täydennetään lisämällä momentteihin maininta hallintotuomioistuimesta rinnastaen ne viranomaiseen päätöksen purkamisen osalta.

4. Laki hallinto-oikeuslain muuttamisesta

12 §. Hallinto-oikeuden päätösvaltaisuus. Pykälässä säädetään hallinto-oikeuden päätösvaltaisuudesta. Pykälän 3 momentin mukaan yksi lainoppinut jäsen voi muun muassa päättää, että

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

asiassa toimitetaan suullinen valmistelu, tehdä sen toimittamiseen liittyvät ratkaisut sekä päättää myös muista asian valmisteluun liittyvistä toimenpiteistä. Yksi lainoppinut jäsen voi myös hylätä suullisen käsittelyn toimittamista koskevan vaatimuksen.

Selvyyden vuoksi sekä edellä 1. lakiehdotuksen 47 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa selostetuista syistä lakivaliokunta ehdottaa, että hallinto-oikeuslain 12 §:n 3 momenttiin lisätään maininta siitä, että yksi lainoppinut jäsen voi myös toimittaa suullisen valmistelun.

43. Laki ulkomaalaislain muuttamisesta

190 a §. Muutoksenhaku viisumiasioissa. Pykälä sisältää säännökset muutoksenhausta viisumiasioissa. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että 1—3 momenteissa olevat yleiset viittaukset hallintolainkäyttölakiin muutetaan viittauksiksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin.

Esityksen antamisen jälkeen ulkomaalaislain 190 a §:ää on ehdotettu muutettavaksi (HE 217/2018 vp, HaVM 26/2018 vp) siten, että pykälän 1 momentin mukaan oikaisua vaaditaan ulkoministeriöltä. Momenttia tarkistetaan myös korvaamalla sana "kun" sanalla "jos". Pykälään on lisätty myös voimassaolevaan pykälään nähden uusi 2 momentti koskien oikaisuvaatimuksen toimitamista. Pykälän 3 momentti vastaa asiallisesti voimassaolevaa 2 momenttia. Momentissa on kuitenkin korvattu muotoilu "Suomen edustuston" muotoilulla "Ulkoministeriö". Pykälän 4 momentti vastaa voimassaolevaa 3 momenttia. Edellä selostetut muutokset on yhteensovitettava nyt käsiteltävän hallituksen esityksen kanssa. Edellä todetun johdosta lakivaliokunta ehdottaa edellä selostettujen muutosten sisällyttämistä ehdotettuun *190 a §:ään*. Myös lakiehdotuksen *johtolauseetta* on tarkistettava.

49. Laki polttoainemaksusta annetun lain 19 ja 23 a §:n muuttamisesta

19 §. Ennakkoratkaisu. Lakiehdotuksessa tarkoitettua 19 §:n 2 momenttia on esityksen antamisen jälkeen muutettu lailla (996/2018) korvaamalla pykälän 2 momentissa mainittu Liikenteen turvallisuusvirasto Liikenne- ja viestintävirastolla. Edellä todetun johdosta lakivaliokunta ehdottaa, että 19 §:n 2 momenttia tarkistetaan korvaamalla Liikenteen turvallisuusvirasto Liikenne- ja viestintävirastolla. Myös lakiehdotuksen *johtolauseetta* on tämän vuoksi tarkistettava.

23 a §. Valitus hallinto-oikeuteen. Lakiehdotuksessa tarkoitettua 23 a §:n 3 momenttia on esityksen antamisen jälkeen muutettu lailla (996/2018) korvaamalla pykälän 3 momentissa mainittu Liikenteen turvallisuusvirasto Liikenne- ja viestintävirastolla. Edellä todetun johdosta lakivaliokunta ehdottaa, että 23 a §:n 3 momenttia tarkistetaan korvaamalla Liikenteen turvallisuusvirasto Liikenne- ja viestintävirastolla. Myös lakiehdotuksen *johtolauseetta* on tämän vuoksi tarkistettava.

50. Laki ajoneuvoverolain 48 ja 50 a §:n muuttamisesta

48 §. Ennakkoratkaisu. Lakiehdotuksessa tarkoitettua 48 §:ää on esityksen antamisen jälkeen muutettu lailla (943/2018) korvaamalla pykälän 2 momentissa mainittu Liikenteen turvallisuusvirasto Liikenne- ja viestintävirastolla. Edellä todetun johdosta lakivaliokunta ehdottaa, että

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

48 §:n 2 momenttia tarkistetaan korvaamalla Liikenteen turvallisuusvirasto Liikenne- ja viestintävirastolla. Myös lakiehdotuksen *johtolausetta* on tarkistettava.

52. Laki veronkantolain 35 §:n muuttamisesta

35 §. Viranomaisaloitteinen pyyntö täytäntöönpanoa koskevasta määräyksestä. Lakiehdotuksella muutetaan jo kumottua veronkantolakia (769/2016), joka on voimassa 31.10.2019 asti. Lakiehdotuksessa tarkistetaan veronkantolain 35 §:n 1 momenttia siten, että siinä oleva viittaus hallintolainkäyttölain 32 §:ään muutetaan viittaukseksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 123 §:ään. Esityksen 1. lakiehdotuksessa tarkoitettua oikeudenkäyntiä hallintoasioissa koskevan lain on valiokunnan saaman selvityksen mukaan tarkoitus tulla voimaan aikaisintaan vuoden 2020 alusta eli edellä mainittua ajankohtaa myöhemmin. Näin ollen 52. lakiehdotuksessa tarkoitettulle muutokselle ei ole tarvetta. Lakivaliokunta ehdottaa, että 52. lakiehdotus hylätään.

53. Laki veronkantolain muuttamisesta

35 §. Veronsaajien oikeudenvallontayksikön pyyntö täytäntöönpanon kieltämiseksi tai keskeyttämiseksi. Lakiehdotuksella muutetaan 1.11.2019 voimaan tulevaa veronkantolakia (11/2018). Kyseinen laki kumoaa vanhan veronkantolain (769/2016). Lakiehdotuksessa tarkistetaan veronkantolain 35 §:n 1 momenttia siten, että siinä oleva viittaus hallintolainkäyttölain 32 §:ään muutetaan viittaukseksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 123 §:ään.

Nyt käsiteltävän 53. lakiehdotuksen voimaantulosäännöksen mukaan lain on tarkoitus tulla voimaan 1.11.2019. Esityksen 1. lakiehdotuksessa tarkoitettua oikeudenkäyntiä hallintoasioissa koskevan lain on valiokunnan saaman selvityksen mukaan tarkoitus kuitenkin tulla voimaan aikaisintaan vuoden 2020 alusta eli mainittua ajankohtaa myöhemmin. Esityksen 53. lakiehdotuksen ei ole syytä tulla voimaan ennen 1. lakiehdotuksessa tarkoitettua hallintoprosessilakia, vaan lakien on tarpeen tulla voimaan samanaikaisesti. Edellä todetun vuoksi lakivaliokunta ehdottaa, että 53. lakiehdotuksen *voimaantulosäännöstä* tarkistetaan siten, että tarkka voimaantuloajankohta jätetään muiden lakiehdotusten tavoin avoimeksi. Lisäksi valiokunta ehdottaa lakiteknisistä syistä, että 53. lakiehdotuksen *nimikettä* tarkistetaan siten, että kyse on veronkantolain 35 §:n muuttamisesta.

Lakialoite

Lakialoitteessa LA 1/2015 vp ehdotetaan muutettavaksi hallintolainkäyttölain (586/1996) 6 §:n 2 momenttia siten, että viranomaisen valitusoikeus rajataan vain asioihin, joissa valitusoikeudesta on laissa nimenomainen erityissäännös. Tämän vuoksi aloitteessa ehdotetaan 2 momentista poistettavaksi säännös siitä, että viranomaisella on valitusoikeus myös, jos valitusoikeus on viranomaisen valvottavana olevan julkisen edun vuoksi tarpeen.

Hallituksen esityksessä ehdotetulla lailla oikeudenkäynnistä hallintoasioissa kumotaan hallintolainkäyttölaki (586/1996). Uuden hallintoprosessilain 109 § sisältää säännökset valitusoikeudesta. Sen 1 momentin mukaan hallintotuomioistuimen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

vaikuttaa, ja se, jonka valitusoikeudesta laissa erikseen säädetään. Pykälän 2 momentin mukaan alkuperäisen hallintopäätöksen tehneellä viranomaisella on oikeus hakea muutosta valittamalla hallintotuomioistuimen päätökseen, jolla hallintotuomioistuin on kumonnut viranomaisen päätöksen tai muuttanut sitä. Pykälän 3 momentin mukaan viranomainen saa hakea muutosta valittamalla myös, jos valittaminen on tarpeen viranomaisen valvottavana olevan yleisen edun vuoksi.

Valiokunta puoltaa uuden hallintoprosessilain hyväksymistä hallituksen esityksen pohjalta edellä selvitetyn muutoksin. Edellä esitetyn perusteella valiokunta ehdottaa, että *lakialoite hylätään*.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Lakivaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 29/2018 vp sisältyvät 2., 3., 5.—42., 44.—48. ja 51. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 29/2018 vp sisältyvät 1., 4., 43., 49., 50. ja 53. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Eduskunta hylkää hallituksen esitykseen HE 29/2018 vp sisältyvän 52. lakiehdotuksen.

Eduskunta hylkää lakialoitteeseen LA 1/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

oikeudenkäynnistä hallintoasioissa

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tässä laissa säädetään oikeusturvan ja oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin takeista hallinto-asiaa ja muuta julkisoikeudellista oikeussuhdetta koskevassa oikeudenkäynnissä.

2 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan oikeudenkäynnissä yleisissä hallintotuomioistuimissa, joita ovat korkein hallinto-oikeus ja alueelliset hallinto-oikeudet, mukaan lukien Ahvenanmaan hallintotuomioistuin.

Lisäksi tätä lakia sovelletaan hallintoasiaa koskevassa oikeudenkäynnissä vakuutusoikeudessa, markkinaoikeudessa ja työtuomioistuimessa.

Tätä lakia sovelletaan myös valitusasioita käsittelemään perustetussa lautakunnassa siten kuin siitä erikseen säädetään.

Mitä tässä laissa säädetään hallintotuomioistuimesta, sovelletaan myös 2 ja 3 momentissa tarkoitettuihin tuomioistuihin ja lautakuntiin niiden käsitellessä hallintolainkäyttöasiaa.

Muulle kuin tuomioistuimelle tai valitusasioita käsittelemään perustetulle lautakunnalle tehtävän valituksen käsittelystä säädetään hallintolain (434/2003) 3 a §:ssä.

3 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Jos muussa laissa on tästä laista poikkeavia säännöksiä, niitä sovelletaan tämän lain asemesta.

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *viranomaisella* valtion virastoa ja laitosta, Ahvenanmaan maakunnan viranomaista, kunnallista viranomaista, itsenäistä julkisoikeudellista laitosta sekä muuta julkista hallintotehtävää hoitavaa;

2) *lainvoimalla* viranomaisen ja hallintotuomioistuimen päätöksen pysyvyyttä siten, että siihen ei enää voida hakea muutosta säännönmukaisin muutoksenhakukeinoin oikaisuvaatimuksen määräajan tai valitusajan päätyttyä tai sen vuoksi, että päätökseen ei saa vaatia oikaisua tai hakea muutosta valittamalla.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

5 §

Esteellisyys

Tuomari ei saa käsitellä asiaa hallintotuomioistuimessa, jos hän on esteellinen. Tuomaria koskevia säännöksiä esteellisyydestä sovelletaan myös tuomioistuimen muuhun jäseneseen, esittelijään, pöytäkirjanpitäjään ja siihen, joka muutoin osallistuu asian käsittelyyn.

Hallintotuomioistuimen päätösvaltaisuuden tuomarin esteellisyyttä koskevassa asiassa sovelletaan, mitä päätösvaltaisuudesta pääasiassa säädetään. Hallintotuomioistuin voi kuitenkin ratkaista esteellisyysväitteen myös, kun siinä on vähintään yksi lainoppinut jäsen.

Esteellisyyteen sekä esteellisyysväitteen esittämiseen ja käsittelyyn hallintotuomioistuimessa sovelletaan muuten, mitä oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 13 §:ssä ja 13 luvussa säädetään tuomarin esteellisyydestä.

2 luku

Valitus hallintopäätöksestä

6 §

Hallintopäätöksen valituskelpoisuus

Valittamalla saa hakea muutosta päätökseen, jolla viranomainen on ratkaissut hallintoasian tai jättänyt sen tutkimatta.

Valittamalla ei saa hakea muutosta päätökseen, joka koskee vain asian valmistelua tai täytäntöönpanoa. Valittamalla ei myöskään saa hakea muutosta hallinnon sisäiseen määräykseen, joka koskee tehtävän tai muun toimenpiteen suorittamista.

7 §

Valitusoikeus hallintopäätöksestä

Hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa ja se, jonka valitusoikeudesta laissa erikseen säädetään. Viranomainen saa hakea muutosta valittamalla myös, jos valittaminen on tarpeen viranomaisen valvottavana olevan yleisen edun vuoksi.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain se, joka on tehnyt oikaisuvaatimuksen. Jos hallintopäätöstä on oikaisuvaatimusmenettelyssä muutettu tai se on kumottu, oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa kuitenkin hakea muutosta valittamalla myös se, jolla on 1 momentin mukaan valitusoikeus asiassa.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

8 §

Valitustie hallintopäätöksestä

Viranomaisen päätöksestä valitetaan hallinto-oikeuteen. Valtioneuvoston yleisistunnon päätöksestä valitetaan kuitenkin korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valittamisesta muihin hallinto- tuomioistuimiin säädetään erikseen.

Alistettavassa asiassa annetusta päätöksestä valitetaan samalle tuomioistuimelle tai viranomaiselle, jolle päätös alistetaan.

9 §

Valitus kunnallisen viranomaisen, Ahvenanmaan maakunnan viranomaisen ja kirkollisen viranomaisen päätöksestä

Valituksesta kunnallisen viranomaisen päätökseen säädetään kuntalaissa (410/2015).

Valituksesta Ahvenanmaan maakunnan hallituksen ja sen alaisen viranomaisen sekä Ahvenanmaan kunnallisen viranomaisen päätökseen säädetään Ahvenanmaan itsehallintolaissa (1144/1991).

Valituksesta evankelis-luterilaisen kirkon sekä sen seurakunnan ja seurakuntayhtymän viranomaisen päätökseen säädetään kirkkolaisissa (1054/1993). Valituksesta ortodoksisen kirkon ja sen seurakunnan viranomaisen päätökseen säädetään ortodoksisesta kirkosta annetussa laissa (985/2006).

10 §

Toimivaltainen hallinto-oikeus

Alueellisesti toimivaltainen on se hallinto-oikeus, jonka tuomiopiirissä on hallintopäätöksen tehneen viranomaisen toimialue.

Jos päätöksen tehneen viranomaisen toimialue on useammassa kuin yhdessä tuomiopiirissä, toimivaltainen on se hallinto-oikeus, jonka tuomiopiirissä viranomaisen päätoimipaikka sijaitsee. Jollei tätä perustetta voida käyttää, toimivaltainen on se hallinto-oikeus, jonka tuomiopiirissä päätös on tehty.

Jos päätöksen tehneen viranomaisen toimialueena on koko maa, toimivaltainen on se hallinto-oikeus, jonka tuomiopiirissä valittajan kotipaikka sijaitsee. Jos päätös koskee kiinteistöä tai aluetta, toimivaltainen on kuitenkin se hallinto-oikeus, jonka tuomiopiirissä pääosa kiinteistöstä tai alueesta sijaitsee. Viranomaisen toimialueena pidetään koko maata myös silloin, kun Ahvenanmaa ei kuulu sen toimialueeseen.

Jos 3 momentissa tarkoitettun viranomaisen päätös koskee useaa kiinteistöä tai aluetta, jotka sijaitsevat eri hallinto-oikeuksien tuomiopiireissä, taikka useaa henkilöä tai yhteisöä, joiden kotipaikat sijaitsevat eri hallinto-oikeuksien tuomiopiireissä, toimivaltainen on se hallinto-oikeus, jonka tuomiopiirissä viranomaisen päätoimipaikka sijaitsee. Jollei tätä perustetta voida käyttää, toimivaltainen on se hallinto-oikeus, jonka tuomiopiirissä päätös on tehty.

Jos asiassa ei ole toimivaltaista hallinto-oikeutta 1—4 momentin perusteella, toimivaltainen on Helsingin hallinto-oikeus.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

11 §

Asiakokonaisuuden yhdessä käsitteleminen hallinto-oikeudessa

Sen estämättä, mitä 10 §:ssä säädetään, hallinto-oikeus on toimivaltainen käsittelemään asian, joka kuuluu samaan asiakokonaisuuteen hallinto-oikeudessa vireillä olevan asian kanssa. Edellytyksenä on, että:

1) hallinto-oikeus on asiallisesti toimivaltainen käsittelemään kyseessä olevaan asiaryhmään kuuluvia asioita;

2) asioiden yhdessä käsitteleminen on erityisestä syystä tarpeen; ja

3) asioiden yhdessä käsittelystä ei aiheudu oikeudenkäynnin osapuolille kohtuutonta haittaa.

Hallinto-oikeus voi siirtää toimivaltaansa kuuluvan asian 1 momentissa tarkoitetun hallinto-oikeuden käsiteltäväksi **sovittuaan asiasta vastaanottavan tuomioistuimen kanssa**. Ennen siirtoa on kuultava oikeudenkäynnin osapuolia.

Siirtopäätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

12 §

Perustevalitus

Perustevalitukseen sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään valituksesta, jollei muualla laissa toisin säädetä.

3 luku

Valituksen tekeminen

13 §

Valituksen tekeminen ja valitusaika

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

Valitus on tehtävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Valituksen tekemisestä säädetään lisäksi sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003). Määräaikojen laskemisesta säädetään säädettyjen määräaikain laskemisesta annetussa laissa (150/1930).

14 §

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava valitusajassa toimivaltaiselle hallintotuomioistuimelle, jollei erikseen säädetä, että valitus toimitetaan viranomaiselle. Jos valitus on saapunut valitusajassa toimivaltaiselle tuomioistuimelle, sitä ei kuitenkaan jätetä tutkimatta sillä perusteella, että se olisi lain mukaan tullut toimittaa viranomaiselle.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

Suljetussa laitoksessa oleva voi antaa valituksen valitusajassa myös sille henkilölle, joka on määrätty tätä tehtävää laitoksessa hoitamaan, tai laitoksen johtajalle. Tämän on toimitettava valitus viipymättä toimivaltaiselle tuomioistuimelle tai viranomaiselle.

15 §

Valituksen sisältö

Valituksessa on ilmoitettava:

- 1) päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös);
- 2) miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset);
- 3) vaatimusten perustelut;
- 4) mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Valituksessa on lisäksi ilmoitettava valittajan nimi ja yhteystiedot. Jos puhevaltaa käyttää valittajan laillinen edustaja tai asiamies, myös tämän yhteystiedot on ilmoitettava. Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä hallintotuomioistuimelle. Valituksessa on ilmoitettava myös se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon asiaa koskevat kutsut, kehotukset ja ilmoitukset voidaan lähettää (prosessiosoite).

Valituksessa on ilmoitettava myös se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite). Mikäli valittaja on ilmoittanut enemmän kuin yhden prosessiosoitteen, voi hallintotuomioistuin valita, mihin ilmoitetuista osoiteista se toimittaa oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat. (Uusi 3 mom.)

Oikaisuvaatimuksen tekijä saa valittaessaan oikaisuvaatimuspäätöksestä esittää vaatimuksilleen uusia perusteluita. Hän saa esittää uuden vaatimuksen vain, jos se perustuu olosuhteiden muutokseen tai oikaisuvaatimuksen tekemisen määräajan päättymisen jälkeen valittajan tietoon tulleeseen seikkaan.

16 §

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä:

- 1) valituksen kohteena oleva päätös **valitusosoituksineen**;
- 2) selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta;
- 3) asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

17 §

Virheellisen valitusosoituksen vaikutus

Jos valitus on puuttuneen tai virheellisen valitusosoituksen vuoksi tehty väärää menettelyä noudattaen, valitusta ei tämän vuoksi jätetä tutkimatta.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

Jos valitus on puuttuneen tai virheellisen valitusosoituksen takia toimitettu väärälle hallintotuomioistuimelle tai viranomaiselle, tämän on siirrettävä valitus toimivaltaiselle tuomioistuimelle tai viranomaiselle. Siirrosta on ilmoitettava valittajalle.

18 §

Asian siirto

Jos valitus on erehdyksestä toimitettu hallintotuomioistuimelle, jonka toimivaltaan asian käsittely ei kuulu, se voi siirtää asian toimivaltaiselle hallintotuomioistuimelle tai viranomaiselle. Siirrosta voidaan tehdä erillinen päätös. Siirrosta on aina kuitenkin ilmoitettava valittajalle.

Siirto ei pidennä valitusaikaa.

4 luku

Muu hallintolainkäyttöasia

19 §

Muun hallintolainkäyttöasian vireillepano

Hallintolainkäytössä käsiteltävä muu asia kuin valitus tai ylimääräinen muutoksenhaku (muu hallintolainkäyttöasia) pannaan hallintotuomioistuimessa vireille kirjelmällä, jossa on ilmoitettava:

- 1) vaatimus ja sen perustelut;
 - 2) viranomainen, henkilö, yhteisö tai muu taho, johon vaatimus kohdistuu.
- Kirjelmään on liitettävä asiakirjat, joihin vireillepanija vetoaa vaatimuksensa tueksi.

20 §

Hallintoriita-asia

Hallinto-oikeus käsittelee hallintoriita-asiana riidan, joka:

- 1) säädetään laissa ratkaistavaksi hallintoriita-asiana;
- 2) koskee julkisoikeudellista maksuvelvollisuutta; ~~tai~~
- 3) koskee muuta julkisoikeudellisesta oikeussuhteesta johtuvaa etua, oikeutta tai velvollisuutta; ~~tai~~
- 4) koskee hallintosopimusta.

Asiaa ei kuitenkaan käsitellä hallintoriita-asiana, jos asia voidaan tai on voitu ratkaista hallintopäätöksellä tai perustevalitukseen annettavalla päätöksellä.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

21 §

Hallintoriita-asian vireillepanoaika

Hakemus, jolla hallintoriita-asia pannaan vireille, on toimitettava toimivaltaiselle hallinto-oikeudelle viiden vuoden kuluessa siitä, kun asia on tullut riitaiseksi. Julkisoikeudellista maksuvelvollisuutta koskeva hakemus on kuitenkin toimitettava hallinto-oikeudelle viiden vuoden kuluessa sitä seuranneen vuoden alusta, jona maksua on vaadittu tai maksuvelvollisuuden peruste on syntynyt.

22 §

Toimivaltainen hallinto-oikeus hallintoriita-asiassa

Hallintoriita-asian käsittelee se hallinto-oikeus, jonka tuomiopiirissä henkilöllä tai yhteisöllä, johon vaatimus kohdistuu, on kotipaikka. Oikeushenkilöä tai yksityistä elinkeinonharjoittajaa vastaan esitetty vaatimus voidaan kuitenkin käsitellä myös siinä hallinto-oikeudessa, jonka tuomiopiirissä oikeushenkilöllä tai elinkeinonharjoittajalla on toimipaikka.

Valtiota, kuntaa tai muuta julkisoikeudellista oikeushenkilöä vastaan esitetty vaatimus käsitellään kuitenkin siinä hallinto-oikeudessa, jonka tuomiopiirissä vaatimuksen esittäjällä on kotipaikka. Julkisoikeudellista oikeushenkilöä vastaan esitetty vaatimus voidaan käsitellä myös siinä hallinto-oikeudessa, jonka tuomiopiirissä tämän oikeushenkilön puhevaltaa käyttävän viranomaisen kotipaikka tai toimipaikka sijaitsee.

Jos hallintoriita-asiassa ei 1 tai 2 momentin mukaan ole toimivaltaista hallinto-oikeutta, asia käsitellään Helsingin hallinto-oikeudessa.

23 §

Valitusta koskevien säännösten soveltaminen

Muuhun hallintolainkäyttöasiaan sovelletaan muutoin, mitä tässä laissa säädetään valituksesta.

5 luku

Puhevalta ja avustajan tai asiamiehen käyttäminen

24 §

Puhevalta

Jokaisella on oikeus käyttää puhevaltaa omassa asiassaan, jollei laissa toisin säädetä.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

25 §

Vajaavaltaisen puhevalta

Vajaavaltaisen puhevaltaa käyttää hänen edunvalvojansa, huoltajansa tai muu laillinen edustajansa, jollei laissa toisin säädetä.

Vajaavaltaisella on kuitenkin oikeus käyttää yksin puhevaltaa sellaista tuloa tai varallisuutta koskevassa asiassa, josta hänellä on oikeus määrätä. Vajaavaltainen, joka on täyttänyt 18 vuotta, käyttää itse yksin puhevaltaa henkilöön koskevassa asiassa, jos hän kykenee ymmärtämään asian merkityksen. Alaikäisellä, joka on täyttänyt 15 vuotta, ja hänen huoltajallaan tai muulla laillisella edustajallaan on kummallakin oikeus erikseen käyttää puhevaltaa asiassa, joka koskee alaikäisen henkilöä tai henkilökohtaista etua tai oikeutta.

26 §

Edunvalvojan puhevalta

Täysivaltaiselle määrätty edunvalvoja käyttää päämiehensä ohella itsenäisesti puhevaltaa asioissa, jotka kuuluvat hänen tehtäviinsä. Edunvalvojan ja hänen päämiehensä ollessa eri mieltä on päämiehen kanta ratkaiseva, jos hän kykenee ymmärtämään asian merkityksen.

Jos päämiehen toimintakelpoisuutta on rajoitettu muulla tavoin kuin vajaavaltaiseksi julistamalla, edunvalvoja käyttää yksin päämiehen puhevaltaa asiassa, josta päämiehellä ei ole oikeutta päättää. Edunvalvoja ja hänen päämiehensä käyttävät kuitenkin yhdessä puhevaltaa asiassa, josta heidän tulee päättää yhdessä.

27 §

Päämiehen sekä edunvalvojan tai huoltajan kuuleminen

Jos kuuleminen on tarpeen päämiehen edun vuoksi tai asian selvittämiseksi, on:

- 1) edunvalvojan, huoltajan tai muun laillisen edustajan käyttäessä puhevaltaa kuultava päämiestä;
- 2) päämiehen käyttäessä puhevaltaa kuultava edunvalvojaa, huoltajaa tai muuta laillista edustajaa.

28 §

Edunvalvojan määrääminen oikeudenkäyntiä varten

Hallintotuomioistuin voi vireillä olevassa oikeudenkäynnissä määrätä asianosaiselle edunvalvojan oikeudenkäyntiä varten, jos asianosainen on kykenemätön valvomaan etuaan heikentyneen terveydentilan tai muun erityisen syyn vuoksi.

Tuomioistuimen on määrättävä edunvalvoja oikeudenkäyntiä varten, jos asianosaisen edunvalvoja, **huoltaja tai muu laillinen edustaja** on esteellinen tai ei muuten voi käyttää asiassa puhevaltaa.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

Edunvalvojan määräys on voimassa, kunnes asia on lainvoimaisesti ratkaistu, jollei tuomioistuimien toisin päätä. Edunvalvojan sovelletaan, mitä holhoustoimesta annetussa laissa (442/1999) säädetään.

29 §

Asianosaisseuraanto

Jos asianosainen kuolee oikeudenkäynnin aikana, hänen oikeudenomistajansa tulevat hänen sijansa, jollei asian laadusta muuta johdu.

Jos oikeudenkäynti koskee omistusoikeuden tai muun oikeuden käyttämistä ja tämä oikeus siirtyy oikeudenkäynnin aikana toiselle, oikeuden uusi omistaja tulee alkuperäisen sijaan, jollei erityisistä syistä muuta johdu. Sama koskee tilannetta, jossa asianosaisasema riippuu omistusoikeudesta tai muusta oikeudesta.

30 §

Asiamies ja avustaja

Oikeudenkäynnin osapuoli saa käyttää asiamiestä tai avustajaa. Asiamiehen ja avustajan on oltava asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista (715/2011) annetussa laissa tarkoitettu luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja. Asiamies tai avustaja voi kuitenkin olla myös muu rehellinen ja tehtävään sopiva ja kykenevä täysi-ikäinen henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu.

Hallintotuomioistuimen tuomari tai esittelijä ei saa toimia asiamiehenä eikä avustajana lukuun ottamatta oikeudenkäymiskaaren 13 luvun 3 §:ssä tarkoitetun läheisensä asiaa taikka asiaa, jossa hänellä tai hänen edellä tarkoitetulla läheisellään on osaa. Virkamies ei saa toimia asiamiehenä tai avustajana, jos se on vastoin hänen virkavelvollisuuttaan.

Asiamiehenä tai avustajana ei saa toimia se, joka on asiaa käsittelevään tuomariin tai esittelijään oikeudenkäymiskaaren 13 luvun 3 §:ssä tarkoitetussa suhteessa. Asiamiehenä tai avustajana ei myöskään saa toimia se, joka on osallistunut asian käsittelyyn tuomioistuimessa tai viranomaisessa tai ollut siinä vastapuolen asiamiehenä tai avustajana. Jos hallintotuomioistuin havaitsee, että asiamies tai avustaja on oikeudenkäymiskaaren 13 luvun 3 §:ssä tarkoitetussa suhteessa asiaa käsittelevään tuomariin tai esittelijään, tuomioistuimen on ilmoitettava siitä asiamiehelle tai avustajalle.

31 §

Esiintymiskielto ja asian saattaminen valvontalautakunnalle

Jos asiamies tai avustaja on tehtävänsä sopimaton, tuomioistuin voi kieltää häntä toimimasta asiamiehenä tai avustajana yksittäisessä asiassa. Kiellosta on ilmoitettava päämiehelle ja varattava tälle tilaisuus uuden asiamiehen tai avustajan hankkimiseen.

Tuomioistuin voi myös kieltää asiamieheltä tai avustajalta oikeuden toimia siinä tuomioistuimessa asiamiehenä tai avustajana enintään kolmen vuoden ajan, jos siihen on syytä. Tuomioistuimen on ilmoitettava päätöksestään asianajajista annetussa laissa (496/1958) tarkoitetulle val-

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

vontalautakunnalle, jos päätös koskee asianajajaa, julkista oikeusavustajaa tai luvan saanutta oikeudenkäyntiavustajaa.

Tuomioistuin voi ilmoittaa asianajajan, julkisen oikeusavustajan tai luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan muusta tämän velvollisuuksien vastaisesta menettelystä 2 momentissa tarkoitetulle valvontalautakunnalle.

32 §

Asiamiehen valtuutus

Asiamiehen on esitettävä valtakirja.

Jollei hallintotuomioistuin toisin määrää, valtakirjaa ei kuitenkaan tarvitse esittää, jos:

- 1) päämies on antanut valtuutuksen suullisesti tuomioistuimessa;
- 2) asiamies on toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa hallintomeneteltyssä tai tuomioistuimessa;
- 3) valtuutettu on asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa tarkoitettu luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja.

Jos valtakirja esittämiselvelvollisuudesta huolimatta puuttuu, tuomioistuimen on varattava tilaisuus sen esittämiseen. Tämä ei kuitenkaan estä käsittelyn jatkamista.

Asiamies ei saa ilman päämiehen suostumusta siirtää toiselle henkilölle valtuutusta, joka on annettu nimetylle henkilölle.

33 §

Valittajien yhdyshenkilö

Jos usea tekee valituksen yhdessä, voidaan joku heistä ilmoittaa valituksessa yhdyshenkilöksi. Jollei yhdyshenkilöä ole ilmoitettu, yhdyshenkilönä toimii valituksessa ensimmäiseksi mainittu valittaja. Yhdyshenkilön ei tarvitse esittää valtakirjaa.

34 §

Asiamiehen ja avustajan salassapitovelvollisuus

Oikeudenkäyntiasiamies tai -avustaja ei saa luvattomasti ilmaista yksityisen tai perheen salaisuutta tai **liikesalaisuutta**, jonka hän on saanut tietää:

- 1) hoitaessaan oikeudenkäyntiin liittyvää tehtävää;
- 2) antaessaan oikeudellista neuvontaa päämiehen oikeudellisesta asemasta esitutkinnassa tai muussa oikeudenkäyntiä edeltävässä käsittelyvaiheessa;
- 3) antaessaan oikeudellista neuvontaa oikeudenkäynnin käynnistämiseksi tai sen välttämiseksi.

Sama koskee asian käsittelyssä käytettävää **tulkkiä ja kääntäjää ja** sellaista henkilöä, joka osallistuu päämiehen asian hoitamiseen, **sekä 68 §:ssä tarkoitettua vajaanvaltaisen tukihenkilöä.**

Rangaistus salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain (1889/39) 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

6 luku

Asian käsittely ja selvittäminen

35 §

Tuomioistuimen prosessinjohto

Hallintotuomioistuimen on huolehdittava oikeudenkäynnin johtamisesta.

36 §

Käsittelytavat

Asia käsitellään hallintotuomioistuimessa kirjallisesti valituksen, valituksen kohteena olevan päätöksen ja muun oikeudenkäyntiaineiston perusteella.

Asiassa voidaan järjestää myös suullinen valmistelu, suullinen käsittely, katselmus tai tarkastus.

37 §

Asian selvittäminen

Hallintotuomioistuimen on huolehdittava siitä, että asia tulee selvitettyksi. Hallintotuomioistuimen on tarvittaessa osoitettava asianosaiselle tai päätöksen tehneelle viranomaiselle, mitä lisäselvitystä asiassa tulee esittää.

Hallintotuomioistuimen on hankittava oma-aloitteisesti selvitystä siinä laajuudessa kuin käsittelyn tasapuolisuus, oikeudenmukaisuus ja asian laatu sitä vaativat.

Asianosaisen ja päätöksen tehneen viranomaisen on esitettävä selvitystä vaatimustensa perusteluista totuudenmukaisesti. Niiden on myötävaikutettava asian selvittämiseen sen oikeudellisen luonteen edellyttämällä tavalla. Viranomaisen on oikeudenkäynnissä otettava huomioon tasapuolisesti yleiset ja yksityiset edut.

38 §

Velvollisuus selvityksen esittämiseen

Jokaisella on velvollisuus saapua tuomioistuimeen kuultavaksi sekä sallia katselmuksen toimittaminen taikka esittää tuomioistuimelle 51 §:ssä tarkoitettu esine tai asiakirja, jollei laissa toisin säädetä.

Jos henkilöllä on velvollisuus tai oikeus kieltäytyä todistamasta tuomioistuimessa, häntä ei kuitenkaan voida velvoittaa esittämään asiakirjaa tai esinettä taikka sallimaan katselmuksen tai tarkastuksen toimittamista selvityksen esittämiseksi vaitiolo-velvollisuuden tai vaitiolo-oikeuden piiriin kuuluvasta seikasta.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

39 §

Oikeus selvityksen esittämiseen

Asianosaisella ja päätöksen tehneellä viranomaisella on oikeus esittää haluamansa selvitys hallintotuomioistuimelle.

Tuomioistuin voi jättää huomioon ottamatta sellaisen aineiston, joka selvästi ei kuulu käsiteltävään asiaan.

40 §

Valituksen ja muun kirjelmän täydentäminen

Jos valitus tai muu hallintotuomioistuimelle toimitettu kirjelmä on puutteellinen, hallintotuomioistuimen on varattava kirjelmän laatijalle tilaisuus kohtuullisessa määräajassa täydentää sitä, jollei täydentäminen ole asian käsittelyn kannalta tarpeetonta. Täydennyspyynnössä on samalla ilmoitettava, millä tavoin kirjelmä on puutteellinen ja mitä täydentämisen laiminlyönnistä voi seurata.

41 §

Uusien vaatimusten esittäminen

Valitusajan päättymisen jälkeen uuden vaatimuksen saa esittää vain, jos se perustuu olosuhteiden muutokseen tai valitusajan päättymisen jälkeen valittajan tietoon tulleeseen seikkaan.

Valitusajan päättymisen jälkeen valittaja saa esittää uusia perusteluja vaatimuksensa tueksi, jollei asia sen johdosta muutu toiseksi.

Asianosainen saa kuitenkin oikeudenkäynnin aikana vaatia täytäntöönpanon kieltämistä tai keskeyttämistä, suullista käsittelyä tai oikeudenkäyntikulujen korvausta tai tehdä muun oikeudenkäyntiin liittyvän sivuvaatimuksen.

42 §

Päätöksen tehneen viranomaisen lausunto

Päätöksen tehneen viranomaisen on hallintotuomioistuimen pyynnöstä annettava selostuksensa asiasta, vastattava oikeudenkäynnin osapuolen esittämiin vaatimuksiin ja niiden perusteluihin sekä lausuttava esitetystä selvityksestä.

Viranomaisen on hallintotuomioistuimen pyynnöstä toimitettava sille päätöksen perusteena olleet asiakirjat ja muu tarvittava selvitys.

Velvoitteen tehosteeksi voidaan asettaa sakon uhka.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

43 §

Muun viranomaisen ja asiantuntijan kuuleminen

Hallintotuomioistuin voi oma-aloitteisesti pyytää erityistä asiantuntemusta vaativasta kysymyksestä lausunnon muulta kuin päätöksen tehneeltä viranomaiselta taikka yksityiseltä asiantuntijalta. Tuomioistuin voi myös kuulla asiantuntijaa suullisessa käsittelyssä. Tuomioistuin voi pyytää lausunnon myös asiantuntijalta, jonka oikeudenkäynnin osapuoli nimeää ja jonka kuulemista hallintotuomioistuin pitää tarpeellisena.

Asiantuntijan on oltava rehelliseksi ja alallaan taitavaksi tunnettu. Asiantuntijana ei saa toimia se, joka on asiaan tai asianosaiseen sellaisessa suhteessa, että hänen puolueettomuutensa vaarantuu.

44 §

Asianosaisen kuuleminen

Asianosaiselle on ennen asian ratkaisua varattava tilaisuus esittää käsityksensä muiden oikeudenkäynnin osapuolten esittämistä vaatimuksista sekä muusta oikeudenkäyntiaineistosta.

Asian saa ratkaista varaamatta asianosaiselle tilaisuutta tulla kuulluksi, jos valitus jätetään heti tutkimatta tai se on ilmeisen perusteeton tai oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin turvaaminen ei muutoin edellytä kuulemista.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, koskee myös valituksen tehnyttä viranomaista.

Rajoituksista asianosaisen oikeuteen saada tieto oikeudenkäyntiin liittyvästä asiakirjasta, joka ei ole julkinen, säädetään oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetun lain (381/2007) 9 §:ssä.

45 §

Selvityksen määräaika

Hallintotuomioistuimen on asetettava asian laatuun nähden kohtuullinen määräaika, jonka kuluessa sen pyytämä vastaus tai muu selvitys on toimitettava.

Tuomioistuin voi määräajan kuluttua ratkaista asian, vaikka pyydettyä selvitystä ei ole toimitettu. Tästä on ilmoitettava määräaika asetettaessa.

46 §

Selvityksen rajoittaminen

Kun hallintotuomioistuin katsoo asian tulleen selvitettyksi, se voi asettaa asian laatuun nähden kohtuullisen määräajan, jonka kuluessa oikeudenkäynnin osapuolten on toimitettava mahdollinen lisäaineisto asiassa. Jos osapuoli toimittaa lisäaineistoa tämän määräajan jälkeen, hallintotuomioistuin voi jättää sen huomioon ottamatta.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

47 §

Suullinen valmistelu

Hallintotuomioistuin voi järjestää suullisen valmistelun sen selvittämiseksi, mistä asiaan liittyvistä seikoista oikeudenkäynnin osapuolet ovat erimielisiä sekä mitä selvitystä vaatimusten tueksi on esitettävissä. Suullisessa valmistelussa ei kuulla todistajia eikä asiantuntijoita.

Suulliseen valmisteluun voidaan kutsua yksinomaan asiamies, jollei asianosaisen henkilökohtaista läsnäoloa pidetä tarpeellisenä.

Suullisesta valmistelusta laaditaan pöytäkirja, johon merkitään asia ja sen yksilöimiseksi tarvittavat tiedot sekä käsittelyyn osallistuneet henkilöt.

48 §

Katselmus

Hallintotuomioistuin voi järjestää asian selvittämiseksi katselmuksen. Katselmuksessa tehdään havaintoja kiinteistöstä, maisemasta, rakennelmasta tai muusta sellaisesta kohteesta, jota ei hankaluudetta voida tuoda tuomioistuimeen.

Katselmus voidaan kuitenkin tehdä pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa vain, jos se on välttämätöntä asian selvittämiseksi.

Hallintotuomioistuimen on kutsuttava katselmukseen asianosaiset ja päätöksen tehnyt viranomaislainen. Katselmuksesta laaditaan pöytäkirja, johon merkitään asian yksilöimiseksi tarpeelliset tiedot, läsnä olleet henkilöt sekä selostus katselmuksen kulusta. Katselmuksen kohde on kuvattava, jollei se ole tarpeetonta.

Katselmukseen sovelletaan lisäksi, mitä 62 §:ssä säädetään oikeudenkäynnin osapuolten kutsumisesta suulliseen käsittelyyn ja mitä oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 38 §:n 2 momentissa säädetään.

49 §

Tarkastus

Hallintotuomioistuin voi katselmuksen sijasta tehdä paikalla tarkastuksen tosiseikan todentamiseksi. **Tarkastusta ei saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa.**

Tarkastuksesta ilmoitetaan asianosaisille ja päätöksen tehneelle viranomaiselle etukäteen.

Tarkastuksesta laaditaan pöytäkirja, johon merkitään asian yksilöimiseksi tarpeelliset tiedot, läsnä olleet henkilöt sekä selostus tarkastuksen kulusta. Tarkastuksen kohde on kuvattava, jollei se ole tarpeetonta.

50 §

Hallintotuomioistuimen tiedonsaantioikeus

Hallintotuomioistuimella on oikeus pyynnöstä saada maksutta viranomaiselta salassapitosääntöjen estämättä kaikki asian ratkaisemiseksi välttämättömät tiedot ja asiakirjat. Tuomioistuin

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

voi määrätä viranomaisen esittämään tarpeellisen selvityksen. Määräyksen tehosteeksi voidaan asettaa sakon uhka.

51 §

Asiakirjan ja esineen esittäminen

Hallintotuomioistuin voi määrätä muun kuin viranomaisen toimittamaan tämän hallussa olevan asiakirjan tai esineen tuomioistuimelle tai esittämään sen tuomioistuimessa, jos asiakirjalla tai esineellä voidaan olettaa olevan merkitystä todisteena asiassa. Määräyksen tehosteeksi voidaan asettaa sakon uhka.

Asiakirjan ja esineen toimittamiseen ja esittämiseen tuomioistuimelle sovelletaan lisäksi, mitä oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 39 ja 40 §:n 2 momentissa säädetään kirjallisesta todisteesta ja esineen tuomisesta oikeuteen.

52 §

Tulkitseminen ja kääntäminen

Hallintotuomioistuin huolehtii tulkitsemisesta ja kääntämisestä, jos henkilö ei osaa tuomioistuimessa kielilain (423/2003) mukaan käytettävää kieltä taikka ei sairauden tai vammaisuuden vuoksi voi tulla ymmärretyksi ja:

1) asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa sitä käsitelleen viranomaisen on tullut huolehtia tulkitsemisesta tai kääntämisestä hallintolain 26 §:n 1 momentin tai muun säännöksen nojalla;

2) tuomioistuin ratkaisee ensi asteena hallintoriita-asian tai muun hallintolainkäyttöasian, joka on tullut vireille viranomaisen aloitteesta; tai

3) henkilöä kuullaan suullisesti.

Erityisestä syystä tuomioistuin voi huolehtia tulkitsemisesta ja kääntämisestä muussakin kuin 1 momentissa tarkoitetussa tapauksessa.

Tulkkina tai kääntäjänä ei oikeudenkäynnissä saa toimia henkilö, joka on sellaisessa suhteessa asianosaiseen tai asiaan, että hänen luotettavuutensa voi tästä syystä vaarantua.

Suomen ja ruotsin kieltä käyttävän oikeudesta viranomaisen järjestämään tulkkaukseen sekä käännökseen säädetään kielilaissa. Saamelaisen oikeudesta käyttää omaa kieltään säädetään saamen kielilaissa (1086/2003). Hallintotuomioistuimen on myös huolehdittava siitä, että muiden Pohjoismaiden kansalaiset saavat sen käsiteltävissä asioissa tarvittavan tulkittamis- ja käännösavun siten kuin Pohjoismaiden kansalaisten oikeudesta käyttää omaa kieltään muussa pohjoismaassa Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välillä tehdyssä sopimuksessa (SopS 11/1987) määrätään.

53 §

Laillinen este

Laillinen este on sillä, joka sairauden tai yleisen liikenteen keskeytymisen tai muun niihin rinnastuvan syyn vuoksi ei voi noudattaa hallintotuomioistuimen asettamaa määräaikaa. Laillisesta esteestä ja sen päättymisestä on viipymättä ilmoitettava tuomioistuimelle.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

Jos asianosainen ei laillisen esteen vuoksi voi saapua kuultavaksi tai noudattaa muuta hallintotuomioistuimen asettamaa määräaikaa, tuomioistuimen on siirrettävä asian käsittelyä ja asetettava uusi määräaika.

Jos asianosaisen oikeudenkäyntiasiamiehellä tai avustajalla on laillinen este eikä hänen sijaansa ole ajoissa voitu saada toista asiamiestä tai avustajaa, katsotaan tuomioistuimen asettaman määräajan noudattamatta jättämisen johtuneen laillisesta esteestä.

54 §

Järjestyksen turvaaminen oikeudenkäynnissä

Hallintotuomioistuimen tulee huolehtia järjestyksestä oikeudenkäynnissä. Oikeudenkäyntitilaisuudesta voidaan poistaa se, joka häiritsee asian käsittelyä. Tuomioistuimella on oikeus saada poliisilta virka-apua oikeudenkäyntitilaisuuden järjestämiseksi ja järjestyksen turvaamiseksi oikeudenkäyntitilaisuudessa.

Tuomioistuin voi tuomita henkilön maksettavaksi enintään 1 000 euron suuruisen järjestyssakon. Sakko voidaan tuomita, jos henkilö ei tuomioistuimen varoituksesta huolimatta noudata puheenjohtajan määräyksiä, puhuu tuomioistuimen arvoa loukkaavasti taikka muutoin käyttäytyy häiritsevästi tai sopimattomasti oikeudenkäyntitilaisuudessa.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu sakko voidaan tuomita myös vastaavan kirjallisen aineiston toimittamisen perusteella, jos aineisto on tuomioistuimen varoituksesta huolimatta tuomioistuimen arvoa loukkaavaa tai muutoin sopimatonta.

Jos henkilö on poistettu oikeudenkäyntitilaisuudesta, tuomioistuimen on harkittava, voidaanko asian käsittelyä siitä huolimatta jatkaa.

55 §

Arvio asian käsittelyajasta

Hallintotuomioistuimen on pyynnöstä ilmoitettava arvio asian käsittelyajasta.

56 §

Uhkasakkolain soveltaminen

Oikeudenkäynnin kulun turvaamiseksi asetettavan uhkasakon asettamiseen ja tuomitsemiseen sovelletaan, mitä uhkasakkolain (1113/1990) 2 luvussa säädetään.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

7 luku

Suullinen käsittely

57 §

Suullisen käsittelyn järjestäminen

Hallintotuomioistuimen on järjestettävä suullinen käsittely, jos tuomioistuin pitää sitä tarpeellisenä tai yksityinen asianosainen sitä vaatii. Suullisessa käsittelyssä voidaan kuulla asianosaista, päätöksen tehnyttä viranomaista, todistajia ja asiantuntijoita sekä ottaa vastaan muuta selvitystä.

Tuomioistuin voi asianosaisten vaatimuksesta huolimatta jättää suullisen käsittelyn järjestämättä, jos:

1) suullista käsittelyä vaatineen asianosaisasema perustuu kunnan tai muun yhteisön jäsenyyteen;

2) asian ratkaisemiseksi merkityksellisistä tosiseikoista on jo saatu riittävä selvitys, jonka perusteella asia voidaan ratkaista ilman, että tuomioistuimelle jää varteenotettava epäilystä **tosiseikoista**;

3) tosiseikat voidaan selvittää muulla tavoin;

4) suullinen käsittely on jo järjestetty samassa asiassa hallintotuomioistuimessa; tai

5) suullisen käsittelyn järjestäminen on muuten ilmeisen tarpeetonta, kun otetaan huomioon asian laatu ja merkitys asianosaiselle sekä oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaatimukset.

Korkein hallinto-oikeus voi asianosaisten vaatimuksesta huolimatta jättää suullisen käsittelyn järjestämättä myös, jos asiassa on kyse muutoksenhausta hallintotuomioistuimen päätökseen eikä suullisen käsittelyn järjestäminen ole tarpeen asian selvittämiseksi.

Suullista käsittelyä vaativan on ilmoitettava, minkä vuoksi sen järjestäminen on tarpeen ja mitä selvitystä hän esittäisi suullisessa käsittelyssä.

Jos asiassa vedotaan asiantuntijalausuntoon tai yksityisluonteiseen kirjalliseen todistajankerotukseen, suullinen käsittely asiantuntijan tai todistajan kuulemiseksi järjestetään vain, jos se on tarpeen asian selvittämiseksi.

58 §

Päätös suullisen käsittelyn järjestämisestä

Hallintotuomioistuin päättää suullista käsittelyä koskevasta vaatimuksesta pääasian yhteydessä tai tekee asiasta välipäätöksen.

Jos hallintotuomioistuin ei järjestä asianosaisten vaatimaa suullista käsittelyä, tästä on ilmoitettava asianosaisille. Samalla asianosaisille on varattava tilaisuus esittää kirjallista lisäselvitystä. Ilmoittamisesta voidaan luopua, jos valitus jätetään tutkimatta tai hylätään heti taikka jos ilmoittaminen muusta vastaavasta syystä on ilmeisen tarpeetonta.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

59 §

Suullisen käsittelyn rajoittaminen

Hallintotuomioistuin voi rajoittaa suullista käsittelyä siten, että se koskee ainoastaan osaa asiasta, asianosaisten ja päätöksen tehneen viranomaisen käsitysten selvittämistä tai suullisen todistelun vastaanottamista, tai muulla vastaavalla tavalla.

60 §

Suullisen käsittelyn kulku

Suullisessa käsittelyssä hallintotuomioistuin:

- 1) esittää aluksi yhteenvedon siitä, mistä asiassa on kysymys;
- 2) kuulee asianosaisia ja päätöksen tehnyttä viranomaista;
- 3) kuulee tarvittaessa todistajia ja asiantuntijoita sekä ottaa vastaan muuta selvitystä;
- 4) kuulee lopuksi oikeudenkäynnin osapuolia käsittelyssä esitetyistä seikoista.

61 §

Todistajan nimeäminen

Oikeudenkäynnin osapuolet nimeävät todistajansa. Hallintotuomioistuin voi nimetä todistajia myös omasta aloitteestaan.

Tuomioistuin voi asettaa määräajan, jossa oikeudenkäynnin osapuolten on nimettävä todistajat.

Tuomioistuin päättää, keitä todistajiksi kutsutaan.

62 §

Oikeudenkäynnin osapuolten kutsuminen

Hallintotuomioistuimen on kutsuttava suulliseen käsittelyyn oikeudenkäynnin osapuolet. Jos suullista käsittelyä on rajoitettu 59 §:ssä tarkoitetulla tavalla, kutsumatta voidaan jättää ne asianosaiset, joiden läsnäolo on ilmeisen tarpeetonta.

Kutsutun tai hänen laillisen edustajansa poissaolo suullisesta käsittelystä ei estä asian käsitte-lyä ja ratkaisemista.

Asianosainen tai hänen laillinen edustajansa voidaan kutsua saapumaan henkilökohtaisesti suulliseen käsittelyyn, jos se on tarpeen asian selvittämiseksi. Kutsun tehosteeksi voidaan asettaa sakon uhka.

Tuomioistuimen on tuomittava uhkasakko maksettavaksi ja asetettava uusi korkeampi sakon uhka, jos asianosainen tai hänen laillinen edustajansa ei noudata 3 momentissa tarkoitettua kutsua ja tuomioistuin edelleen pitää asianomaisen henkilökohtaista läsnäoloa tarpeellisena. Uhkasakkoa ei tuomita maksettavaksi, jos asia käsitellään ja ratkaistaan asianomaisen poissaolosta huolimatta tai poissaolo johtuu laillisesta esteestä.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

63 §

Muiden kuultavien kutsuminen

Hallintotuomioistuin päättää asiantuntijan ja todistajan kutumisesta suulliseen käsittelyyn. Lisäksi tuomioistuin päättää niiden muiden henkilöiden ja viranomaisten kutumisesta, joiden kuulemista se pitää tarpeellisena.

Hallintotuomioistuin huolehtii 1 momentissa tarkoitettujen kuultavien kutumisesta. Tuomioistuin voi myös oikeuttaa oikeudenkäynnin osapuolen kutsumaan asiantuntijan tai todistajan.

Tuomioistuin voi kutsua todistajan suulliseen käsittelyyn sakon uhalla. Todistajan kutumiseen sovelletaan lisäksi, mitä oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 62 ja 64 §:ssä säädetään uhkaskosta ja todistajan noutamisesta tuomioistuimeen.

64 §

Kutsun sisältö

Kutsussa suulliseen käsittelyyn on mainittava tarpeelliset tiedot käsiteltävästä asiasta ja oikeudenkäynnin osapuolista sekä ilmoitettava käsittelyn ajankohta ja paikka. Kutsussa on lisäksi ilmoitettava poissaolon seurauksista ja siitä, että kutsutun on viipymättä ilmoitettava laillisesta esteestä ja sen päättymisestä.

Todistajalle ja asiantuntijalle on kutsussa myös ilmoitettava hänen oikeudestaan saada ennakolta korvaus matka- ja toimeentulokustannuksistaan sekä siitä, ettei hän ole velvollinen saapumaan hallintotuomioistuimeen, jos hänelle ei pyynnöstä huolimatta ole maksettu ennakkoa.

65 §

Muut kutsumista koskevat säännökset

Kutumisessa noudatetaan muuten, mitä tässä laissa säädetään tiedoksiannosta. Kutsumiseen sovelletaan myös, mitä oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 42 §:ssä säädetään Suomen ulkopuolella tiedoksi annettavasta kutsusta.

66 §

Todistajan esteellisyys

Todistajana ei voida kuulla asianosaista eikä muutakaan henkilöä, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta oikeudenkäynnin kohteena oleva asia välittömästi koskee, eikä tällaisen henkilön laillista edustajaa.

Todistajana ei voida kuulla myöskään henkilöä, joka toimii oikeudenkäynnin osapuolena olevan viranomaisen puhevaltaa käyttävänä edustajana samassa oikeudenkäynnissä.

Todistajan nimeämiseen sovelletaan myös, mitä oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 31 ja 32 §:ssä säädetään.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

67 §

Henkilökohtainen kuuleminen

Suullisessa käsittelyssä voidaan kuulla henkilökohtaisesti myös henkilöä, jota ei 66 §:n perusteella voida kuulla todistajana, jos kuuleminen on tarpeen asian selvittämiseksi.

Tuomioistuin voi kutsua sakon uhalla kuultavaksi henkilön, jota ei voida kuulla todistajana hänen asianosaisuuteen rinnastettavan asemansa vuoksi.

68 §

Vajaavaltaisen kuuleminen

Vajaavaltaista voidaan kuulla suullisessa käsittelyssä, jos vajaavaltainen antaa siihen suostumuksensa. Alle 12-vuotiasta voidaan kuitenkin kuulla muussa kuin omassa asiassaan vain, jos kuuleminen on välttämätöntä asian ratkaisemiseksi eikä kuulemisesta arvioida aiheutuvan hänelle merkittävää haittaa. **Harkittaessa vajaavaltaisen henkilökohtaista kuulemistä on otettava huomioon oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaatimukset.** Kuulemisen yhteydessä vajaavaltaiselle ei saa antaa sellaisia tietoja, jotka voisivat vakavasti vaarantaa hänen terveyttään tai kehitystään. Jos vajaavaltaisen suojaamiseksi tai hänen itsenäisen mielipiteensä selvittämiseksi on tarpeen, vajaavaltaista kuullaan henkilökohtaisesti siten, että hänen lisäksi läsnä on vain yksi tai useampi hallintotuomioistuimen jäsen.

Jos vajaavaltaista kuullaan 1 momentissa säädetyllä tavalla ilman, että kaikki oikeudenkäynnin osapuolet ovat läsnä, asianosaisille ja osapuolena olevalle viranomaiselle voidaan varata tilaisuus ehdottaa, mistä seikoista vajaavaltaista tulisi kuulla. Lisäksi osapuolille on varattava tilaisuus tutustua kuulemisen sisällöstä laadittuun tai tallennettuun oikeudenkäyntiaineistoon ja lausua mielipiteensä sen sisällöstä. Oikeutta tietojen saamiseen voidaan rajoittaa, jos tiedon antamatta jättäminen on **välttämätöntä** vajaavaltaisen suojaamiseksi tai hänen muun erittäin tärkeän etunsa turvaamiseksi **eikä tiedon antamatta jättäminen vaaranna oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin toteutumista.**

Tuomioistuin voi tarvittaessa määrätä vajaavaltaiselle kuultavalle tukihenkilön, jonka tehtävänä on olla asianomaisen henkilökohtaisena tukena suullisessa käsittelyssä.

69 §

Todistajan vaitiolo-oikeus

Asianosaisen nykyinen tai entinen aviopuoliso taikka nykyinen avopuoliso, sisarus, sukulainen suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa taikka se, jolla on vastaavanlainen parisuhteeseen tai sukulaisuuteen rinnastuva läheinen suhde asianosaiseen, saa kieltäytyä todistamasta.

Jos 1 momentissa tarkoitettu henkilö suostuu todistamaan, suostumusta ei voida peruuttaa, ellei muusta tässä laissa säädetyistä salassapitovelvollisuudesta tai vaitiolo-oikeudesta muuta johdu.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, todistaja saa kieltäytyä todistamasta siltä osin kuin todistaminen ilmaisisi:

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

1) **liikesalaisuuden**, elleivät erittäin tärkeät syyt ottaen huomioon asian laatu, todisteen merkitys asian ratkaisemisen kannalta ja seuraukset sen esittämättä jättämisestä sekä muut olosuhteet vaadi todistamista;

2) sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä annetun lain (460/2003) 16 §:ssä tarkoitetun tiedon.

Todistaja saa kieltäytyä kertomasta seikan, jonka kertominen saattaisi hänet tai häneen 1 momentissa tarkoitetussa suhteessa olevan henkilön syytteen vaaraan tai myötävaikuttaisi hänen tai häneen mainitussa suhteessa olevan henkilön syyllisyyden selvittämiseen.

Oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 33 §:ssä tarkoitettu anonyymi todistaja saa kieltäytyä todistamasta siltä osin kuin todistaminen saattaisi paljastaa hänen henkilöllisyytensä tai yhteystietonsa.

Väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 36 §:ssä tarkoitettu henkilö, jolle on talletettu turvakielto, saa kieltäytyä todistamasta siltä osin kuin todistaminen saattaisi paljastaa hänen yhteystietonsa.

70 §

Todistajan velvollisuus kieltäytyä todistamasta

Hallintotuomioistuimen päätösneuvottelun sisällöstä ei saa todistaa.

Jokaisella muulla kuin oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 33 §:ssä tarkoitettulla anonyymilla todistajalla on velvollisuus kieltäytyä todistamasta siltä osin kuin todistaminen saattaisi paljastaa anonyymin todistajan henkilöllisyyden tai hänen yhteystietonsa.

Jokaisella muulla kuin väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain 36 §:ssä tarkoitettulla henkilöllä, jolle on talletettu turvakielto, on velvollisuus kieltäytyä todistamasta siltä osin kuin todistaminen saattaisi paljastaa kyseisen henkilön yhteystiedot.

Lisäksi velvollisuuteen kieltäytyä todistamasta sovelletaan, mitä oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 10 §:ssä, 11 §:n 3 momentissa, 12 §:n 3—5 momentissa, 13 §:n 1 ja 3 momentissa, 15 §:n 1 momentissa sekä 16 §:ssä säädetään.

Oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 11 §:n 3 momentissa, 12 §:n 3—5 momentissa, 13 §:n 1 ja 3 momentissa sekä 16 §:ssä tarkoitettu henkilön velvollisuus kieltäytyä todistamasta säilyy, vaikkei asianomainen henkilö enää ole siinä asemassa, jossa hän on saanut tiedon todistettavasta seikasta.

Henkilöllä, joka on saanut oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 11 §:n 3 momentissa taikka 13 §:n 1 tai 3 momentissa tarkoitetun tiedon toimiessaan lainkohdassa tarkoitetun henkilön palveluksessa tai muuten hänen apunaan, on vastaava velvollisuus kieltäytyä todistamasta kuin mainituissa lainkohdissa tarkoitetuilla henkilöillä. Palveluksessa tai apuna toiminut henkilö voidaan kuitenkin määrätä todistamaan oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 15 §:n 1 momentissa säädetyillä edellytyksillä.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

71 §

Muussa laissa säädetyn vaihtolovelvollisuuden vaikutus todistajan kuulemiseen

Muussa laissa säädetyn vaihtolovelvollisuuden piiriin kuuluvasta seikasta voidaan kuulla todistajaa vain, jos:

- 1) kuuleminen on välttämätöntä asian selvittämiseksi; tai
- 2) se, jonka hyväksi vaihtolovelvollisuus on säädetty, suostuu todistamiseen.

Hallintotuomioistuimien ei kuitenkaan saa kuulla todistajaa tämän 1 momentissa tarkoitetun vaihtolovelvollisuuden piiriin kuuluvasta seikasta, jos kuulematta jättämiselle on erittäin tärkeän yleisen edun taikka lapsen edun tai erittäin tärkeän muun yksityisen edun vuoksi erityisen painavat perusteet eikä kuulematta jättäminen vaaranna oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin toteutumista.

72 §

Todistajan kieltäytymisen perustelevminen

Jos todistaja kieltäytyy todistamasta, hänen on ilmoitettava kieltäytymisensä peruste ja saatettava todennäköiseksi sitä tukevat seikat.

Jos henkilö kuitenkin kieltäytyy todistamasta 69 §:n 4—6 momentissa tai 70 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetulla perusteella, kieltäytyminen hyväksytään, jollei hän ole selvästi erehtynyt kieltäytymistä koskevan oikeuden tai velvollisuuden sisällöstä tai kieltäytyminen ole muutoin selvästi perusteeton.

73 §

Kuuleminen teknisellä tiedonvälitystavalla

Todistajaa tai muuta henkilöä voidaan kuulla suullisesti myös käyttäen videoneuvottelua tai muuta tiedonvälitystapaa.

Oikeudenkäynnin osapuolille on varattava tilaisuus esittää kuultavalle kysymyksiä.

74 §

Suullisen käsittelyn pöytäkirja

Suullisesta käsittelystä laaditaan pöytäkirja, johon merkitään asia ja sen yksilöimiseksi tarvittavat tiedot sekä läsnä olleet henkilöt. Lisäksi pöytäkirjaan merkitään käsittelyssä esitetyt vaatimukset, tehdyt päätökset sekä selostus käsittelyn kulusta.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

75 §

Tallentaminen

Hallintotuomioistuimen on äänitettävä tai muulla vastaavalla tavalla tallennettava kuuleminen suullisessa käsittelyssä.

Hallintotuomioistuimen on lisäksi tallennettava kuuleminen kuultaessa lasta lastensuojelulain (417/2007) 86 §:n mukaisesti muulla tavoin kuin suullisessa käsittelyssä.

Jos tallentaminen ei ole mahdollista, pöytäkirjaan on riittävän täsmällisesti merkittävä, mitä asiassa on kerrottu. Pöytäkirjattu suullinen lausuma on heti luettava ja pöytäkirjaan on merkittävä lausuman antajan ilmoitus siitä, onko lausuma merkitty oikein pöytäkirjaan.

Tallenne on säilytettävä vähintään kuuden kuukauden ajan asian ratkaisemisesta. Jos asiassa on haettu muutosta valittamalla, tallenne on kuitenkin säilytettävä, kunnes asia on lainvoimaisesti ratkaistu.

76 §

Todistelukustannusten korvaaminen

Todistajalla on oikeus saada kohtuullinen korvaus tarpeellisista matka- ja toimeentulokustannuksista sekä taloudellisesta menetyksestä.

Hallintotuomioistuimen omasta aloitteestaan kutsumalle todistajalle samoin kuin valtion nimeämälle todistajalle maksetaan korvaus valtion varoista sen mukaan kuin valtion varoista maksettavista todistelukustannuksista annetussa laissa (666/1972) säädetään. Oikeusapua saaneen asianosaisen nimeämällä todistajalla on oikeus saada korvausta valtion varoista siten kuin oikeusapulaissa (257/2002) säädetään.

Muiden kuin 2 momentissa tarkoitettujen oikeudenkäynnin osapuolten on suoritettava korvaus nimeämälleen todistajalle. Todistajalle voidaan kuitenkin maksaa korvaus valtion varoista, jos todistaminen on ollut tarpeen asian selvittämiseksi.

Yksityisen asianosaisen nimeämällä todistajalla on oikeus saada ennakolta korvaus matka- ja toimeentulokustannuksista. Ennakon suorittamiseen sovelletaan, mitä oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 65 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään.

77 §

Muiden kustannusten korvaaminen

Yksityisellä asianosaisella tai tämän laillisella edustajalla, joka on velvoitettu saapumaan sakon uhalla, on oikeus saada kohtuullinen korvaus tarpeellisista matka- ja toimeentulokustannuksista sekä taloudellisesta menetyksestä valtion varoista, jos hänen läsnäolonsa on ollut tarpeen asian selvittämiseksi.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan kustannusten korvaamiseen myös, kun joku muu kuin oikeudenkäynnin osapuoli, todistaja tai asiantuntija on kutsuttu kuultavaksi sakon uhalla tai velvoitettu toimittamaan hallintotuomioistuimeen asiakirja tai esine.

Hallintotuomioistuimen määräämälle asiantuntijalle maksetaan kohtuullinen palkkio työstä ja korvaus tarpeellisista kuluista valtion varoista. Muulle asiantuntijalle maksettavaan palkkioon ja

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

korvaukseen sovelletaan, mitä 76 §:n 3 momentissa säädetään todistajalle suoritettavasta korvauksesta.

Edellä 28 §:ssä tarkoitettulla edunvalvojalla ja 68 §:n 3 momentissa tarkoitettulla tukihenkilöllä on oikeus saada kohtuullinen korvaus tarpeellisista matka- ja toimeentulokustannuksista sekä taloudellisesta menetyksestä valtion varoista.

Tuomioistuin voi määrätä 1—4 momentissa tarkoitettun korvauksen tai osan siitä maksettavaksi ennakolta.

Valtion varoista maksettavaan korvaukseen sovelletaan muutoin, mitä valtion varoista maksettavista todistelukustannuksista annetussa laissa säädetään.

78 §

Muut säännökset todistajan ja asiantuntijan kuulemisesta

Todistajan ja asiantuntijan suulliseen kuulemiseen sovelletaan lisäksi, mitä oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 43—46 ja 50 §:ssä sekä 51 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään.

8 luku

Hallintotuomioistuimen päätöksenteko

79 §

Asian ratkaiseminen

Hallintotuomioistuimen on päätöksessään annettava ratkaisu esitettyihin vaatimuksiin. Hallintotuomioistuimen tulee harkita kaikkia esiin tulleita seikkoja ja päättää, mihin seikkoihin ratkaisu voidaan perustaa.

80 §

Hallintotuomioistuimen päätös

Asian käsittelyn lopettavan hallintotuomioistuimen ratkaisun nimikkeenä on päätös. Muun kuin asian käsittelyn lopettavan ratkaisun nimikkeenä on välipäätös.

81 §

Ratkaisu valitusasiassa

Hallintotuomioistuin voi hyväksyä tai hylätä valituksen tai jättää sen tutkimatta kokonaan tai osittain. Päätöksessään tuomioistuin voi:

- 1) pysyttää valituksen kohteena olevan päätöksen;
- 2) kumota valituksen kohteena olevan päätöksen;
- 3) palauttaa asian uudelleen käsiteltäväksi;

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

- 4) muuttaa valituksen kohteena olevaa päätöstä; tai
 - 5) siirtää valituksen toimivaltaiseen viranomaiseen tai tuomioistuimeen.
Tuomioistuin jättää valituksen tutkimatta, jos:
 - 1) valituksen tutkiminen ei kuulu sen toimivaltaan;
 - 2) päätös ei ole valituskelpoinen;
 - 3) muutoksenhaku valittamalla on laissa kielletty;
 - 4) valittajalla ei ole valitusoikeutta;
 - 5) valitusta ei ole tehty määräajassa;
 - 6) valitus on jäänyt puutteelliseksi, vaikka valittajalle on varattu tilaisuus sen täydentämiseen;
- tai
- 7) tutkimatta jättämiseen on muu vastaava syy.
- Asian käsittely raukeaa, jos valitus peruutetaan tai jos siihen on muu vastaava syy.

82 §

Ratkaisu muussa hallintolainkäyttöasiassa

Hallintotuomioistuin voi käsitellessään 4 luvussa tarkoitettua muuta hallintolainkäyttöasiaa hylätä tai hyväksyä esitetyn vaatimuksen tai jättää sen tutkimatta kokonaan tai osittain.

Hyväksyessään hallintoriitihakemuksen hallinto-oikeus voi:

- 1) velvoittaa maksamaan julkisoikeudelliseen oikeussuhteeseen tai hallintosopimukseen perustuvan suorituksen tai suorittamaan muun tällaiseen oikeussuhteeseen perustuvan toimen; tai
- 2) vahvistaa julkisoikeudelliseen oikeussuhteeseen tai hallintosopimukseen perustuvan edun, oikeuden tai velvollisuuden.

Hallintotuomioistuin jättää muussa hallintolainkäyttöasiassa esitetyn vaatimuksen tutkimatta, jos:

- 1) asian käsittely ei kuulu sen toimivaltaan;
- 2) vaatimusta ei voida käsitellä hallintolainkäyttöasiana;
- 3) asia voidaan tai on voitu ratkaista hallintopäätöksellä tai perustevalitukseen annettavalla päätöksellä;
- 4) vireillepanijalla ei ole oikeutta panna asiaa vireille;
- 5) vaatimusta ei ole tehty säädetyssä määräajassa; tai
- 6) tutkimatta jättämiseen on muu vastaava syy.

Asian käsittely raukeaa, jos vaatimus peruutetaan tai jos siihen on muu vastaava syy.

83 §

Hyödyntämiskielto

Hallintotuomioistuin ei saa hyödyntää selvitystä, joka on hankittu laissa säädetyn vaitiolo-oikeuden tai vaitiolovelvollisuuden vastaisesti tai muulla tavoin lainvastaisesti, jos hyödyntäminen vaarantaa oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin toteutumisen, kun otetaan huomioon asian laatu, selvityksen hankkimistapaan liittyvän oikeudenloukkauksen vakavuus, hankkimistavan merkitys selvityksen luotettavuudelle, selvityksen merkitys asian ratkaisemisen kannalta ja muut olosuhteet.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

84 §

Rangaistusluonteisen hallinnollisen taloudellisen seuraamuksen käsittelyn viivästyminen

Jos rangaistusluonteisen hallinnollisen taloudellisen seuraamuksen määräämistä koskevan asian käsittely on viivästynyt niin, että viivästys loukkaa asianosaisen oikeutta oikeudenkäyntiin kohtuullisen ajan kuluessa, hallintotuomioistuin voi ottaa viivästyksen huomioon ratkaisussaan.

Tuomioistuin voi viivästyksen hyvittämiseksi alentaa seuraamuksen määrää, lieventää sitä tai poistaa sen kokonaan.

85 §

Äänestäminen

Jos hallintotuomioistuimen jäsenet eivät ole samaa mieltä ratkaisusta, siitä on äänestettävä. Ratkaisusta äänestetään virkaikäjärjestyksessä siten, että nuorin jäsen esittää kantansa ensin ja istunnon puheenjohtaja viimeiseksi. Muu kuin lainoppinut jäsen esittää kantansa ennen lainoppi-
nutta jäsentä. Jos tuomioistuimen jäsen esittelee asian, hänen on kuitenkin esitettävä kantansa ensin.

Äänestyksessä voittaa kanta, jota jäsenten enemmistö on kannattanut. Äänen mennessä tasan voittaa kanta, jota puheenjohtaja on kannattanut. Rangaistusluonteista hallinnollista seuraamusta tai uhkasakon tuomitsemista koskevassa asiassa sekä päätettäessä todistajan noutamisesta tuomioistuimeen taikka tuomittaessa järjestyssakko voittaa äänen mennessä tasan kuitenkin kanta, joka on lievempi sille, johon seuraamus kohdistuu.

Äänestämiseen sovelletaan muutoin, mitä siitä oikeudenkäymiskaassa säädetään.

86 §

Päätöksen sisältö

Päätöksestä on käytävä ilmi:

- 1) tuomioistuimen nimi ja päätöksen päiväys;
 - 2) oikeudenkäynnin osapuolet ja päätös, josta valitetaan;
 - 3) tarpeellisilta osiltaan selostus asian aikaisemman käsittelyn vaiheista;
 - 4) osapuolten vaatimukset ja tarpeellisilta osiltaan niiden perustelut;
 - 5) tarpeellisilta osiltaan selostus asiassa saaduista selvityksistä;
 - 6) ratkaisu perusteluineen;
 - 7) päätöksentekoon osallistuneiden nimet;
 - 8) ilmoitus äänestyksestä, jolloin äänestyslausunnot on liitettävä päätökseen;
 - 9) ilmoitus esittelijän eriävästä mielipiteestä, jolloin eriävä mielipide on liitettävä päätökseen;
- sekä
- 10) ilmoitus tuomioistuinmaksusta.

Jos hallintotuomioistuimen päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla, päätöksessä on ilmoitettava, mihin säännökseen valituskielto perustuu.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

87 §

Päätöksen perustelevinen

Hallintotuomioistuimen on perusteltava päätöksensä. Perusteluista on ilmentävä sovelletut lainkohdat sekä se, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun ja mihin oikeudelliseen päättelyyn ratkaisu perustuu.

Välipäätös voidaan perustella esittämällä pelkästään sovelletut lainkohdat, jollei asian luonne edellytä muita perusteluja.

88 §

Valitusosoitus

Hallintotuomioistuimen päätökseen on liitettävä valitusosoitus, jos päätökseen saa hakea muutosta valittamalla.

Valitusosoituksessa on mainittava:

- 1) valitusaika ja miten se lasketaan;
- 2) tuomioistuin, johon päätöksestä saa valittaa;
- 3) tuomioistuin tai viranomainen, jolle valitus toimitetaan, sekä tarvittavat yhteystiedot; ja
- 4) valittajan velvollisuudesta ilmoittaa yhteystietonsa sekä niiden muutokset.

Valitusosoituksessa on selostettava säännökset valituksen sisällöstä, liitteistä ja perille toimitamisesta sekä valituksen käsittelystä perittävistä maksuista.

Jos asiassa tarvitaan valituslupa, valitusosoituksessa on mainittava perusteet, joilla valituslupa voidaan myöntää.

89 §

Valitusosoituksen korjaaminen

Jos valitusosoitusta ei ole annettu tai hallintotuomioistuimen päätöksessä on virheellisesti ilmoitettu, ettei päätökseen saa hakea muutosta valittamalla tai että valittaminen edellyttää valituslupan myöntämistä, tuomioistuimen on annettava lainmukainen valitusosoitus. Valitusaika lasketaan tällöin valitusosoituksen tiedoksisaannista.

Jos valitusosoitus on muulla kuin 1 momentissa tarkoitettulla tavalla virheellinen, tuomioistuimen on annettava uusi valitusosoitus, jos sitä pyydetään säädetyssä tai valitusosoituksessa mainitussa valitusajassa. Valitusaika lasketaan tällöin uuden valitusosoituksen tiedoksisaannista.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

9 luku

Tiedoksianto

90 §

Tavallinen ja todisteellinen tiedoksianto

Hallintotuomioistuimen päätös tai muu asiakirja annetaan tiedoksi kirjeitse tai sähköisellä viestillä käyttäen tiedoksiannon vastaanottajan tuomioistuimelle tätä tarkoitusta varten ilmoittamaa prosessiosoitetta (*tavallinen tiedoksianto*).

Tiedoksianto on kuitenkin toimitettava todisteellisesti, jos se koskee velvoittavaa päätöstä, jonka tiedoksisaannista alkaa kuluu muutoksenhakuaika tai muu vastaanottajan oikeuteen vaikuttava määräaika. Todisteellista tiedoksiantoa voidaan käyttää myös, jos se on muusta syystä tarpeen asianosaisen oikeuksien turvaamiseksi. Tiedoksianto on toimitettava todisteellisesti myös, jos se koskee päätöksen täytäntöönpanoa tai muuta väliaikaista määräystä.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu päätös voidaan antaa tiedoksi asianosaiselle myös toimittamalla päätös asianosaisen käyttämälle asianajajalle, julkiselle oikeusavustajalle tai luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa tarkoitettulle luvan saaneelle oikeudenkäyntiavustajalle tavallisena tiedoksiantona.

Tiedoksianto toimitetaan todisteellisesti:

- 1) toimittamalla asiakirja kirjeitse vastaanottajalle ja liittämällä siihen vastaanottotodistus, jonka vastaanottaja palauttaa määräajassa tuomioistuimelle;
- 2) toimittamalla asiakirja kirjeitse vastaanottajalle saantitodistusta vastaan;
- 3) luovuttamalla asiakirja vastaanottajalle henkilökohtaisesti;
- 4) käyttämällä todisteellista sähköistä tiedoksiantoa;
- 5) käyttämällä haastetiedoksiantoa tai sijaistiedoksiantoa.

91 §

Suullinen tiedoksianto

Asiakirja voidaan oikeudenkäynnin kuluessa antaa tiedoksi suullisesti kertomalla asianosaiselle asiakirjan sisältö. Suullisesti ei kuitenkaan voida antaa tiedoksi asian käsittelyn lopettavaa päätöstä eikä sellaista välipäätöstä, johon saa hakea muutosta valittamalla.

Suullisesti voidaan antaa tiedoksi vain sellainen asiakirja, jonka sisällön ja merkityksen asianosainen epäilyksettä ymmärtää asiakirjan laatu ja laajuus huomioon ottaen.

Suullisesti tiedoksi annettu asiakirja toimitetaan erikseen asianosaiselle myös kirjallisesti.

92 §

Tiedoksianto ulkomaille

Tiedoksianto toimitetaan ulkomaille tämän lain tai asianomaisen valtion lainsäädännön mukaisesti, jollei Suomea sitovista kansainvälisistä sopimuksista ja velvoitteista muuta johdu.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

Jos ulkomaille tarkoitettua tiedoksiantoa ei saada toimitetuksi, asiakirja annetaan tiedoksi Suomessa yleistiedoksiannolla.

93 §

Tiedoksisääntöajankohdat

Vastaanottajan katsotaan saaneen tiedon kirjeitse tavallisena tiedoksiantona lähetetystä asiakirjasta seitsemäntenä päivänä asiakirjan lähettämisestä, jollei vastaanottaja näytä tiedoksisääntöajankohdan tapahtuneen tätä myöhemmin. Viranomaisen tietoon asiakirjan katsotaan kuitenkin tulleen kirjeen saapumispäivänä.

Käytettäessä todisteellista tiedoksiantotapaa vastaanottajan katsotaan saaneen asiakirjasta tiedon sinä päivänä, jona asiakirja on vastaanotettu. Vastaanottotodistusta käytettäessä asiakirja katsotaan otetuksi vastaan vastaanottotodistuksen osoittamana päivänä. Käytettäessä sijaistiedoksiantoa asiakirja katsotaan kuitenkin saadun tiedoksi kolmantena päivänä sijaistiedoksiantoa koskevan tiedoksiantotodistuksen osoittamasta päivästä.

Käytettäessä suullista tiedoksiantoa vastaanottajan katsotaan saaneen tiedon asiakirjasta silloin, kun hänelle on kerrottu asiakirjan sisältö.

Sähköisen tiedoksiannon tiedoksisaantiajankohdasta säädetään sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003) ja yleistiedoksiannon tiedoksisaantiajankohdasta hallintolaissa. Julkipanomenettelyssä annetun päätöksen tiedoksisaantiajankohdasta säädetään erikseen.

94 §

Muut tiedoksiannon sovellettavat säännökset

Tiedoksiannon sovelletaan muutoin, mitä siitä hallintolaissa säädetään.

10 luku

Oikeudenkäyntikulut

95 §

Oikeudenkäyntikulujen korvausvelvollisuus

Oikeudenkäynnin osapuoli on velvollinen korvaamaan toisen osapuolen oikeudenkäyntikulut kokonaan tai osaksi, jos erityisesti asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen on kohtuutonta, että tämä joutuu itse vastaamaan oikeudenkäyntikuluihin.

Korvausvelvollisuuden kohtuullisuutta arvioitaessa voidaan lisäksi ottaa huomioon asian oikeudellinen epäselvyys, osapuolten toiminta ja asian merkitys asianosaiselle.

Yksityinen asianosainen voidaan 1 ja 2 momentista poiketen velvoittaa korvaamaan viranomaisen oikeudenkäyntikuluja vain, jos yksityinen asianosainen on esittänyt ilmeisen perusteetoman vaatimuksen.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

96 §

Erityinen korvausvelvollisuus

Riippumatta siitä, kuinka oikeudenkäyntikulut muutoin on korvattava, oikeudenkäynnin osapuoli voidaan velvoittaa korvaamaan toiselle osapuolelle ne kulut, jotka ovat aiheutuneet siitä, että osapuoli on tahallisesti tai huolimattomuudesta ilmeisen tarpeettomasti pitkittänyt oikeudenkäyntiä.

Tarpeettomana pitkittämisenä voidaan pitää:

- 1) uuden selvityksen tai vaatimuksen esittämistä myöhemmin kuin olisi ollut esitettävissä, jollei tähän ole painavaa syytä;
- 2) sellaisen väitteen esittämistä, jonka oikeudenkäynnin osapuoli tietää perusteettomaksi;
- 3) jäämistä pois suullisesta tai muusta käsittelystä ilman laillista estettä;
- 4) muuta vastaavaa oikeudenkäyntiin liittyvää menettelyä.

Oikeudenkäynnin osapuolen edustaja, asiamies tai avustaja voidaan velvoittaa yhteisvastuullisesti osapuolen kanssa korvaamaan 1 momentissa säädettyt kulut, jos pitkittyminen on aiheutunut hänen tahallisuudestaan tai huolimattomuudestaan.

97 §

Korvattavat oikeudenkäyntikulut

Korvattavia oikeudenkäyntikuluja ovat:

- 1) oikeudenkäyntikirjelmän laatimisesta, asian ratkaisemiseksi tarvittavan selvityksen hankkimisesta ja muusta oikeudenkäynnin valmistelusta aiheutuneet kulut;
- 2) suulliseen käsittelyyn tai muuhun oikeudenkäyntitilaisuuteen osallistumisesta aiheutuneet kulut;
- 3) todistajalle tai asiantuntijalle maksettava korvaus;
- 4) asiamiehelle tai avustajalle maksettava palkkio ja korvaus;
- 5) muut oikeudenkäyntiin välittömästi liittyvät kulut.

Korvausta voidaan suorittaa myös oikeudenkäynnin osapuolelle oikeudenkäynnistä aiheutuneesta työstä ja oikeudenkäyntiin välittömästi liittyvästä menetyksestä.

98 §

Korvausvaatimus

Oikeudenkäyntikulujen korvaamista on vaadittava ennen kuin hallintotuomioistuimien tekee päätöksen pääasiassa. Vaatimuksessa on eriteltävä oikeudenkäyntikulujen määrä ja sen perusteet.

Hallintotuomioistuin antaa ratkaisun oikeudenkäyntikuluista pääasian yhteydessä. Ennen korvausvelvollisuuden määräämistä veloitettavalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

Jos asia palautetaan viranomaiselle, kysymys siihenastisista kuluista ratkaistaan palauttavassa tuomioistuimessa. Jos asia palautetaan tuomioistuimelle, kuluvaatimus ratkaistaan siinä tuomioistuimessa, johon asia on palautettu.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

99 §

Korvausvelvollisuuden kohdistaminen

Jos useampi kuin yksi oikeudenkäynnin osapuolista on vastuussa samoista oikeudenkäyntikuluista, he vastaavat niiden korvaamisesta yhteisvastuullisesti.

Oikeudenkäynnin osapuolen on kuitenkin yksin korvattava ne kustannukset, jotka liittyvät ainoastaan tätä koskevaan asian osaan tai jotka tämä on aiheuttanut pitkittämällä oikeudenkäyntiä tarpeettomasti.

Hallintotuomioistuin määrää, kuinka kulut usean korvausvelvollisen välillä jaetaan tai onko jonkun heistä korvattava kaikki kulut.

100 §

Viivästyskorko

Oikeudenkäyntikulujen korvaukselle on vaadittaessa määrättävä vuotuista viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan siitä lähtien, kun kuu-kausi on kulunut päivästä, jona päätös on ollut oikeudenkäynnin osapuolten saatavissa.

101 §

Oikeudenkäyntikulut asianosaisseuraannossa

Asianosaisseuraannossa alkuperäinen ja uusi asianosainen vastaavat yhteisvastuullisesti niistä oikeudenkäyntikuluista, jotka ovat syntyneet ennen seuraantoa. Tämän jälkeen syntyneistä kuluista vastaa uusi asianosainen yksin.

11 luku

Päätöksen korjaaminen ja täydentäminen

102 §

Päätöksen korjaaminen

Hallintotuomioistuimen on korjattava päätöksessään oleva kirjoitus- tai laskuvirhe tai muu niihin verrattava selvä virhe. Virhettä ei kuitenkaan saa korjata, jos korjaaminen johtaa asianosaiselle kohtuuttomaan tulokseen.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

103 §

Päätöksen täydentäminen

Hallintotuomioistuin voi täydentää päätöstään valitusajassa, kuitenkin viimeistään 30 päivän kuluttua päätöksen tiedoksisaannista, jos päätös ei sisällä ratkaisua kaikkiin asiassa esitettyihin sivuvaatimuksiin. Päätöstä ei kuitenkaan saa täydentää, jos se johtaa asianosaiselle kohtuuttomaan tulokseen.

104 §

Korjaamis- ja täydentämismenettely

Hallintotuomioistuin päättää päätöksen korjaamisesta tai täydentämisestä samassa kokoonpanossa, joka on antanut korjattavan tai täydennettävän päätöksen. Jos jollekin tuomioistuimen jäsenelle on tullut este, päätöksen täydentää tuomioistuin sellaisessa kokoonpanossa, joka olisi ollut toimivaltainen käsittelemään asian. Päätöksen korjaamisesta voi kuitenkin päättää myös asiaa käsitelleen istunnon puheenjohtaja tai tuomioistuimen muu lainoppinut jäsen. Istunnon puheenjohtaja tai tuomioistuimen muu lainoppinut jäsen voi päättää myös täydentämättä jättämisestä.

Ennen päätöksen täydentämistä on kuultava niitä oikeudenkäynnin osapuolia, joita täydentäminen koskee. Korjaamisesta ja täydentämisestä on tehtävä merkintä päätöksen taltiokappaleeseen.

Jos korjattavasta tai täydennettävästä päätöksestä on valitettu, hallintotuomioistuimen on ilmoitettava asian käsiteltäväksi ottamisesta ja toimitettava siinä tehty päätös valitusta käsittelevälle tuomioistuimelle.

Päätöksen korjaamista tai täydentämistä käsitellessään tuomioistuin voi kieltää päätöksensä täytäntöönpanon tai määrätä sen keskeytettäväksi.

105 §

Korjaamis- ja täydentämispäätöksen antaminen ja valitus päätöksestä

Korjattu tai täydennetty päätös annetaan maksutta oikeudenkäynnin osapuolille.

Päätöksen korjaamisesta ja täydentämisestä valitetaan niin kuin pääasiasta. Valitusaika korjattusta tai täydennetystä päätöksestä alkaa tämän päätöksen tiedoksisaannista. Päätökseen, jolla hallintotuomioistuin on hylännyt vaatimuksen korjaamisesta tai täydentämisestä, ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

12 luku

Valitus hallintotuomioistuimen päätöksestä

106 §

Hallintotuomioistuimen päätöksen valituskelpoisuus

Valittamalla saa hakea muutosta päätökseen, jolla hallintotuomioistuin on ratkaissut asian tai jättänyt sen tutkimatta.

107 §

Valittaminen hallintotuomioistuimen päätöksestä

Hallinto-oikeuden hallintolainkäyttöasiassa antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Erikseen säädetään muutoksenhausta valittamalla muun hallintotuomioistuimen päätökseen.

Muutoksenhaussa pääasiaan liittyvää vaatimusta koskevasta hallintotuomioistuimen ratkaisusta sovelletaan, mitä muutoksenhausta pääasiaan säädetään.

108 §

Valitus välipäätöksestä

Hallintotuomioistuimen välipäätökseen saa hakea muutosta pääasian yhteydessä.

Erikseen saa kuitenkin valittaa hallintotuomioistuimen välipäätöksestä, jolla on:

- 1) määrätty todistajan tai muun henkilön oikeudesta korvaukseen tai korvausvelvollisuudesta;
- 2) kielletty asiamiestä tai avustajaa esiintymästä oikeudenkäynnissä;
- 3) tuomittu uhkasakkoon oikeudenkäynnin kulun turvaamiseksi tarkoitetun velvoitteen laiminlyönnin johdosta tai väliaikaisen määräyksen tehosteeksi;
- 4) tuomittu käsittelyn häiritsemisestä tai muusta sellaisesta toiminnasta järjestyssakko.

109 §

Valitusoikeus hallintotuomioistuimen päätöksestä

Hallintotuomioistuimen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa, ja se, jonka valitusoikeudesta laissa erikseen säädetään.

Alkuperäisen hallintopäätöksen tehneellä viranomaisella on oikeus hakea muutosta valittamalla hallintotuomioistuimen päätökseen, jolla hallintotuomioistuin on kumonnut viranomaisen päätöksen tai muuttanut sitä.

Viranomainen saa hakea muutosta valittamalla myös, jos valittaminen on tarpeen viranomaisen valvottavana olevan yleisen edun vuoksi.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

110 §

Valitusluvan hakeminen

Jos asiassa tarvitaan valituslupa, valittajan on valituslupaa hakiessaan ilmoitettava 111 §:ssä tarkoitettu peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi valittaja katsoo, että valitusluvan myöntämiseen on edellä tarkoitettu peruste.

111 §

Valitusluvan myöntämisen perusteet

Valituslupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Korkein hallinto-oikeus voi myöntää valitusluvan myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallintotuomioistuimen päätöksestä.

112 §

Päätöksen perusteleminen eräissä tapauksissa

Sen estämättä, mitä 87 §:ssä säädetään, hallintotuomioistuimen päätöstä koskevan valituksen ratkaissut tuomioistuin voi korvata päätöksensä perusteluja liittämällä päätökseen alemman tuomioistuimen päätöksen perustelut ja viittaamalla niihin.

Valituslupaa koskeva päätös voidaan perustella esittämällä pelkästään sovelletut lainkohdat, jollei asian luonne edellytä muita perusteluita.

13 luku

Ylimääräinen muutoksenhaku

113 §

Ylimääräiset muutoksenhakukeinot

Ylimääräisiä muutoksenhakukeinoja ovat menetetyn määräajan palauttaminen ja lainvoimaisen päätöksen purkaminen.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

114 §

Menetetyn määräajan palauttaminen

Korkein hallinto-oikeus voi palauttaa menetetyn määräajan sille, joka 53 §:ssä tarkoitetun laillisen esteen tai muun erittäin painavan syyn vuoksi ei ole voinut määräjassa panna vireille hallintolainkäyttöasiaa tai vaatia oikaisua päätökseen.

- 1) panna vireille oikaisuvaatimusta tai hakea muutosta päätökseen; tai
- 2) ryhtyä muuhun toimenpiteeseen hallintomenettelyssä tai hallintoasian oikeudenkäynnissä.

115 §

Hakemus menetetyn määräajan palauttamiseksi

Menetetyn määräajan palauttamista haetaan korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Hakemuksessa on ilmoitettava, mitä määräaika hakemus koskee, sekä esitettävä selvitystä perusteesta, jolla palauttamista haetaan. Hakemukseen on liitettävä asiakirjat, joihin hakemus perustuu.

Hakemus on tehtävä 30 päivän kuluessa laillisen esteen lakkaamisesta. Jos hakemus perustuu muuhun erittäin painavaan syyhyn, uutta määräaika on haettava vuoden kuluessa alkuperäisen määräajan päättymisestä. Menetetty määräaika voidaan erityisen painavista syistä palauttaa myöhemmin tehdystä hakemuksesta.

116 §

Palautettu määräaika

Palautettu määräaika alkaa kulua sitä koskevan päätöksen tiedoksi saamisesta.

117 §

Lainvoimaisen päätöksen purkaminen

Korkein hallinto-oikeus voi purkaa lainvoimaisen hallintopäätöksen tai hallintotuomioistuinten lainvoimaisen päätöksen, jos:

- 1) asianosaiselle ei ole annettu oikeutta tulla kuulluksi tai asian käsittelyssä on tapahtunut muu menettelyvirhe;
- 2) päätös perustuu sellaiseen ilmeisesti väärään lain soveltamiseen tai erehdykseen, joka on voinut olennaisesti vaikuttaa päätökseen;
- 3) asiaan on tullut uutta selvitystä, joka olisi voinut olennaisesti vaikuttaa asiaan, eikä johdu hakijasta, että selvitystä ei ole aikanaan esitetty;
- 4) päätös on niin epäselvä tai puutteellinen, ettei siitä käy ilmi, miten asia on ratkaistu.

Päätöksen saa purkaa vain, jos päätös loukkaa yksityisen oikeutta tai jos yleinen etu vaatii päätöksen purkamista.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

118 §

Purkuhakemus

Päätöksen purkamista haetaan korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Hakemuksessa on ilmoitettava vaatimus ja sen perustelut. Hakemukseen on liitettävä päätös, jota hakemus koskee, sekä ne asiakirjat, joihin hakemus perustuu.

Päätöksen purkamista saa hakea asianosainen sekä viranomainen, jolla on ollut oikeus hakea valittamalla muutosta päätökseen, samoin kuin valtioneuvoston oikeuskansleri ja eduskunnan oikeusasiamies. Lisäksi viranomainen ja hallintotuomioistuin saa hakea oman päätöksensä purkamista.

Päätöksen purkamista ei kuitenkaan saa hakea, jos päätöksestä voidaan tehdä samalla perusteella perustevalitus.

Oikeudenkäynnin osapuoli saa hakea samassa asiassa päätöksen purkamista vain kerran, jollei asiaa ole erityisen painavasta syystä välttämätöntä tutkia uudelleen.

Muun hakijan kuin viranomaisen ja hallintotuomioistuimen on päätöksen purkamista koskevassa asiassa käytettävä asianajajaa, julkista oikeusavustajaa tai luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa tarkoitettua luvan saanutta oikeudenkäyntiavustajaa.

119 §

Määräaika purkuasiassa

Päätöksen purkamista on haettava viiden vuoden kuluessa siitä, kun purettavaksi haettu päätös sai lainvoiman. Jos purkuhakemus perustuu 117 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun kuulemisvirheeseen, määräaika on kuitenkin kuusi kuukautta siitä, kun hakija sai tiedon päätöksestä. Erityisen painavista syistä päätöksen purkamista voidaan hakea määräajan päätyttyä.

Korkein hallinto-oikeus voi purkaa vireillä olevan asian yhteydessä siihen liittyvän päätöksen ilman hakemusta viiden vuoden kuluessa siitä, kun purettava päätös sai lainvoiman. Erityisen painavista syistä se voi purkaa päätöksen määräajan päätyttyä.

120 §

Purkuasiassa annettava päätös

Korkein hallinto-oikeus voi purkaa päätöksen osittain tai kokonaan. Se voi samalla palauttaa tai siirtää asian toimivaltaiselle viranomaiselle tai tuomioistuimelle uudelleen käsiteltäväksi taikka tehdä asiassa uuden päätöksen.

Päätös voidaan perustella esittämällä pelkästään sovelletut lainkohdat, jollei asian luonne edellytä muita perusteluja.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

121 §

Valitusta koskevien säännösten soveltaminen

Ylimääräiseen muutoksenhakuun sovelletaan muutoin, mitä tässä laissa säädetään valituksesta.

14 luku

Päätöksen täytäntöönpano ja hallintotuomioistuimen väliaikaiset määräykset

122 §

Päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus

Päätöstä ei saa panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman.

Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen ei kuitenkaan estä päätöksen täytäntöönpanoa asiassa, jossa tarvitaan valituslupa. Täytäntöönpanoon ei kuitenkaan saa ryhtyä, jos valitus käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi.

Päätös voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana myös, jos:

- 1) laissa niin säädetään;
- 2) päätös on luonteeltaan sellainen, että se on pantava täytäntöön heti;
- 3) päätöksen täytäntöönpanoa ei yleisen edun vuoksi voida lykätä.

Valitettaessa erikseen hallintotuomioistuimen tekemästä välipäätöksestä valitus ei estä välipäätöksen täytäntöönpanoa, ellei päätöksen tehnyt tai päätöksestä tehtyä valitusta käsittelevä hallintotuomioistuin toisin määrää.

123 §

Hallintotuomioistuimen määräys päätöksen täytäntöönpanosta ja muu väliaikainen määräys

Hallintotuomioistuin voi valituksen ollessa vireillä kieltää päätöksen täytäntöönpanon, määrätä täytäntöönpanon keskeytettäväksi tai antaa päätöksen täytäntöönpanoa koskevan muun määräyksen. Täytäntöönpanomääräys voidaan kohdistaa myös osaan päätöksestä.

Hallintotuomioistuin voi myös muussa sen käsiteltävänä olevassa hallintolainkäyttöasiassa kuin valitusasiassa antaa asianosaisen oikeuden tai edun toteuttamista turvaavan väliaikaisen määräyksen.

Tuomioistuin voi asettaa määräyksen tehosteeksi uhkasakon.

Vaatus määräyksen antamiseksi tehdään sille tuomioistuimelle, joka on toimivaltainen käsittelemään pääasian. Vaatus on käsiteltävä kiireellisenä.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

124 §

Määräyksen voimassaolo

Hallintotuomioistuimen on määrättävä 123 §:ssä tarkoitetun määräyksensä voimassaolosta.

Jos tuomioistuimen päätöksestä saa valittaa, siinä voidaan määrätä, että 123 §:ssä tarkoitettu määräys on voimassa, kunnes päätös on lainvoimainen tai asiaa käsittelevä tuomioistuin määrää toisin.

Päätöksen kumotessaan tuomioistuin voi samalla määrätä, että kumottua päätöstä on edelleen noudatettava, kunnes asia ratkaistaan uudelleen tai kunnes tuomioistuimen päätös on lainvoimainen tai asiaa käsittelevä tuomioistuin toisin määrää.

15 luku

Voimaantulo

125 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Tällä lailla kumotaan hallintolainkäyttölaki (586/1996).

126 §

Siirtymäsäännökset

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa tehtyyn hallintoviranomaisen tai hallintotuomioistuimen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Ylimääräiseen muutoksenhakuun sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä kuitenkin vain, jos se on pantu vireille ennen tämän lain voimaantuloa.

Tämän lain voimaan tullessa hallintotuomioistuimessa tai muussa valitusviranomaisessa vireillä olevat asiat käsitellään tässä hallintotuomioistuimessa tai valitusviranomaisessa loppuun soveltaen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Sen estämättä, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, sovelletaan hallintotuomioistuimessa tämän lain voimaan tullessa vireillä olevassa asiassa valitusosoitukseen ja tiedoksiantoon tätä lakia.

127 §

Aiemmat viittaussäännökset

Muualla laissa tai asetuksessa olevalla viittauksella hallintolainkäyttölakiin tai muutoksenhausta hallintoasioissa annettuun lakiin (154/1950) tarkoitetaan tämän lain voimaan tultua viitasta tähän lakiin.

2.

Laki

hallintolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hallintolain (434/2003) 47 §:n 2 momentti sekä
lisätään lakiin uusi 3 a § seuraavasti:

3 a §

Soveltaminen valitusasioihin

Jos laissa säädetään muulle kuin tuomioistuimelle tai valitusasioita käsittelemään perustetulle lautakunnalle tehtävästä valituksesta, valituksen käsittelyyn sovelletaan tämän lain oikaisuvaatimusta koskevia säännöksiä.

47 §

Valitusosoitus

Valitusosoituksessa on selostettava säännökset valituskirjelmän sisällöstä, liitteistä ja valituksen perille toimittamisesta sekä valituksen käsittelystä perittävistä maksuista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevan muulle kuin tuomioistuimelle tai valitusasioita käsittelemään perustetulle lautakunnalle tehdyn valituksen käsittelyyn sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Tällaisessa asiassa annettuun päätökseen liitettävään valitusosoitukseen sovelletaan kuitenkin tätä lakia.

3.

Laki

korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetun lain (1265/2006) 6 §:n 5 momentin 3 kohta, sellaisena kuin se on laissa 649/2016, seuraavasti:

6 §

Korkein hallinto-oikeus on päätösvaltainen myös yhden jäsenen kokoonpanossa käsittelemään ja ratkaisemaan, jollei ratkaistavana olevan kysymyksen laatu edellytä 1, 2 tai 4 momentissa tarkoitettua monijäsenisen kokoonpanon käyttämistä:

3) tutkimatta jättämisen oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (/) 118 §:ssä tarkoitettussa asiassa, jos korkein hallinto-oikeus on jo antanut päätöksen asianosaisen samaa asiaa koskevaan purkuhakemukseen, ja tällaiseen asiaan liittyvän vaatimuksen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

4.

Laki

hallinto-oikeuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan hallinto-oikeuslain (430/1999) 21 ja 22 §, sellaisina kuin ne ovat, 21 § laissa 648/2016 ja 22 § laissa 382/2007, sekä *muutetaan* 12 §:n 3 ja 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 12 §:n 3 momentti laissa 675/2006 ja 12 §:n 4 momentti laissa 381/2007, seuraavasti:

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

12 §

Hallinto-oikeuden päätösvaltaisuus

Jos valitus tai muussa hallintolainkäyttöasiassa esitetyt vaatimukset on peruutettu kokonaan, yksi lainoppinut jäsen voi tehdä siitä johtuvan ratkaisun. Yksi lainoppinut jäsen voi ratkaista myös asian, jossa on kysymys siitä, onko valitus tai muu hallintolainkäyttöasia pantu vireille määräajassa, sekä päättää siitä, onko hallinto-oikeus toimivaltainen käsittelemään siellä vireille pannun asian. Yksi lainoppinut jäsen voi päättää oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (/) 14 luvussa tai muussa laissa tarkoitetun täytäntöönpanoa koskevan tai muun väliaikaisen määräyksen antamisesta. Yksi lainoppinut jäsen voi päättää, että asiassa toimitetaan suullinen valmistelu, suullinen käsittely, katselmus tai tarkastus, ja tehdä niiden toimittamiseen liittyvät ratkaisut sekä päättää myös muista asian valmisteluun liittyvistä toimenpiteistä. Yksi lainoppinut jäsen voi myös hylätä suullisen käsittelyn, suullisen valmistelun, katselmuksen tai tarkastuksen toimittamista koskevan vaatimuksen. **Yksi lainoppinut jäsen voi toimittaa suullisen valmistelun.** Yksi lainoppinut jäsen tai esittelijä voi suorittaa tarkastuksen.

Hallinto-oikeuden päätösvaltaisuudesta asiassa, joka koskee oikeudenkäynnin julkisuutta hallinto-oikeudessa, säädetään oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetussa laissa (381/2007). Hallinto-oikeuden päätösvaltaisuudesta asiassa, joka koskee tuomarin esteellisyyttä, säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 5 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

5.

Laki

oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 1 ja 2 § sekä 3 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 707/2007, seuraavasti:

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

7 luku

Turvaamistoimista

1 §

Jos hakija saattaa todennäköiseksi, että hänellä on saaminen, joka voidaan määrätä maksettavaksi ulosottokaaren (705/2007) 2 luvun 2 §:n 1—4 kohdassa tarkoitetulla ratkaisulla, ja on olemassa vaara, että vastapuoli kätkee, hävittää tai luovuttaa omaisuuttaan taikka menettelee muulla hakijan saamista vaarantavalla tavalla, tuomioistuin voi määrätä pantavaksi vastapuolen irtainta tai kiinteätä omaisuutta takavarikkoon niin paljon, että saaminen tulee turvatuksi.

2 §

Vastapuolen hallussa oleva esine tai muu tietty omaisuus voidaan määrätä takavarikkoon myös silloin, kun hakija saattaa todennäköiseksi, että hänellä on sanottuun esineeseen tai omaisuuteen parempi oikeus, joka voidaan vahvistaa ulosottokaaren 2 luvun 2 §:n 1—4 kohdassa tarkoitetulla ratkaisulla, ja on olemassa vaara, että vastapuoli kätkee, hävittää tai luovuttaa sanotun esineen tai omaisuuden taikka menettelee muulla hakijan oikeutta vaarantavalla tavalla.

3 §

Jos hakija saattaa todennäköiseksi, että hänellä on vastapuolta vastaan muu kuin 1 tai 2 §:ssä tarkoitettu oikeus, joka voidaan vahvistaa ulosottokaaren 2 luvun 2 §:n 1—4 kohdassa tarkoitetulla ratkaisulla, ja on olemassa vaara, että vastapuoli tekemällä jotakin, ryhtymällä johonkin tai laiminlyömällä jotakin tai jollakin muulla tavoin estää tai heikentää hakijan oikeuden toteutumista tai olennaisesti vähentää sen arvoa tai merkitystä, tuomioistuin voi:

- 1) sakon uhalla kieltää vastapuolta tekemästä jotakin tai ryhtymästä johonkin;
- 2) määrätä vastapuolen sakon uhalla tekemään jotakin;
- 3) oikeuttaa hakijan tekemään tai teettämään jotakin;
- 4) määrätä vastapuolen omaisuutta pantavaksi toimitsijan haltuun ja hoitoon; tai
- 5) määrätä jostakin muusta toimenpiteestä, joka on tarpeen hakijan oikeuden turvaamiseksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

6.

Laki

ulosottokaaren 2 luvun 21 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulosottokaaren (705/2007) 2 luvun 21 § seuraavasti:

2 luku

Ulosottoerusteet

21 §

Hallintolainkäyttöpäätös ja hallintopäätös

Lainvoimaa vailla oleva 2 §:n 1 momentin 5 tai 6 kohdassa tarkoitettu hallintolainkäyttöpäätös tai hallintopäätös, jossa on asetettu maksuvelvoite, saadaan panna täytäntöön noudattaen, mitä 5 §:ssä säädetään. Jos päätöksessä on asetettu muu velvoite, päätös saadaan panna täytäntöön vasta, kun se on tullut lainvoimaiseksi. Jos kuitenkin päätöksessä on oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (/) 122 §:n 3 momentin nojalla määrätty, että päätös voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana, noudatetaan soveltuvien osin, mitä tämän luvun 6—8 §:ssä säädetään. Jos muussa laissa on lainvoimaisuutta koskeva eri säännös määrätynlaisessa asiassa annetun hallintolainkäyttö- tai hallintopäätöksen täytäntöönpanosta, on sitä noudatettava.

Keskeytysmääräyksen ja muun vastaavan täytäntöönpanoa koskevan määräyksen antamisesta on voimassa, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 123 ja 124 §:ssä säädetään. Jos hallintopäätös tai hallintolainkäyttöpäätös kumotaan tai sitä muutetaan, on voimassa, mitä tämän luvun 15—17 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

7.

Laki

oikeudenkäynnistä vakuutusoikeudessa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan oikeudenkäynnistä vakuutusoikeudessa annetun lain (677/2016) 14 §,
muutetaan 1 §:n 2 momentti, 5 §:n 1 momentti, 19 §:n 1 momentti sekä 20 §:n 1 ja 2 momentti,
sekä
lisätään lakiin uusi 18 a § seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Asian käsittelyssä vakuutusoikeudessa sovelletaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia (/), jollei erikseen toisin säädetä.

5 §

Vakuutusoikeuden päätösvaltaisuus yksijäsenisenä

Vakuutusoikeus on päätösvaltainen yksijäsenisenä, jos asiassa ratkaistavana olevan kysymyksen laatu ei edellytä kolmi- tai viisijäsenisen kokoonpanon käyttämistä ja ratkaistavana on asia, jossa on kysymys:

- 1) vakuutusoikeudessa vireille tulleen ja sen toimivaltaan kuulumattoman asian jättämisestä tutkimatta;
 - 2) muutoksenhakuajan jälkeen tulleen asian jättämisestä tutkimatta;
 - 3) uuden selvityksen johdosta etuuslaitokselle kokonaisuudessaan palautettavasta tai siirrettävästä asiasta;
 - 4) ulosmittausta koskevasta asiasta ja siihen liittyvästä vaatimuksesta;
 - 5) täytäntöönpanon keskeyttämistä koskevasta asiasta ja siihen liittyvästä vaatimuksesta tai muuta väliaikaista määräystä koskevasta asiasta;
 - 6) asiasta, jossa valitus, hakemus tai asiassa esitetyt vaatimukset on peruutettu kokonaisuudessaan, ja tällaiseen asiaan liittyvästä vaatimuksesta.
-

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

3 luku

Asian käsittely

18 a §

Valituskielto vakuutusoikeyden päätöksestä

Vakuutusoikeyden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla, jollei laissa erikseen toisin säädetä.

19 §

Päätöksen poistaminen

Vakuutusoikeyus voi poistaa lainvoimaisen päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi siten kuin siitä erikseen säädetään. Päätöksen poistamista on haettava viiden vuoden kuluessa siitä, kun päätös sai lainvoiman. Erityisen painavista syistä päätös voidaan poistaa määräajan jälkeenkin tehdystä hakemuksesta. Menettelyyn päätöksen poistamisessa sovelletaan muuten, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään valituksesta.

20 §

Päätöksen purkaminen

Korkein hallinto-oikeus voi purkaa vakuutusoikeyden päätöksen, jos asian käsittelyssä vakuutusoikeyudessa on tapahtunut menettelyvirhe, joka on voinut olennaisesti vaikuttaa päätökseen. Päätöksen purkamiseen sovelletaan tällöin muutoin, mitä siitä säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa.

Muussa kuin 1 momentissa tarkoitettussa vakuutusoikeyden toimivaltaan kuuluvassa asiassa ei sovelleta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 13 luvun säännöksiä ylimääräisestä muutoksenhausta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

8.

Laki

oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain (100/2013) 2 luvun 1 §:n 2 momentti, 3 luvun 1 §:n 2 momentti, 4 luvun 5 §:n 1 momentti, 7 §:n 2 momentti, 11 §:n 2 momentti sekä 14 ja 16 §, 6 luvun 7 §:n 4 momentti ja 7 luvun 2 §:n 3 momentti, seuraavasti:

2 luku

Kilpailu- ja valvonta-asioiden käsittely

1 §

Kilpailu- ja valvonta-asioiden käsittely

Muutoin siltä osin kuin 1 luvun 2 §:ssä mainituissa laeissa ei toisin säädetä, kilpailu- ja valvonta-asiat käsitellään markkinaoikeudessa siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (/) säädetään.

3 luku

Hankinta-asioiden käsittely

1 §

Hankinta-asioiden käsittely

Muutoin siltä osin kuin 1 luvun 3 §:ssä mainituissa laeissa ei toisin säädetä, hankinta-asiat käsitellään markkinaoikeudessa siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

4 luku

Teollis- ja tekijänoikeudellisten asioiden käsittely

5 §

Valituksen täydentäminen

Puutteellisen valituksen täydentämiseen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 40 §:ssä säädetään.

7 §

Vastauksen sisältö

Vastauskirjelmässä ilmoitettaviin tietoihin sovelletaan lisäksi, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 15 §:n 2 momentissa säädetään. Vastauskirjelmään on liitettävä ne asiakirjat, joihin vastauksen antaja vetoaa, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu rekisteriviranomaiselle.

11 §

Asian käsittely valmisteluistunnossa

Kutsun tiedoksiantoon ja valmisteluistunnon pöytäkirjan pitämiseen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 47 §:n 3 momentissa ja 62 §:ssä sekä 9 luvussa säädetään.

14 §

Suullinen käsittely

Suullisen käsittelyn toimittamiseen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 7 luvussa säädetään.

Markkinaoikeus voi asianosaisen tai rekisteriviranomaisen suostumuksella antaa todistajan ja asiantuntijan sekä muun todistelutarkoituksessa kuultavan henkilön kutsumisen suulliseen käsittelyyn asianomaisen oikeudenkäynnin osapuolen tehtäväksi, jos markkinaoikeus katsoo siihen olevan perusteltua aihetta.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

16 §

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain soveltaminen

Siltä osin kuin tässä laissa taikka 1 luvun 4 §:n 1 momentin 1 tai 5—14 kohdassa mainitussa laissa ei toisin säädetä, valitusasian käsittelyyn markkinaoikeudessa sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

6 luku

Erinäiset säännökset

7 §

Päätöksen antaminen tai julistaminen hallintolainkäyttöasiassa

Päätöksen tiedoksiantoon sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 9 luvussa säädetään.

7 luku

Muutoksenhaku markkinaoikeuden ratkaisuun

2 §

Muutoksenhaku valitusasioissa

Valituksen tekemiseen sovelletaan muutoin, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

9.

Laki

oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetun lain (381/2007) 2 §:n 2 momentti, 13 §:n 1 momentti, 18 §:n 2 momentti, 20 §:n 3 momentti ja 21 §, sellaisina kuin niistä ovat 13 §:n 1 momentti laissa 800/2015 ja 20 §:n 3 momentti laissa 905/2015, seuraavasti:

2 §

Lain soveltamisala

Hallintotuomioistuimella tarkoitetaan tässä laissa korkeinta hallinto-oikeutta, hallinto-oikeutta ja vakuutus-oikeutta. Mitä tässä laissa säädetään hallintotuomioistuimesta, koskee myös markkinaoikeutta ja muutoksenhakuasioita käsittelemään perustettua lautakuntaa silloin, kun asian käsittelyssä sovelletaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia (/).

13 §

Yleisön läsnäolon rajoittaminen

Hallintotuomioistuin voi rajoittaa yleisön läsnäoloa julkisessa käsittelyssä, jos se on tarpeen todistajan, muun kuultavan tai oikeudenkäynnin osapuolen taikka tällaiseen henkilöön oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 69 §:n 1 momentissa tarkoitetussa suhteessa olevan henkilön suojaamiseksi henkeen tai terveyteen kohdistuvalta uhalta. Hallintotuomioistuin voi rajoittaa yleisön läsnäoloa julkisessa käsittelyssä myös, jos se on tarpeen tungoksen välttämiseksi tai katselmuksen kohteesta johtuvien syiden vuoksi.

18 §

Oikeudenkäynnin julkisuutta koskeva ratkaisu

Tiedon tai oikeudenkäyntiasiakirjan antamisesta päätetään kuitenkin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain mukaisessa menettelyssä, jos kyse on tiedon tai asiakirjan antamisesta oikeudenkäynnin osapuolena olevalle asianosaiselle ja asia on tarpeen ratkaista vireillä olevassa

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

oikeudenkäynnissä. Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain mukaisessa menettelyssä ratkaistaan myös suullisen käsittelyn julkisuutta koskevat seikat.

20 §

Muutoksenhaku hallintoasiana tehtyyn päätökseen

Muutoin muutoksenhausta on voimassa, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

21 §

Muutoksenhaku hallintolainkäyttöasiana tehtyyn päätökseen

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain mukaisessa menettelyssä tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta samassa järjestyksessä kuin pääasiaan. Päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

10.

Laki

oikeudenkäynnin viivästymisen hyvittämisestä annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäynnin viivästymisestä annetun lain (362/2009) 2 §:n 1 ja 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 81/2013, seuraavasti:

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

2 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan tuomioistuimessa käsiteltävässä lainkäyttöasiassa. Tuomioistuinta koskevia tämän lain säännöksiä sovelletaan myös valitusasioita käsittelemään perustettuihin lautakuntiin, joissa sovelletaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia (/).

Rangaistuksen alentamisesta oikeudenkäynnin viivästymisen perusteella säädetään rikoslaisessa (39/1889). Hallinnollisen taloudellisen seuraamuksen lieventämisestä oikeudenkäynnin viivästymisen perusteella säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

11.

Laki

oikeusapulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeusapulain (257/2002) 13 §:n 3 momentti, 22 §:n 1 momentti ja 27 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 22 §:n 1 momentti laissa 927/2008, seuraavasti:

13 §

Oikeusavun alkamisajankohta ja kesto

Hallintotuomioistuimessa käsiteltävässä asiassa myönnetty oikeusapu ei käsitä aikaisemmin hallintoviranomaisessa tai valitusasioita käsittelemään perustetussa lautakunnassa suoritettuja toimenpiteitä. Jos tuomioistuin palauttaa asian viranomaisen tai edellä tarkoitetun lautakunnan käsiteltäväksi, yksityiselle avustajalle annettu määräys on voimassa myös tässä viranomaisessa tai lautakunnassa, jos asian palauttava tuomioistuin niin määrää.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

22 §

Oikeusavun saajan vastapuolen korvausvelvollisuus

Jos oikeusavun saajan vastapuoli olisi oikeudenkäymiskaaren 21 luvun, oikeudenkäynnistä rikosasiassa annetun lain 9 luvun tai oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (/) 10 luvun nojalla velvollinen korvaamaan oikeusavun saajan oikeudenkäyntikulut kokonaan tai osittain, hänet on velvoitettava korvaamaan vastaavasti valtiolle sen varoista tämän lain nojalla asiassa maksettavaksi määrättyt kustannukset ja julkisen oikeusavustajan arvioitu palkkio korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine viivästyskorkeineen kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona maksuvelvollisuutta koskeva tuomioistuimen päätös on ollut asianosaisen saatavissa.

27 §

Käsittely tuomioistuimessa

Tuomioistuimen on käsiteltävä pääasiasta erillisenä ratkaistava oikeusavun myöntämistä, muuttamista ja lakkaamista koskeva asia kiireellisenä. Pääasiasta erillisenä ratkaistava oikeusapua koskeva asia käsitellään käräjäoikeudessa noudattaen soveltuvin osin, mitä hakemusasioiden käsittelystä säädetään, ja hallinto-oikeudessa sekä vakuutus-oikeudessa noudattaen soveltuvin osin, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

12.

Laki

vankeuslain 20 luvun 1 ja 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vankeuslain (767/2005) 20 luvun 1 §:n 1 momentin 16 kohta ja 4 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 393/2015, seuraavasti:

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

20 luku

Muutoksenhaku

1 §

Muutoksenhakukelpoiset päätökset

Vanki tai tuomittu saa vaatia oikaisua tai valittaa Rikosseuraamuslaitoksen päätöksestä, joka koskee:

16) muuta tämän lain nojalla tehtyä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (/)
6 §:ssä tarkoitettua ratkaisua, ellei muutoksenhakua ole 2 §:n nojalla kielletty.

4 §

Valitus hallinto-oikeuteen

Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun aluejohtajan ja täytäntöönpanojohtajan päätökseen sekä 3 §:n 3 momentissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään. Valitus tehdään siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä aluejohtajan päätös on tehty. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön ja täytäntöönpanojohtajan päätöksestä valitus tehdään Helsingin hallinto-oikeuteen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

13.

Laki

tutkintavankeuslain 15 luvun 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tutkintavankeuslain (768/2005) 15 luvun 1 §:n 1 momentin 8 kohta, sellaisena kuin se on laissa 394/2015, seuraavasti:

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

15 luku

Muutoksenhaku

1 §

Muutoksenhakukelpoiset päätökset

Tutkintavanki saa vaatia oikaisua tai valittaa Rikosseuraamuslaitoksen päätöksestä, joka koskee:

8) muuta tämän lain nojalla tehtyä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (/) 6 §:ssä tarkoitettua ratkaisua, ellei muutoksenhakua ole 2 §:n nojalla kielletty.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

14.

Laki

säätiölain 14 luvun 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan säätiölain (487/2015) 14 luvun 16 §:n 1 momentti seuraavasti:

14 luku

Säätiön valvonta

16 §

Muutoksenhaku

Rekisteriviranomaisen päätökseen, joka koskee 9 §:ssä säädettyä määrystä tai kieltoa, 11 §:n 2 momentissa säädettyä uskottujen miesten määräämistä tai muuta tämän lain nojalla tehtyä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (/) 6 §:ssä tarkoitettua ratkaisua, saa hakea

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään. Päätöksessä voidaan määrätä, että sitä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

15.

Laki

vesilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan vesilain (587/2011) 15 luvun 4 §:n 2 momentti sekä
muutetaan 14 luvun 5 §:n 3 momentti sekä 15 luvun 1 §:n 1 momentti, 4 §:n 3 momentti ja 7 §:n 1 momentti seuraavasti:

14 luku

Valvonta ja hallintopakko

5 §

Menettely hallintopakkoasiassa

Asian käsittelystä asianosaiselle aiheutuneiden kulujen korvaamisessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (/) säädetään.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

15 luku

Muutoksenhaku ja päätöksen täytäntöönpano

1 §

Muutoksenhaku

Lupaviranomaisen, valtion valvontaviranomaisen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tämän lain nojalla antamaan päätökseen ja ojitustoimituksessa annettuun päätökseen haetaan valittamalla muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään. Asian käsittelystä perittävästä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.

4 §

Menettely muutoksenhakutuomioistuimessa

Ojitustoimitusta koskevaan valitusasiaan ei sovelleta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 95 ja 96 §:n säännöksiä hallintopäätöksen tehneen viranomaisen oikeudenkäyntikulujen korvausvelvollisuudesta.

7 §

Lainvoimaa vailla olevan päätöksen täytäntöönpano

Hanketta ei saa aloittaa ennen kuin siihen oikeuttava päätös on saanut lainvoiman. Valitus korvauksesta ei estä hankkeen aloittamista. Tämän lain nojalla annettuun päätökseen ei sovelleta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 122 §:n 3 momentin säännöksiä lainvoimaa vailla olevan päätöksen täytäntöönpanosta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

16.

Laki

ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan ympäristönsuojelulain (527/2014) 197 §:n 1 momentti, ja
muutetaan 190 §:n 1 ja 2 momentti sekä 197 §:n 4 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 190 §:n 1 ja 2 momentti laissa 974/2017, seuraavasti:

190 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla annettuun viranomaisen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Vaasan hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (/) säädetään, jollei jäljempänä toisin säädetä. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valtioneuvoston yleisistunnon päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 8 §:ssä säädetään.

197 §

Menettely muutoksenhakutuomioistuimessa

Tämän lain mukaista hallintopakkoasiaa koskeva hallinto-oikeuden päätös annetaan tiedoksi todisteellisena tiedoksiantona siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

17.

Laki

ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa annetun lain (898/2009) 4 § seuraavasti:

4 §

Äänestäminen

Äänestämiseen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (/) 85 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

18.

Laki

vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) 18 §:n 1 momentti seuraavasti:

18 §

Muutoksenhaku

Valtioneuvoston vesienhoitosuunnitelman hyväksymistä koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (/) sää-

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

detään. Päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jollei korkein hallinto-oikeus toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 _____.

19.

Laki

Etelämantereen ympäristönsuojelusta annetun lain 35 f ja 37 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Etelämantereen ympäristönsuojelusta annetun lain (28/1998) 35 f §:n 1 momentti ja 37 §, sellaisina kuin ne ovat, 35 f §:n 1 momentti laissa 1020/2010 ja 37 § laissa 1063/2015, seuraavasti:

35 f §

Menettely korvausasiassa

Jos toiminnanharjoittaja ja torjuntatoimiin ryhtynyt pöytäkirjan sopimuspuoli eivät sovi torjuntatoimien korvaamisesta, torjuntatoimet suorittanut pöytäkirjan sopimuspuoli voi panna tätä koskevan asian vireille Vaasan hallinto-oikeudessa siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (/) 19, 20 ja 22 §:ssä säädetään. Asia on pantava vireille kolmen vuoden kuluessa torjuntatoimien aloittamisesta tai siitä, kun torjuntatoimet suorittanut sopimuspuoli on saanut tietää tai sen olisi pitänyt tietää toiminnanharjoittajan henkilöllisyydestä riippuen siitä, kumpi näistä ajankohdista on myöhempi. Hakemus on jätettävä tutkimatta, jos torjuntatoimien aloittamisesta on kulunut vähintään 15 vuotta.

37 §

Muutoksenhaku

Lupaviranomaisen tämän lain nojalla ratkaisemaan lupa-asiaan ja 28 §:ssä tarkoitettua jätehuoltosuunnitelmaa koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Vaasan hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

20.

Laki

vesihuoltolain 16 ja 32 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vesihuoltolain (119/2001) 16 §:n 4 momentti ja 32 §, sellaisina kuin ne ovat, 16 §:n 4 momentti laissa 54/2005 ja 32 § laissa 979/2015, seuraavasti:

16 §

Tiedottamisvelvollisuus ja asiakirjojen julkisuus

Vesihuoltolaitoksen päätökseen tiedonsaantia asiakirjasta koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (/) säädetään.

32 §

Muutoksenhaku

Kunnan viranomaisen 8 ja 17 a §:n nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin kuntalaissa (410/2015) säädetään. Valitusoikeus on myös valvontaviranomaisella. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valvontaviranomaisen tämän lain nojalla antamaan päätökseen sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen 11 §:n nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

21.

Laki

kalastuslain 124 ja 125 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kalastuslain (379/2015) 124 §:n 1, 3 ja 4 momentti sekä 125 §:n 3 momentti seuraavasti:

124 §

Muutoksenhaku elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätökseen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (/) säädetään.

Toimivaltainen hallinto-oikeus on se, jonka tuomiopiirissä kysymyksessä oleva alue tai sen enin osa sijaitsee. Ellei tätä perustetta voida käyttää, toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyy siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 10 §:ssä säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

125 §

Muutoksenhaku kalatalousalueen päätökseen

Kalatalousalueen yleiskokouksen oikaisu-vaatimuksen johdosta antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään. Toimivaltainen hallinto-oikeus on se, jonka tuomiopiirissä pääosa kysymyksessä olevasta kalatalousalueesta sijaitsee.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
kuuta 20 ____.

22.

Laki

eräiden maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lainojen ja saamisten siirtämisestä Valtiokonttorin hoidettavaksi annetun lain 25 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lainojen ja saamisten siirtämisestä Valtiokonttorin hoidettavaksi annetun lain (78/2007) 25 §, sellaisena kuin se on laissa 980/2015, seuraavasti:

25 §

Muutoksenhaku

Valtiokonttorin päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (/) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Lainan tai saamisen hoidosta perittävää maksua koskevaan riita-asiaan sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 4 luvussa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

23.

Laki

erikoiskasvien markkinoimismaksuista annetun lain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan erikoiskasvien markkinoimismaksuista annettu laki (978/1991).

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ 2 §
kuuta 20 .

24.

Laki

perusopetuslain 36 a ja 42 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan perusopetuslain (628/1998) 36 a §:n 3 momentti ja 42 a §, sellaisina kuin ne ovat,
36 a §:n 3 momentti laissa 477/2003 ja 42 a § laissa 959/2015, seuraavasti:

36 a §

Menettely kurinpitoasiassa ja erottamisen täytäntöönpano

Määräaikaista erottamista koskevan päätöksen täytäntöönpanosta on voimassa, mitä oikeuden-
käynnistä hallintoasioissa annetun lain (/) 14 luvussa säädetään, ja lisäksi, mitä jäljempänä
4 momentissa säädetään.

42 a §

Muutoksenhaku hallinto-oikeuteen

Tässä laissa tarkoitettuun päätökseen, joka koskee oppilaalle annettavaa kirjallista varoitusta,
oppilaan määräaikaista erottamista, tai 31, 32 tai 33 §:ssä taikka 34 §:n 1 momentissa säädettyä
etua ja oikeutta, saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä
hallintoasioissa annetussa laissa säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeu-
teen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään, jollei tässä laissa
toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 .

25.

Laki

Helsingin eurooppalaisesta koulusta annetun lain 26 ja 43 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Helsingin eurooppalaisesta koulusta annetun lain (1463/2007) 26 §:n 2 momentti ja 43 § seuraavasti:

26 §

Oppilaan erottamista koskevan päätöksen täytäntöönpano

Edellä 1 momentissa säädetyn lisäksi erottamista koskevan päätöksen täytäntöönpanosta on voimassa, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (/) 14 luvussa säädetään.

43 §

Valitus

Koulun johtokunnan oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen tai muuhun päätökseen tyytymätön voi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

26.

Laki

opiskelijoiden oikeusturvalautakunnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

muutetaan opiskelijoiden oikeusturvalautakunnasta annetun lain (956/2011) 7 §:n 2 momentin 2 kohta, 8 §:n 2 momentti ja 8 a §, sellaisina kuin ne ovat, 7 §:n 2 momentin 2 kohta ja 8 a § laissa 1409/2011 sekä 8 §:n 2 momentti laissa 809/2015, seuraavasti:

7 §

Päätösvaltaisuus

Lautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja voi esittelystä ratkaista asiat, joissa on kysymys:

2) oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (/) 81 §:n 2 momentin mukaisesta valituksen tutkimatta jättämisestä; tai

8 §

Asian käsittely

Asian käsittelyyn lautakunnassa sovelletaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia, jollei erikseen toisin säädetä.

8 a §

Muutoksenhaku

Lautakunnan päätökseen haetaan muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista ja muutoin siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään. Asiat tulee käsitellä kiireellisinä. Opiskeluoikeuden peruuttamista tai palauttamista koskevaan hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

27.

Laki

työtapaturma- ja ammattitautilain 238 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 238 §:n 2 momentti seuraavasti:

238 §

Muutoksenhakuoikeus

Kunta tai kuntayhtymä ei saa hakea muutosta asiassa, joka koskee työntekijän oikeutta tämän lain mukaiseen korvaukseen, sillä perusteella, että se on järjestänyt hoitoa työntekijälle. Kunta tai kuntayhtymä saa hakea muutosta täyskustannusmaksua koskevaan päätökseen. Muutoin sovelletaan, mitä valitusoikeudesta säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (/) 7 §:n 1 momentin ensimmäisessä virkkeessä sekä 109 §:n 1 ja 2 momentissa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

28.

Laki

maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 136 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015) 136 §:n 2 momentti seuraavasti:

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

136 §

Muutoksenhakuoikeus

Kunta tai kuntayhtymä ei saa hakea muutosta asiassa, joka koskee maatalousyrittäjän tai apurahansaajan oikeutta tämän lain mukaiseen korvaukseen, sillä perusteella, että se on järjestänyt hoitoa maatalousyrittäjälle tai apurahansaajalle. Kunta tai kuntayhtymä saa hakea muutosta täyskustannusmaksua koskevaan päätökseen. Muutoin sovelletaan, mitä valitusoikeudesta säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (/) 7 §:n 1 momentin ensimmäisessä virkkeessä sekä 109 §:n 1 ja 2 momentissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____ .

29.

Laki

sairausvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sairausvakuutuslain (1224/2004) 6 luvun 25 §:n 3 momentti ja 26 § sekä 16 luvun 6 §, sellaisina kuin ne ovat, 6 luvun 25 §:n 3 momentti ja 26 § laissa 802/2008 sekä 16 luvun 6 § laissa 1029/2015, seuraavasti:

6 luku

Lääkevalmisteen korvattavuus ja tukkuhinta

25 §

Hakemusten käsittelyaika

Jos korkein hallinto-oikeus on oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (/) 13 luvun ylimääräistä muutoksenhakua koskevien säännösten nojalla palauttanut myyntiluvallista lääke-

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

valmistetta koskevan lääkkeiden hintalautakunnan lääkevalmisteen korvattavuutta tai kohtuullista tukkuhintaa koskevan päätöksen uudelleen käsiteltäväksi, päätös on toimitettava hakijalle 1 momentissa säädettyssä määräajassa. Määräaika alkaa kulua siitä, kun lääkkeiden hintalautakunta on saanut korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksi.

26 §

Muutoksenhaku lääkkeiden hintalautakunnan päätökseen

Lääkkeiden hintalautakunnan päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään. Lääkkeiden hintalautakunnan antamaa päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu.

16 luku

Työpaikkakassat

6 §

Muutoksenhaku

Työpaikkakassa saa hakea muutosta Kansaneläkelaitoksen tämän luvun mukaisessa asiassa tekemään päätökseen valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

30.

Laki

sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 10 a ja 14 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

kumotaan sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain (1299/2006) 14 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 807/2015, sekä
muutetaan 10 a §:n 2 momentin 2 kohta ja 14 §:n 1 ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 10 a §:n 2 momentin 2 kohta laissa 1319/2010 ja 14 §:n 1 ja 3 momentti laissa 807/2015, seuraavasti:

10 a §

Puheenjohtajan ratkaistavat asiat

Samoin menetellään asioissa, joissa on kysymys:

2) oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (/) 81 §:n 2 momentin tai 82 §:n 3 momentin mukaisesta tutkimatta jättämisestä;

14 §

Asian käsittely

Asian käsittelyyn muutoksenhakulautakunnassa sovelletaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia, jollei erikseen toisin säädetä.

Muutoksenhakulautakunnan toimivaltaan kuuluvassa asiassa ei noudateta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 13 luvun säännöksiä ylimääräisestä muutoksenhausta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

31.

Laki

työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 8 a ja 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

kumotaan työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain (677/2005) 12 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 805/2015, sekä

muutetaan 8 a §:n 1 momentin 2 kohta sekä 12 §:n otsikko ja 1, 3 ja 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 8 a §:n 1 momentin 2 kohta laissa 1318/2010, 12 §:n otsikko laissa 792/2017 ja 1, 3 ja 4 momentti laissa 805/2015, seuraavasti:

8 a §

Puheenjohtajan ratkaistavat asiat

Muutoksenhakulautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ratkaisee esittelystä asiat, joissa on kysymys:

2) oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (/) 81 §:n 2 momentin tai 82 §:n 3 momentin mukaisesta tutkimatta jättämisestä;

12 §

Asian käsittely, tiedoksianto ja asiakirjojen toimittaminen

Asian käsittelyyn muutoksenhakulautakunnassa sovelletaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia, jollei erikseen toisin säädetä.

Kustannukset, jotka oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 76 ja 77 §:n mukaan korvataan valtion varoista, korvataan muutoksenhakulautakunnan varoista lukuun ottamatta valtion nimeämälle todistajalle korvattavia kustannuksia.

Muutoksenhakulautakunnan toimivaltaan kuuluvassa asiassa ei noudateta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 13 luvun säännöksiä ylimääräisestä muutoksenhausta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

32.

Laki

tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 10 ja 14 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain (1316/2010) 14 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 804/2015, sekä
muutetaan 10 §:n 1 momentin 2 kohta ja 14 §:n 1, 3 ja 4 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 14 §:n 1, 3 ja 4 momentti laissa 804/2015, seuraavasti:

10 §

Puheenjohtajan ratkaistavat asiat

Muutoksenhakulautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ratkaisee esittelystä asiat, joissa on kysymys:

2) oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (/) 81 §:n 2 momentin tai 82 §:n 3 momentin mukaisesta tutkimatta jättämisestä;

14 §

Asian käsittely

Asian käsittelyyn muutoksenhakulautakunnassa sovelletaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia, jollei erikseen toisin säädetä.

Kustannukset, jotka oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 76 ja 77 §:n mukaan korvataan valtion varoista, korvataan muutoksenhakulautakunnan varoista lukuun ottamatta valtion nimeämälle todistajalle korvattavia kustannuksia.

Muutoksenhakulautakunnan toimivaltaan kuuluvassa asiassa ei noudateta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 13 luvun säännöksiä ylimääräisestä muutoksenhausta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

33.

Laki

opintotuen muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 10 ja 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan opintotuen muutoksenhakulautakunnasta annetun lain (1080/2012) 12 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 808/2015, sekä

muutetaan 10 §:n 1 momentin 2 kohta sekä 12 §:n otsikko ja 1 ja 3 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 12 §:n otsikko ja 1 ja 3 momentti laissa 808/2015, seuraavasti:

10 §

Puheenjohtajan ratkaistavat asiat

Päätoiminen puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ratkaisee asiat, joissa on kysymys:

2) oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (/) 81 §:n 2 momentin tai 82 §:n 3 momentin mukaisesta tutkimatta jättämisestä;

12 §

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain soveltaminen

Asian käsittelyyn muutoksenhakulautakunnassa sovelletaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia, jollei erikseen toisin säädetä.

Muutoksenhakulautakunnan toimivaltaan kuuluvassa asiassa ei noudateta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 13 luvun säännöksiä ylimääräisestä muutoksenhausta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

34.

Laki

palkkaturvalain 26 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan palkkaturvalain (866/1998) 26 §:n 1 - 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 26 §:n 1 momentti laissa 1633/2009, 2 momentti laissa 1093/2006 ja 3 momentti laissa 138/2003, seuraavasti:

26 §

Hallintovalitus

Palkkaturvapäätökseen, jolla saatava on hylätty muilla kuin 21 ja 22 §:ssä mainituilla perusteilla tai jätetty tutkimatta, työntekijä saa hakea muutosta sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnalta kirjallisella valituksella. Valitus on toimitettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on viipymättä lähetettävä valituskirjelmä, lausuntonsa ja kertyneet asiakirjat sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnalle.

Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vakuutusosoikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (/) säädetään. Päätös annetaan tiedoksi tavallisena tiedoksiantona.

Ylimääräiseen muutoksenhakuun 1 tai 2 momentissa tarkoitettua palkkaturvapäätöksestä sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 13 luvussa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

35.

Laki

merimiesten palkkaturvalain 24 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimiesten palkkaturvalain (1108/2000) 24 §:n 1—3 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 24 §:n 1 momentti laissa 1643/2009, 2 momentti laissa 1094/2006 ja 3 momentti laissa 139/2003, seuraavasti:

24 §

Hallintovalitus

Palkkaturvapäätökseen, jolla saatava on hylätty muulla kuin 19 ja 20 §:ssä mainituilla perusteilla tai jätetty tutkimatta, työntekijä saa hakea muutosta sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnalta kirjallisella valituksella. Valitus on toimitettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on viipymättä lähetettävä valituskirjelmä, lausuntonsa ja kertyneet asiakirjat sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnalle.

Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vakuutusoikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (/) säädetään. Päätös annetaan tiedoksi tavallisena tiedoksiantona.

Ylimääräiseen muutoksenhakuun 1 tai 2 momentissa tarkoitettusta palkkaturvapäätöksestä sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 13 luvussa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

36.

Laki

vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 117 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista annetun lain (1398/2016) 117 §:n 2 momentti, seuraavasti:

117 §

Valitusosoitus ja oikaisuohje

Valitusosoituksen ja oikaisuohjeen antamiseen ja korjaamiseen sovelletaan muutoin, mitä hallintolain (434/2003) 7 luvussa säädetään valitusosoituksesta ja oikaisuvaatimusohjeesta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

37.

Laki

julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* julkisista hankinnoista annetun lain (1397/2016) 126 §:n 2 momentti, 149 §:n 2 ja 3 momentti, 162 §:n 1 momentti, 163—165 § ja 167 §:n 1 momentti, seuraavasti:

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

126 §

Valitusosoitus ja oikaisuohje

Valitusosoituksen ja oikaisuohjeen antamiseen ja korjaamiseen sovelletaan muutoin, mitä hallintolain (434/2003) 7 luvussa säädetään valitusosoituksesta ja oikaisuvaatimusohjeesta.

149 §

Hankintayksikkö vastapuolena ja oikeudenkäyntikulujen korvaaminen

Hankinta-asiassa oikeudenkäyntikulujen korvaamiseen sovelletaan muutoin, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (/) 10 luvussa säädetään, ei kuitenkaan 95 §:n 3 momenttia.

Jos hankintayksikkö ei ole viranomainen tai oikeushenkilö, vastapuolen oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskeva velvoite voidaan kohdistaa tällaiseen hankintayksikköön osallistuvaan tai kuuluvaan viranomaiseen tai oikeushenkilöön. Jos hankintamenettelystä on vastannut jokin hankintayksikkö muiden hankintayksiköiden puolesta, oikeudenkäyntikulujen korvaamisvelvoite voidaan kohdistaa tällaiseen muiden hankintayksiköiden puolesta toimineeseen hankintayksikköön.

162 §

Markkinaoikeuden päätöksen tiedoksianto

Markkinaoikeuden päätös annetaan tiedoksi todisteellisesti. Tiedoksiannosta säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 9 luvussa.

163 §

Valitusperusteeseen perustuva muutoksenhakukielto

Markkinaoikeuden toimivaltaan kuuluvaan asiaan ei saa hakea muutosta kuntalain (410/2015) eikä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain nojalla.

164 §

Muutoksenhaku Kilpailu- ja kuluttajaviraston päätökseen

Kilpailu- ja kuluttajaviraston 140 §:n nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla markkinaoikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään. Muuhun toimenpitepyynnön johdosta tehtyyn ratkaisuun ei saa hakea muutosta valittamalla.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

165 §

Muutoksenhaku markkinaoikeuden päätökseen

Markkinaoikeuden 151 §:n 1 momentissa sekä 154 §:n 1—5 ja 7 kohdassa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Muutoksenhakuun sovelletaan muutoin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia. Markkinaoikeuden 154 §:n 6 kohdassa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

167 §

Täydentävät säännökset

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, valitukseen ja Kilpailu- ja kuluttajaviraston esitykseen sovelletaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

38.

Laki

julkisista puolustus- ja turvallisuushankinnoista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisista puolustus- ja turvallisuushankinnoista annetun lain (1531/2011) 76 §:n 2 momentti, 85 §, 91 §:n 2 ja 3 momentti, 103 §:n 1 momentti, 104 §, 105 §:n 1 momentti ja 106 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 106 §:n 1 momentti laissa 132/2013, seuraavasti:

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

76 §

Valitusosoitus ja oikaisuohje

Valitusosoituksen ja oikaisuohjeen antamiseen ja korjaamiseen sovelletaan muutoin, mitä hallintolain (434/2003) 7 luvussa säädetään valitusosoituksesta ja oikaisuvaatimusohjeesta.

85 §

Hankintaoikaisun soveltaminen muihin hankintoihin

Hankintaoikaisua sovelletaan myös sellaisen hankintayksikön päätöksen tai muun hankintamenettelyssä tehdyn ratkaisun korjaamiseen, johon ei 6 §:n 2 momentin, 7, 8 tai 13 §:n nojalla sovelleta tätä lakia. Tällaisen hankintaoikaisun johdosta tehtävään päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta markkinaoikeudelta eikä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (/) tai kuntalain (410/2015) nojalla.

91 §

Hankintayksikkö vastapuolena ja oikeudenkäyntikulujen korvaaminen

Hankinta-asiassa oikeudenkäyntikulujen korvaamiseen sovelletaan muutoin, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 10 luvussa säädetään, ei kuitenkaan 95 §:n 3 momenttia.

Jos hankintamenettelystä on vastannut jokin hankintayksikkö muiden hankintayksiköiden puolesta, oikeudenkäyntikulujen korvaamisvelvoite voidaan kohdistaa tällaiseen muiden hankintayksiköiden puolesta toimineeseen hankintayksikköön.

103 §

Markkinaoikeuden päätöksen tiedoksianto

Markkinaoikeuden päätös annetaan tiedoksi todisteellisesti. Tiedoksiannosta säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 9 luvussa.

104 §

Muutoksenhakukielto

Markkinaoikeuden toimivaltaan kuuluvaan asiaan ei saa hakea muutosta kuntalain eikä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain nojalla.

Hankinnassa, joka on 6 §:n 2 momentin, 7, 8 tai 13 §:n nojalla poissuljettu tämän lain soveltamisalasta, tehtyyn päätökseen tai ratkaisuun ei saa hakea muutosta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain tai kuntalain nojalla. Alihankkija ei myöskään saa hakea muutosta oikeu-

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

denkäynnistä hallintoasioissa annetun lain tai kuntalain nojalla hankintayksikön tekemään alihankintaa koskevaan päätökseen tai toimenpiteeseen.

105 §

Muutoksenhaku markkinaoikeuden päätökseen

Markkinaoikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

106 §

Täydentävät säännökset

Valitukseen sovelletaan muutoin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

39.

Laki

sosiaalisista yrityksistä annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sosiaalisista yrityksistä annetun lain (1351/2003) 9 §:n 2 momentti seuraavasti:

9 §

Rekisterimerkintää koskevat päätökset

Asianomainen saa hakea rekisteröinnin epäämistä ja rekisteristä poistamista koskevaan päätökseen muutosta valittamalla siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (/) säädetään. Työ- ja elinkeinoministeriön päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava,

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

kunnes asia on lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu tai hallintotuomioistuimien oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 123 §:n nojalla toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

40.

Laki

maakaasumarkkinalain 96 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maakaasumarkkinalain (587/2017) 96 §:n 4 momentti seuraavasti:

96 §

Muutoksenhaku

Työ- ja elinkeinoministeriön 12 §:n nojalla tekemään päätökseen sekä hallinto-oikeuden ja markkinaoikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (/) säädetään. Markkinaoikeuden päätöstä on valituksesta huolimatta noudatettava, jollei korkein hallinto-oikeus toisin määrää. Energiavirastolla on oikeus hakea valittamalla muutosta muutoksenhakutuomioistuimen päätökseen, jolla tämä on kumonnut sen antaman päätöksen tai muuttanut sitä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

41.

Laki

sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 37 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain (590/2013) 37 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 589/2017, seuraavasti:

37 §

Muutoksenhaku hallinto-oikeuden ja markkinaoikeuden päätökseen

Hallinto-oikeuden ja markkinaoikeuden tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (/) säädetään. Markkinaoikeuden päätöstä valitukseen, joka on tehty Energiaviraston 10, 11, 13 tai 14 §:n nojalla antamasta päätöksestä, on valituksesta huolimatta noudatettava, jollei korkein hallinto-oikeus toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

42.

Laki

sähkömarkkinalain 114 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sähkömarkkinalain (588/2013) 114 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 590/2017, seuraavasti:

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

114 §

Muutoksenhaku

Ministeriön 14 §:n nojalla tekemään päätökseen sekä hallinto-oikeuden ja markkinaoikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (/) säädetään. Markkinaoikeuden päätöstä on valituksesta huolimatta noudatettava, jollei korkein hallinto-oikeus toisin määrää. Energiavirastolla on oikeus hakea valittamalla muutosta muutoksenhakutuomioistuimen päätökseen, jolla tämä on kumonnut viraston antaman päätöksen tai muuttanut sitä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

43.

Laki

ulkomaalaislain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulkomaalaislain (301/2004) 4 §:n 1 momentti, 8 §:n 3 momentti, 190 §:n 1—3 momentti, 190 a §, 203 §:n 3 momentti ja 204 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 190 §:n 1 momentti laissa 516/2008, 190 §:n 2 momentti laissa 1214/2013, 190 §:n 3 momentti laissa 646/2016 ja 190 a § **laissa /** , seuraavasti:

4 §

Suhde muihin lakeihin

Tässä laissa tarkoitettujen asioiden käsittelyssä noudatetaan hallintolakia (434/2003), jollei laissa erikseen toisin säädetä. Tässä laissa tarkoitettujen muutoksenhakuasioiden osalta noudatetaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia (/), jollei laissa erikseen toisin säädetä.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

8 §

Henkilökohtainen läsnäolo sekä asiamiehen ja avustajan käyttö

Tämän lain mukaisen muutoksenhakuasian vireillepanossa tai käsittelyssä asianosainen saa käyttää avustajaa tai asiamiestä. Ulkomaalainen voidaan velvoittaa saapumaan henkilökohtaisesti tuomioistuimeen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

190 §

Valitus

Tässä laissa tarkoitettuun Maahanmuuttoviraston, poliisin, rajatarkastusviranomaisen, työvoimatoimiston, Suomen edustuston ja opetusministeriön päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Rajatarkastusviranomaisen, poliisin tai Maahanmuuttoviraston Schengenin rajasäännösten perusteella tekemään päätökseen pääsyn epäämisestä saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Poiketen siitä, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään, valitus on tehtävä 21 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista, jos kyse on turvapaikkamenettelyssä tehdystä Maahanmuuttoviraston päätöksestä kansainvälistä suojelua koskevassa asiassa. Valitus on tehtävä mainitussa määräajassa myös, jos valituksenalaisella päätöksellä on samalla ratkaistu muulla perusteella haettu oleskelulupa ja päätetty maasta poistamisesta ja maahantulokiellosta.

190 a §

Muutoksenhaku viisumiasioissa

Suomen edustuston viisumisäännösten nojalla tekemään viisumin epäämis- ja mitätöintipäätökseen sekä sellaiseen viisumin kumoamispäätökseen, jota ei ole tehty viisuminhaltijan pyynnöstä, saa vaatia oikaisua **ulkoministeriöltä** siten kuin hallintolain 7 a luvussa säädetään. **Jos** kyse on unionin kansalaisen tai häneen rinnastettavan perheenjäsentä koskevasta viisumin epäämis-, mitätöinti- tai kumoamispäätöksestä, johon sovelletaan 10 lukua, haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Oikaisuvaatimus on toimitettava ulkoministeriölle. Ulkomailla oikaisuvaatimuksen saa toimittaa päätöksen tehneelle Suomen edustustolle. Edustuston on toimitettava oikaisuvaatimus ja asian ratkaisemisen perusteena olleet asiakirjat viipymättä ulkoministeriölle. Sähköinen oikaisuvaatimus voidaan toimittaa vain ulkoministeriölle. (Uusi 2 mom.)

Ulkoministeriön oikaisuvaatimukseen tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Rajatarkastusviranomaisen, poliisin tai Maahanmuuttoviraston viisumisäännösten nojalla tekemään viisumin epäämis- ja mitätöintipäätökseen sekä sellaiseen viisumin kumoamispäätök-

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

seen, jota ei ole tehty viisuminhaltijan pyynnöstä, saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuden siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

203 §

Tulkitseminen ja kääntäminen

Hallintotuomioistuimen velvollisuudesta huolehtia tulkimisesta tai kääntämisestä säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa.

204 §

Tiedoksiantotavat

Hallintotuomioistuinten päätösten tiedoksiantoon sovelletaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 9 lukua, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

44.

Laki

kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain (746/2011) 55 §:n 3 momentti, sekä
muutetaan 4 §, 27 §:n 3 momentti, 41 §:n 1 momentti, 55 §:n 1 momentti ja 56 § seuraavasti:

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

4 §

Suhde muihin lakeihin

Tässä laissa tarkoitettujen asioiden käsittelyssä noudatetaan hallintolakia (434/2003) ja muutoksenhakuasioissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia (/), jollei laissa erikseen toisin säädetä.

27 §

Tulkitseminen ja kääntäminen

Hallintotuomioistuimen velvollisuudesta huolehtia tulkitsemisestä ja kääntämisestä säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa.

41 §

Edustajan tehtävät

Edustaja käyttää huoltajalle kuuluvaa puhevaltaa lapsen henkilöä ja varallisuutta koskevissa asioissa sekä hoitaa lapsen varallisuutta siten kuin oikeudenkäymiskaaren 12 luvun 1 ja 2 §:ssä, hallintolain 14 §:ssä, oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 25 §:ssä sekä holhoustoimesta annetussa laissa (442/1999) säädetään. Ennen lapsen henkilöä tai varallisuutta koskevan päätöksen tekemistä lasta on kuultava tämän lain 5 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

55 §

Muutoksenhaku

Tässä laissa tarkoitettuun muuhun kuin käräjäoikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

56 §

Vastaanottopalvelusta perittävää maksua koskeva muutoksenhaku

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua maksun määränneeltä vastaanottokeskuksen johtajalta kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä. Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

45.

Laki

verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 69 §:n 2 momentti, 70 §, 71 b §:n 1 momentti, 71 c §:n 2 ja 3 momentti ja 92 §, sellaisina kuin ne ovat, 69 §:n 2 momentti sekä 71 c §:n 2 momentti laissa 875/2012, 70 § laissa 772/2016, 71 b §:n 1 momentti laissa 942/2015, 71 c §:n 3 momentti laissa (15/2018) ja 92 § laissa 1122/1996, seuraavasti:

69 §

Veronsaajien oikeudenvalvontayksikön ja verovelvollisen kuuleminen valitusta käsiteltäessä

Sen lisäksi, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (/) 44 §:n 2 momentissa säädetään asian ratkaisemisesta asianosaista kuulematta, hallintotuomioistuin voi ratkaista valituksen kuulematta Veronsaajien oikeudenvalvontayksikköä, jos veron määrä voi verovelvollisen valituksen johdosta muuttua enintään 6 000 euroa, eikä asia ole tulkinnanvarainen tai epäselvä.

70 §

Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

71 b §

Ennakkopäätösvalitusta koskevan luvan myöntämisen edellytykset

Korkein hallinto-oikeus voi myöntää luvan ennakkopäätösvalitukseen oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetyllä perusteella.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

71 c §

Menettely ennakkopäätösvalitusta koskevassa lupa-asiassa

Verohallinnon on varattava toiselle osapuolelle tilaisuus suostumuksen antamiseen. Määräaika suostumuksen antamiselle on 30 päivää siitä, kun suostumusta koskeva kuulemiskirje on annettu osapuolelle tiedoksi. Suostumuksen saatuaan Verohallinto siirtää asian 30 päivän määräajan täytyttyä korkeimman hallinto-oikeuden käsiteltäväksi. Asian siirrossa noudatetaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 18 §:n 1 momentissa säädetään. Verohallinnon on ilmoitettava siirrosta osapuolille ja tämän lain 66 §:ssä tarkoitettulle hallinto-oikeudelle. Suostumuksen antaja voi myös peruuttaa antamansa suostumuksen 30 päivän määräajan kuluessa Verohallintoon toimitetulla kirjallisella ilmoituksella.

Jos ennakkopäätösvalitusta koskevaa lupahakemusta ei ole toimitettu Verohallintoon 1 momentissa säädettyssä ajassa tai jos osapuoli ei anna suostumusta tai peruuttaa suostumuksensa, Verohallinto siirtää asian hallinto-oikeudelle, joka käsittelee asian sille osoitettuna valituksena siten kuin 66—69 §:ssä säädetään. Asian siirrossa noudatetaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 18 §:n 1 momentissa säädetään. Valituksen katsotaan tulleen vireille hallinto-oikeudessa silloin, kun ennakkopäätösvalitusta koskeva lupahakemus on tullut vireille. Ennakkopäätösvalitusta koskevan lupahakemuksen tutkimatta jättämisestä ei tällöin tehdä erillistä päätöstä.

92 §

Oikeudenkäyntikulut

Oikeudenkäyntikulujen korvaukseen sovelletaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 10 luvun säännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

46.

Laki

oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 66 ja 72 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain (768/2016) 66 §:n 2 momentti ja 72 § seuraavasti:

66 §

Kuuleminen valitusta käsiteltäessä

Sen lisäksi, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (/) 44 §:n 2 momentissa säädetään asian ratkaisemisesta asianosaista kuulematta, hallintotuomioistuin voi ratkaista valituksen kuulematta Veronsaajien oikeudenvalvontayksikköä, jos veron määrä voi verovelvollisen vaatimuksesta muuttua enintään 6 000 euroa, eikä asia ole tulkinnanvarainen tai epäselvä.

72 §

Oikeudenkäyntikulut

Oikeudenkäyntikulujen korvauksesta säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 10 luvussa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

47.

Laki

tullilain 92 ja 94 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

muutetaan tullilain (304/2016) 92 ja 94 § seuraavasti:

92 §

Valtion edunvalvojan kuulematta jättäminen

Sen lisäksi, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (/) 44 §:n 2 momentissa säädetään asian ratkaisemisesta asianosaista kuulematta, hallinto-oikeus voi ratkaista tullausta koskevasta päätöksestä tehdyn valituksen kuulematta valtion edunvalvojaa, jos veron määrä voi velallisen valituksen johdosta muuttua enintään 6 000 euroa, eikä asia ole tulkinnanvarainen tai epäselvä.

94 §

Viittaussäännös

Jollei tässä laissa tai muualla erikseen toisin säädetä, oikaisuvaatimuksen käsittelyyn sovelletaan, mitä hallintolaissa säädetään, ja valituksen käsittelyyn, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

48.

Laki

autoverolain 70 a ja 72 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan autoverolain (1482/1994) 70 a §:n 2 momentti ja 72 §, sellaisina kuin ne ovat, 70 a § laissa 1192/2016 ja 72 § laissa 889/2012, seuraavasti:

70 a §

Sen lisäksi, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (/) 44 §:n 2 momentissa säädetään asian ratkaisemisesta asianosaista kuulematta, hallintotuomioistuin voi ratkaista valituksen kuulematta valtion oikeudenvallvojaa, jos veron määrä voi verovelvollisen vaatimuksesta muuttua enintään 6 000 euroa, eikä asia ole tulkinnanvarainen tai epäselvä.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

72 §

Jos tässä laissa ei toisin säädetä, muutoksenhausta on muutoin voimassa, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

49.

Laki

polttoainemaksusta annetun lain 19 ja 23 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan polttoainemaksusta annetun lain (1280/2003) 19 §:n 2 momentti ja 23 a §:n 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 996/2018, seuraavasti:

19 §

Ennakkoratkaisu

Jos hakija vaatii, lainvoiman saanutta ennakkoratkaisua on noudatettava sitovana hakijan verotuksessa sinä aikana, jota ennakkoratkaisu koskee. Ennakkoratkaisuun ei saa vaatia 23 §:ssä tarkoitettua oikaisua, vaan siihen haetaan muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (/) säädetään. Valitusoikeus valtion puolesta on **Liikenne- ja viestintäviraston** veroasiamiehellä. Päätökseen, jolla ennakkoratkaisu on jätetty antamatta, ei saa vaatia oikaisua eikä hakea muutosta valittamalla.

23 a §

Valitus hallinto-oikeuteen

Sen lisäksi, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 44 §:n 2 momentissa säädetään asian ratkaisemisesta asianosaista kuulematta, verovelvollisen ja muun asianosaisten tekemä valitus voidaan ratkaista kuulematta **Liikenne- ja viestintäviraston** veroasiamiestä, jos veron määrä voi valituksen johdosta muuttua enintään 6 000 euroa, eikä asia ole tulkinnanvarainen tai epäselvä.

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

50.

Laki

ajoneuvoverolain 48 ja 50 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ajoneuvoverolain (1281/2003) 48 §:n 2 momentti ja 50 a §:n 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat **48 §:n 2 momentti laissa 943/2018 ja 50 a §:n 3 momentti laissa 937/2015**, seuraavasti:

48 §

Ennakkoratkaisu

Jos hakija vaatii, lainvoiman saanutta ennakkoratkaisua on noudatettava sitovana hakijan verotuksessa sinä aikana, jota ennakkoratkaisu koskee. Ennakkoratkaisuun ei saa vaatia 50 §:ssä tarkoitettua oikaisua, vaan siihen haetaan muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (/) säädetään. Päätökseen, jolla ennakkoratkaisu on jätetty antamatta, ei saa vaatia oikaisua eikä hakea muutosta valittamalla. Valitusoikeus valtion puolesta on **Liikenne- ja viestintäviraston** veroasiamiehellä.

50 a §

Valitus hallinto-oikeuteen

Sen lisäksi, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 44 §:n 2 momentissa säädetään asian ratkaisemisesta asianosaista kuulematta, verovelvollisen ja muun asianosaisen tekemä valitus voidaan ratkaista kuulematta valtion edunvalvojaa, jos veron määrä voi valituksen johdosta muuttua enintään 6 000 euroa, eikä asia ole tulkinnanvarainen tai epäselvä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

51.

Laki

maataloudessa käytettyjen eräiden energiatuotteiden valmisteveron palautuksesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maataloudessa käytettyjen eräiden energiatuotteiden valmisteveron palautuksesta annetun lain (603/2006) 12 §:n 3 ja 6 momentti, sellaisena kuin niistä on 3 momentti laissa 247/2008, seuraavasti:

12 §

Muutoksenhaku

Valitusta käsittelevän hallintotuomioistuimen tulee varata verovelvollisen tekemästä valituksesta Veronsaajien oikeudenvalvontayksikölle tilaisuus vastineen ja tarvittaessa vastaselityksen antamiseen. Sen lisäksi, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (/) 44 §:n 2 momentissa säädetään asian ratkaisemisesta asianosaista kuulematta, hallintotuomioistuin voi ratkaista valituksen kuulematta Veronsaajien oikeudenvalvontayksikköä, jos veronpalautuksen määrä voi verovelvollisen valituksen johdosta muuttua enintään 3 000 euroa.

Muutoksenhausta on muutoin voimassa, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

Valiokunta ehdottaa, että 52. lakiehdotus hylätään.

53.

Laki

veronkantolain 35 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan veronkantolain (11/2018) 35 §:n 1 momentti seuraavasti:

35 §

*Veronsaajien oikeudenvalvontayksikön pyyntö täytäntöönpanon kieltämiseksi tai keskeyttä-
miseksi*

Hakiessaan muutosta Verohallinnon, verotuksen oikaisulautakunnan tai hallinto-oikeuden päätökseen Veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö voi pyytää muutoksenhakuviranomaiselta hallintolain (434/2003) 49 f §:ssä tai oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (/) 123 §:ssä tarkoitettua päätöksen täytäntöönpanon kieltoa tai keskeyttämistä.

Tämä laki tulee voimaan **päivänä** **kuuta20** .

Helsingissä 8.2.2019

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Kari Tolvanen kok
jäsen Eeva-Johanna Eloranta sd
jäsen Katja Hänninen vas
jäsen Ari Jalonen sin
jäsen Johanna Karimäki vihr
jäsen Pia Kauma kok
jäsen Suna Kymäläinen sd
jäsen Hanna-Leena Mattila kesk
jäsen Ilmari Nurminen sd

Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

jäsen Juha Pylväs kesk
jäsen Antti Rantakangas kesk
jäsen Veera Ruoho kok
jäsen Mari-Leena Talvitie kok
jäsen Ville Tavio ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mikko Monto